

Hallituksen esitys eduskunnalle työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia, työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia ja työttömyysturvalakia.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelyä koskevaan lainsäädäntöön tehtäisiin muutokset, joita uusien työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotto edellyttää. Uudet tietojärjestelmäpalvelut sisältävät valtakunnallisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden, palvelualustan ja asiakastietovarannon. Ne korvaavat nykyisin käytössä olevan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden. Uuteen palvelualustaan liittyy lisäksi uusi työnhakuprofiilin laatimis- ja julkaisumahdollisuus sekä näiden työnhakuprofiilien tietovaranto.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus kehittäisi ja ylläpitäisi uusia työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalveluja kuten nykyisin. Se vastaisi niiden tietosuojaan ja -turvaan liittyvistä yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista rekisterinpitäjän velvoitteista sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa säädetyistä tietojärjestelmästä vastaavan viranomaisen tehtävistä. Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta vastaavien viranomaisten – elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien – olisi käytettävä asiakastietojen käsittelyyn työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalveluja kuten nykyisin.

Esityksen merkittävimpiä lainsäädännön muutoksia olisivat työnhakuprofiilien laatimis- ja julkaisumahdollisuutta, työnhakuprofiilien tietojen käsittelyä sekä julkaistujen työnhakuprofiilien tietojen hakemista koskevat uudet säännökset sekä tarkistukset henkilötietojen käsittelyyn liittyviin toimijoiden rooleihin. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat sekä työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa mukana olevat Kansaneläkelaitos ja kunnat nimettäisiin rekisterinpitäjiksi omia asiakkaitaan koskevien tietojen osalta, jotta vastuiden määrittely vastaisi niiden tosiasiallista roolia tietojen käyttäjinä ja tuottajina lakisääteisissä tehtävissään. Lainsäädäntöön tehtäisiin lisäksi sääntelytekninen muutos siten, että asiakastietojärjestelmälähtöinen sääntely korvattaisiin tietojen ja käyttötarkoitusten sääntelyllä. Käsitteltäviin tietoihin tai niiden käyttötarkoituksiin ei ehdoteta muutoksia. Lisäksi muutettavina oleviin lakeihin tehtäisiin eräitä vähäisiä täydennyksiä ja korjauksia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.5.2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytilan kuvaus	5
2.1 Henkilötietojen käsittelyä koskeva yleislainsäädäntö	5
2.1.1 EU:n yleinen tietosuoja-asetus	5
2.1.2 Tietosuoja laki	11
2.1.3 Kansallinen automaattista päätöksentekoa koskeva oikeustila	11
2.2 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta	12
2.3 Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta	14
2.4 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut	16
2.4.1 Voimassa oleva lainsäädäntö	16
2.4.2 Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	16
2.5 Asiakastietojen käsittely julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa	17
2.5.1 Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä	17
2.5.2 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu ja asiakastietojen käsittely	20
2.6 Asiakastietojen käsittely työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa	20
2.6.1 Monialainen yhteispalvelu	20
2.6.2 Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri	20
2.7 Työvoimapolitiittiset lausunnot	21
2.8 Verkkopalvelut julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa	22
2.8.1 Henkilöasiakkaan sähköiset palvelut	22
2.8.2 Yrityksen ja työnantajan sähköiset palvelut	22
2.8.3 TE-palvelut.fi	23
2.9 Kehittämisen- ja hallintokeskuksen oikeudellinen asema ja tietohallintotehtävät	23
2.10 Työ- ja elinkeinopalveluiden digitalisaatio -hankkeessa valmistellut uudistukset	24
2.11 Suhde SOTE-uudistukseen	24
3 Nykytilan arviointi	25
3.1 KEHA-keskuksen tehtävät	25
3.2 Rekisterinpitäjäys ja henkilötietojen käsittely	25
3.3 Alustan ylläpitäjän tehtävät ja vastuu	27
3.4 Profilointi	28
3.5 Asiakastiedot ja niiden saaminen	28
3.6 Työnhakuprofiilin julkaiseminen	29
3.7 Monialaisen yhteispalvelun asiakastietojen käsittely	29
4 Tavoitteet	30
5 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	30
5.1 Keskeiset ehdotukset	30
5.2 Pääasialliset vaikutukset	31
5.2.1 Taloudelliset vaikutukset	31
5.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	36
5.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	38

5.2.4 Tietosuojavaikutukset	51
5.2.5 Tiedonhallinnan muutosvaikutukset	54
6 Muut toteuttamisvaihtoehdot	56
7 Lausuntopalaute	57
7.1 Lausuntopyyntöön saadut vastaukset	57
7.1.1 Yleistä palautetta esityksestä	57
7.1.2 Vaikutusten arviointia koskeva palaute	58
7.1.3 Tiedonsaantioikeutta ja asiakastietojen käsittelyä koskeva palaute	59
7.1.4 Palvelualustaa koskeva palaute	61
7.1.5 Kokeilulakia koskeva palaute	62
7.1.6 Työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia koskeva palaute	62
7.2 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto	62
8 Säännöskohtaiset perustelut	64
8.1 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta	64
8.2 Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta	74
8.3 Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta	76
8.4 Työttömyysturvalaki	80
9 Voimaantulo	80
10 Toimeenpano ja seuranta	80
11 Suhde muihin esityksiin	81
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	81
12.1 Henkilötietojen ja yksityisyyden suoja	81
12.2 Yhdenvertaisuus	85
LAKIEHDOTUKSET	87
1. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta	87
2. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:n muuttamisesta	95
3. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta	96
4. Laki työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n muuttamisesta	98
LIITE	100
RINNAKKAISTEKSTIT	100
1. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta	100
2. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:n muuttamisesta	114
3. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta	117
4. Laki työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n muuttamisesta	120

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan sisältyy pyrkimys edistää hallinnon ja koko yhteiskunnan digitalisaatiota (s. 25). Hallitusohjelmassa asetetaan tavoitteeksi kehittää säädös-ympäristöä ja hallintoa siten, että ne mahdollistavat digitalisaation ja kestävä kehityksen sekä laajan kokeilukulttuurin (s. 107). Hallitusohjelmassa mainitaan eriarvoisuuden vähentämisen keinona lainmuutokset, joilla edistetään digitalisaation ja tekoälyn hyödyntämistä sosiaaliturvateuuksien hakemisessa, käsittelyssä ja päätöksissä (s. 160).

Vuonna 2016 käynnistettiin työ- ja elinkeinopalvelujen digitalisaatio -hanke (jäljempänä *TE-digi-hanke*) uudistamaan valtion työ- ja elinkeinopalveluita. TE-digi-hankkeen tarkoitus on parantaa työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa sekä digitalisaation ja tekoälyn hyödyntämistä julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa. Lisäksi tavoitteena on julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen yhteinen tietopohja, tiedonvaihto, prosessit ja rajapintaratkaisut tehokkaalle asiakkuuden hallinnalle ja asiakaspalvelulle. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa TE-digi-hankkeen strategisesta ohjauksesta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (jäljempänä *KEHA-keskus*) vastaa hankkeen toteuttamisesta.

TE-digi-hankkeen tarkoituksena on rakentaa kokonaan uudet, digitaaliset työ- ja elinkeinohallinnon viranomaispalvelut henkilö- ja yritysasiakkaiden sekä asiantuntijoiden käyttöön. Uusilla työ- ja elinkeinohallinnon viranomaispalveluilla korvattaisiin nykyisin käytössä oleva työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä sekä asiakkaiden ja asiantuntijoiden asiointipalvelut. Henkilö- ja yritysasiakkaiden sekä asiantuntijoiden asiointipalvelut samoin kuin työ- ja elinkeinohallinnon viranomaispalvelujen tietosisällöt löytyisivät jatkossa Työmarkkinatori-palvelualustalta, joka olisi palveluna uusi. Palvelualusta korvaisi nykyiset TE-verkkopalvelut, ja palvelualustalle on tarkoitus koota myöhemmässä vaiheessa myös työelämä- ja koulutuspalveluja.

Tämän hetkisen arvion mukaan uudet digitaaliset työ- ja elinkeinohallinnon viranomaispalvelut olisivat käyttöönotettavissa toukokuusta 2022 alkaen, jolloin käyttöön otettaisiin uusi palvelualusta. Uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönotto alkaisi syksyn 2022 aikana ja ensimmäisenä uudistetut palvelut otettaisiin käyttöön työttömyysturvan osalta. Tavoitteena on että, muut toiminnallisuudet otettaisiin käyttöön useassa vaiheessa vuoden 2023 loppuun mennessä.

Nykyinen työ- ja elinkeinotoimistojen (jäljempänä *TE-toimisto*) asiakastieto- ja asiointijärjestelmä on teknisesti ja toiminnallisesti vanhentunut ja sen tekninen käyttöikä päättyy arviolta vuosien 2023–2024 aikana. Nykyinen järjestelmä poistetaan käytöstä vaiheittain uuden järjestelmäkokonaisuuden käyttöönoton myötä.

Tässä esityksessä ehdotetaan tehtäväksi TE-digi-hankkeessa valmisteltujen perustoiminnallisuuksien uudistusten käyttöönoton edellyttämät lainsäädännön muutokset. TE-digi-hankkeen puitteissa toteutetaan myös muista työ- ja elinkeinopalvelujen sekä työ- ja elinkeinohallinnon uudistuksista johtuvia tietojärjestelmämuutoksia. Niitä koskevat lainsäädännön muutokset valmistellaan erikseen.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa. Kirjallinen lausuntokierros järjestettiin 28.6.–20.8.2021. Lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi-palvelussa, jossa kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa asiassa lausuntonsa.

Lausuntoa pyydettiin erikseen seuraavilta tahoilta: sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, eduskunnan oikeusasiamies, valtioneuvoston oikeuskansleri, tietosuojavaltuutetun toimisto, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto, TE-toimistot, KEHA-keskus, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus, ELY-keskukset, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, maakuntien liitot, Suomen Kuntaliitto, työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat 118 kuntaa sekä Alajärven kaupunki, Kauhavan kaupunki, Pieksämäen kaupunki, Sulkavan kunta, Forssan kaupunki, Heinolan kaupunki, Hankasalmen kunta, Pihlajavesi kunta, Kemin kaupunki, Kittilän kunta, Vaasan kaupunki, Laihia kunta, Lieksan kaupunki, Ilomantsin kunta, Kuusamon kaupunki, Taivassalmen kunta, Varkauden kaupunki, Kiuruveden kaupunki, Rauman kaupunki, Harjavalan kaupunki, Lohjan kaupunki, Tuusulan kunta, Raisio kaupunki, Loimaan kaupunki, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, Valtiontalouden tarkastusvirasto, Valtiokonttori, Verohallinto, Verohallinto / Harmaan talouden selvitysyksikkö, Finanssivalvonta, vakuutuslaitos, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta, työllisyysrahasto, Maahanmuuttovirasto, digi- ja väestötietovirasto, opetushallitus, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, valtion työmarkkinalaitos, Kuntatyönantajat KT, Suomen Yrittäjät ry, Keskuskauppakamari, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, STTK ry, Akava ry, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Palkansaajajärjestö Pardia, Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry, Ammattiliitto Pro ry, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Palvelualojen työnantajat Palta ry, Teknologiateollisuus ry, Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry, Työttömien keskusjärjestö ry ja Suomen Kasvupalvelujen tuottajat ry (KASPA).

Hallituksen esityksestä on käyty kuntalain (410/2015) 11 §:n mukainen neuvottelu ja asia on käsitelty kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 28.9.2021.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hankehaku> tunnuksella [TEM079:00/2020](https://tem.fi/hankehaku).

2 Nykytilan kuvaus

2.1 Henkilötietojen käsittelyä koskeva yleislainsäädäntö

2.1.1 EU:n yleinen tietosuojasetus

Asetuksen kohde ja soveltamisala

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) (jäljempänä *yleinen tietosuojasetus*) on sovellettu jäsenvaltioissa toukokuusta 2018 lähtien. Yleisellä tietosuojasetuksella suojellaan luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia, erityisesti heidän oikeuttaan henkilötietojen suojaan. Jäljempänä kuvataan asetuksen sisältöä erityisesti siltä osin kuin siinä jätetään

jäsenvaltiolle liikkumavaraa tai asetetaan jäsenvaltiolle velvollisuus täsmentää asetuksen säännöksiä.

Henkilötiedoilla tarkoitetaan asetuksessa kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, eli rekisteröityyn, liittyviä tietoja (4 artiklan 1 kohta). Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan asetuksessa toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai manuaalisesti, kuten tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista (4 artiklan 2 kohta).

Kansallinen liikkumavara

Yleinen tietosuoja-asetus on kansallisesti suoraan sovellettava säädös, mutta se jättää paikoin jäsenvaltioille direktiivinomaista kansallista liikkumavaraa. Kansallisella liikkumavaralla tarkoitetaan yleisen tietosuoja-asetuksen osoittamaa harkintamarginaalia, jonka puitteissa jäsenvaltioiden lainsäätäjien on mahdollista antaa tai pitää voimassa kansallista lainsäädäntöä. Tällaisella kansallisella lainsäädännöllä täydennetään tai täsmennetään asetuksen säännöksiä, jotka muodostavat perustavanlaatuisen rungon henkilötietojen käsittelyä koskevalle säännöstölle. Tällaista täsmentävää tai täydentävää kansallista lainsäädäntöä on siten aina luettava yhdessä yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa.

EU-tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallista sääntelyä ei saa antaa asetuksen soveltamisalalla, ellei asetus nimenomaisesti velvoita tai valtuuta täydentävään kansalliseen sääntelyyn tai muuhun päätöksentekoon (asia 34/73, Variola, tuomio 10.10.1973, asia 50/76, Amsterdam Bulb, tuomio 2.2.1977, 33 kohta). Yksityiskohtaisemman sääntelyn tarpeen ja sisällön osalta on otettava huomioon myös yleisen tietosuoja-asetuksen tavoitteet ja sääntelytapa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 3).

Yleistä tietosuoja-asetusta täydentävä tai täsmentävä kansallinen lainsäädäntö on mahdollista ainoastaan silloin, kun se tietosuoja-asetuksessa nimenomaisesti sallitaan. Toisaalta asetuksessa asetetaan myös kansalliselle lainsäätäjälle velvoite säätää tietyistä seikoista. Liikkumavaran käyttöä koskevat yleisen tietosuoja-asetuksen säännökset voidaan jakaa velvoittaviin, mahdollistaviin ja huomioon otettaviin säännöksiin.

Liikkumavaran käytössä on asetuksen mukaan mahdollista hyödyntää erilaisia säädöstekniikoita. Asetuksen 41 johdantokappaleen mukaan kansalliselta lainsäädännöltä ei välttämättä edellytetä laintasoisuutta, kunhan se on selkeää, täsmällistä ja ennakoitavaa. Kaikkia yksittäisiä tiedonkäsittelytilanteita varten ei myöskään 45 johdantokappaleen mukaan edellytetä olevan erityislakia. Suomessa yleisen tietosuoja-asetuksen sääntelyä on täydennetty tietosuoja-lailla (1050/2018) ja sen lisäksi erityislaeilla tarvittaessa.

Käsittelyä koskevat periaatteet

Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista. Rekisterinpitäjä vastaa, että 5 artiklassa säädettyjä periaatteita on noudatettu. Sen on myös pystyttävä osoittamaan, että niitä on noudatettu.

Asetuksen 5 artiklassa säädetty käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate tarkoittaa, että henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä

myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteen sopimattomalla tavalla. Toinen keskeinen periaate on tietojen minimointi, joka tarkoittaa, että henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään.

Täsmällisyysperiaatteen mukaan henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä; on toteutettava kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä. Säilytyksen rajoittamisperiaatteen mukaan henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten. Eheyden ja luottamuksellisuuden periaate tarkoittaa, että henkilötietoja on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimia.

Käsittelyperusteet

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa säädetään edellytyksistä, joiden vallitessa henkilötietojen käsittely on lainmukaista. Näistä julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa syntyvien tai käsiteltävien asiakastietojen kannalta keskeinen on 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetty edellytys, jonka mukaan käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Ainoastaan 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtia on pidetty mahdollisina henkilötietojen käsittelyperusteina viranomaiselle. (HE 9/2018 vp, s. 34)

Asetuksen 6 artiklan 2 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä asetuksessa vahvistettujen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi sellaisessa käsittelyssä, joka tehdään 1 kohdan c ja e alakohdan noudattamiseksi määrittämällä täsmällisemmin tietojenkäsittely- ja muita toimenpiteitä koskevat erityiset vaatimukset, joilla varmistetaan laillinen ja asianmukainen tietojenkäsittely. Säännös antaa siis mahdollisuuden täydentävään kansalliseen sääntelyyn.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan käsittelyn ollessa tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi on käsittelyn perustasta säädetty joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Kyseisessä lainsäädännössä pitää määritellä käsittelyn tarkoitus. Lainsäädäntö voi sisältää erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan asetuksen sääntöjen soveltamista. Tällaiset erityiset säännökset voivat koskea muun muassa yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta; käsiteltävien tietojen tyyppiä; asianomaisia rekisteröityjä, yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa; käyttötarkoitussidonnaisuutta; säilytysaikoja; sekä käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitettut toimenpiteet. Perusvaatimuksena tällaiselle lainsäädännölle on, että sen on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhtainen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Tämä kohta sisältää siis sekä velvoitteen säätää kansallisessa lainsäädännössä käsittelyn perustasta ja käsittelyn tarkoituksesta että mahdollisuuden säätää myös muista seikoista.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa kielletään erityisten henkilötietojen käsittely. Tällaisia tietoja ovat muun muassa terveystiedot sekä rotu ja etninen alkuperä. Poikkeuksista käsittelykieltoon säädetään artiklan 2 kohdassa.

Henkilötietojen myöhempiä käsittelyä yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tiedeellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten ei katsota yhteen sopimattomaksi alkuperäisten tarkoitusten kanssa (5 artiklan 1 kohdan b alakohta). Asetuksen 89 artiklassa säädetään suojatoimista ja mahdollisuudesta säätää poikkeuksia rekisteröityjen oikeuksiin tällaisessa käsittelyssä.

Rekisteröidyn oikeudet

Yleisen tietosuoja-asetuksen III luvussa säädetään rekisteröidyn oikeuksista. Lukuun sisältyvät 12, 13, 15, 16, 18 ja 19 artikla tulisivat sovellettavaksi 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn, ellei soveltamista erikseen rajoiteta 23 artiklassa mahdollistetulla tavalla. Yleisen tietosuoja-asetuksen 12 artiklassa säädetään läpinäkyvästä informoinnista ja viestinnästä, 13 artiklassa toimitettavista tiedoista, kun henkilötietoja kerätään rekisteröidyltä, 15 artiklassa rekisteröidyn oikeudesta saada pääsy tietoihin, 16 artiklassa oikeudesta tietojen oikaisemiseen, 18 artiklassa oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen ja 19 artiklassa rekisterinpitäjän henkilötietojen oikaisua, poistoa tai käsittelyn rajoitusta koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa säädetään rekisteröidyn oikeudesta olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin, ja jolla on häntä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi. Asetuksen 4 artiklan 4 kohdan määritelmän mukaan profiloinnilla tarkoitetaan mitä tahansa henkilötietojen automaattista käsittelyä, jossa henkilötietoja käyttämällä arvioidaan luonnollisen henkilön tiettyjä henkilökohtaisia ominaisuuksia. Profilointia itsessään ei ole yleisessä tietosuoja-asetuksessa kielletty, vaan pelkästään siihen perustuva päätöksenteko.

Automaattisen päätöksenteon käyttöala on eri kuin profiloinnin, mutta se voi osin limittyä profiloinnin kanssa tai seurata sitä. Automaattisia päätöksiä voidaan tehdä sekä ilman, että siihen liittyy profilointia että profilointiin perustuen. Toisaalta profilointia voidaan tehdä ilman automaattista päätöksentekoa. Täysin automatisoitu päätöksenteko tarkoittaa, että päätös tehdään täysin ilman ihmisen osallistumista. (WP 29–WP251rev.01, s. 8)

Profiloinnin käsitettä voidaan käyttää ainakin kolmella tavalla:

i) yleinen profilointi

ii) profilointiin perustuva päätöksenteko ja

iii) pelkästään automaattinen päätöksenteko, profilointi mukaan luettuna, jolla on rekisteröityä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi (22 artiklan 1 kohta). (WP 29–WP251rev.01, s. 8)

Yleisen tietosuoja-asetuksen nojalla profilointi ja automaattinen päätöksenteko on sallittua, kunhan henkilötietojen käsittelyn yleisiä periaatteita noudatetaan ja käsittelyllä on asetuksen mukainen käsittelyperuste. Pelkästään automaattisen päätöksenteon käyttöön liittyy kuitenkin lisäedellytyksiä ja rajoituksia, joista säädetään asetuksen 22 artiklassa. (WP 29–WP251rev.01, s. 9)

Yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdassa säädetään poikkeuksista automaattisen päätöksenteon kieltoon. Kohdan b alakohdan mukaan 1 kohtaa ei sovelleta, jos päätös on hyväksytty rekisterinpitäjään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä,

jossa vahvistetaan myös asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi. Kohta jättää siis tältä osin kansallista liikkumavaraa. Artiklan 2 kohdan c alakohta mahdollistaa automaattiseen käsittelyyn perustuvan päätöksenteon myös rekisteröidyn nimenomaisen suostumuksen perusteella. Jos automaattinen päätöksenteko perustuu rekisteröidyn suostumukseen, rekisterinpitäjän on 22 artiklan 3 kohdan mukaan toteutettava vähintään rekisteröidyn oikeus vaatia, että tiedot käsittelee rekisterinpitäjän puolesta luonnollinen henkilö, sekä oikeus esittää kantansa ja riitauttaa päätös.

Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetaan rekisterinpitäjällä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti (4 artikla 7 alakohta). Määritelmä antaa mahdollisuuden säätää kansallisessa lainsäädännössä rekisterinpitäjästä.

Tietosuojavaltuutetun toimiston lainsäädäntölausuntoja varten antamassa ohjeessa (16.10.2017 v1.0, s. 9) korostetaan, että rekisterinpitäjän vastuun on oltava osa toiminnallista vastuuta. Kun rekisterinpitäjästä säädetään laissa, määrittelyyn tulee suhtautua erityisen tarkkaavaisesti ja varmistua siitä, että vastuu kohdentuu oikealle taholle. Ohjeen mukaan rekisterinpitäjän määrittelyn riskinä on, että rekisterinpitäjä on määritelty vain muodollisesti ja ilman, että toimijan tosiasiallista roolia henkilötietojen käsittelyssä käytännön tasolla on tunnistettu. Ohjeen mukaan rekisterinpitäjäksi tulee osoittaa sellainen taho, joka tosiasiallisesti käyttää rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voi toteuttaa rekisterinpitäjälle kuuluvat velvoitteet.

Rekisterinpitäjiä voi olla useampia. Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan määritellä yhteisrekisterinpitäjien vastuualueet. Lainsäädännöstä on käytävä asianmukaisesti ilmi yhteisten rekisterinpitäjien todelliset roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden. Rekisteröity voi käyttää asetuksen mukaisia oikeuksia suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan riippumatta yhteisrekisterinpitäjien vastuunjaosta. Artikla antaa mahdollisuuden säätää kansallisessa lainsäädännössä yhteisrekisterinpitäjyydestä ja yhteisrekisterinpitäjien vastuualueista.

Asetuksessa tarkoitetaan henkilötietojen käsittelijällä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun (4 artikla 8 alakohta). Asetuksen 28 artiklan 3 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelijän suorittamaa käsittelyä on määritettävä sopimuksella tai muulla unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisella oikeudellisella asiakirjalla, joka sitoo henkilötietojen käsittelijää suhteessa rekisterinpitäjään ja jossa vahvistetaan käsittelyn kohde ja kesto, käsittelyn luonne ja tarkoitus, henkilötietojen tyyppi ja rekisteröityjen ryhmät, rekisterinpitäjän velvollisuudet ja oikeudet. Jäsenvaltion lainsäädäntöä voidaan tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan pitää tällaisena oikeudellisena asiakirjana. (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, versio 1.0, s. 9). Näin ollen jäsenvaltion lainsäädännössä voitaisiin säätää näistä seikoista. Asetuksen 28 artiklan 3 kohdassa säädetään käsittelijän velvollisuuksista, joista tällaisessa sopimuksessa tai muussa oikeudellisessa asiakirjassa on erityisesti säädettävä.

Asetuksen 29 artiklan mukaan henkilötietojen käsittelijä tai kukaan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, ei saa käsi-

tellä niitä muuten kuin rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä niin vaadita. Asetuksen 32 artiklan 4 kohdassa on tähän liittyvä säännös. Sen mukaan rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän on toteutettava toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jokainen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva luonnollinen henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, käsittelee niitä ainoastaan rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä toisin vaadita. Tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan asetuksen 29 artiklan perusteella vaikuttaisi mahdolliselta, että lainsäädännöllä luotaisiin käsittelijälle sellaisia itsenäisiä velvoitteita tai käsittelyoikeuksia, jotka ovat erillisiä rekisterinpitäjän antamista ohjeista (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, versio 1.0, s. 10).

Sekä rekisterinpitäjän että käsittelijän on asetuksen 30 artiklan mukaan ylläpidettävä selostetta käsittelytoimista. Selosteen sisällöstä säädetään mainitun artiklan 1 ja 2 kohdassa.

Yleisen tietosuojasetuksen 35 artiklassa säädetään tietosuoja koskevasta vaikutusten arvioinnista. Artiklan 3 kohdassa säädetään tapauksista, joissa vaikutustenarviointi on erityisesti laadittava ja 7 kohdassa, mitä arvioinnin on vähintään sisällettävä. Artiklan 10 kohta mahdollistaa, ettei vaikutustenarviointia tehdä, jos henkilötietojen käsittely perustuu rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen taikka laissa säädetyn yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseen ja jos vaikutustenarviointi on jo tehty kyseisen lainsäädännön valmistelun yhteydessä. Tällaista lainsäädäntöä valmisteltaessa on asetuksen 36 artiklan 4 kohdan mukaan kuultava valvontaviranomaista.

Henkilötietojen luovuttaminen

Henkilötietojen luovutus on yleisen tietosuojasetuksen mukaan yksi henkilötietojen käsittelyn muoto (4 artiklan 2 alakohta). Vastaanottajalla tarkoitetaan yleisessä tietosuojasetuksessa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, jolle luovutetaan henkilötietoja, oli kyseessä kolmas osapuoli tai ei (4 artiklan 9 kohta).

Luovuttaminen ja vastaanottaja ovat keskeisiä käsitteitä rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisen kannalta. Mikäli tietoja luovutetaan vastaanottajalle, tulee tästä informoida rekisteröityä (13 art. 1. d alakohta, 14 art. 1. e ja f alakohdat sekä 14 art. 3. c alakohdat). Rekisteröidyllä on myös oikeus saada tieto vastaanottajista tai vastaanottajaryhmistä, erityisesti kolmansissa maissa olevat vastaanottajat tai kansainväliset järjestöt, joille henkilötietoja on luovutettu tai on tarkoitus luovuttaa (15 art. 1 c alakohdat). Rekisterinpitäjällä on myös henkilötietojen oikaisua tai poistoa tai käsittelyn rajoitusta koskeva ilmoitusvelvollisuus vastaanottajalle (19 art.). Käsittelytoimista laadittavassa selosteessa on ilmoitettava henkilötietojen vastaanottajien ryhmät, joille henkilötietoja on luovutettu tai luovutetaan, mukaan lukien kolmansissa maissa tai kansainvälisissä järjestöissä olevat vastaanottajat (30 art.). (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, v1.0, s. 10)

Viranomaisia, jotka mahdollisesti saavat henkilötietoja jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, ei kuitenkaan pidetä vastaanottajina. Näiden viranomaisten on kuitenkin käsiteltävä kyseisiä tietoja sovellettavia tietosuojasääntöjä noudattaen käsittelyn tarkoitusten mukaisesti. Tästä puolestaan seuraa se, ettei edellä mainituista viranomaisten välisistä tietojen luovutuksista ole vastaavaa informointi- ja ilmoitusvelvoitetta, kuin muista henkilötietojen luovutuksista. (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, v1.0, s. 11)

Henkilötietojen luovutusten edellytyksiä on arvioitava käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatetta vasten. Mikäli tietojen käyttötarkoitus muuttuisi luovutuksen johdosta, luovutus edellyttää

6 artiklan 4 kohdan mukaan rekisteröidyn suostumusta tai että siitä säädetään unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhtaisen toimenpiteen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Yksi 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tavoite on jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet. Kansallisen liikkumavaran puitteissa voidaan säätää yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti niistä tahoista ja tarkoituksista, joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa.

2.1.2 Tietosuojalaki

Tietosuojalailla täydennetään ja täsmennetään Euroopan unionin yleistä tietosuoja-asetusta. Se on henkilötietojen käsittelyyn sovellettava yleislaki, jota sovelletaan rinnakkain yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa. Tietosuojalaissa ei säädetä tyhjentävästi henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta, vaan erityislainsäädännöllä on vastaisuudessaakin mahdollista säätää käsittelyn oikeusperusteesta yleisestä tietosuoja-asetuksesta ilmenevin reunaehdoin.

Tietosuojalain esitöissä todetaan kansallisen harkintamarginaalin perustan olevan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa, jolla annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää kansallisesti henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta voidaan säätää jäsenvaltion lainsäädännössä tilanteissa, joissa henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohta). Julkisen sektorin henkilötietojen käsittelyn tulisi tietosuojalakia koskevan hallituksen esityksen mukaan lähtökohtaisesti perustua näihin henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteisiin. (HE 9/2018 vp, s. 34)

Tietosuojalain 4 §:ssä täsmennetään yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaista käsittelyperustetta. Tietosuojalain 4 §:n mukaan henkilötietoja saa käsitellä muun muassa, jos käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten ja se on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden (3 kohta).

Tietosuojalaissa säädetään kaikkiin henkilötietojen käsittelyyn liittyviin toimenpiteisiin sovellettavasta vaitiolovelvollisuudesta. Vaitiolovelvollisuutta koskevan 35 §:n mukaan joka henkilötietojen käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä suorittaessaan on saanut tietää jotakin toisen henkilön ominaisuuksista, henkilökohtaisista oloista, taloudellisesta asemasta taikka toisen liikesalaisuudesta, ei saa oikeudettomasti ilmaista sivulliselle näin saamiaan tietoja eikä käyttää niitä omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan vaitiolovelvollisuus koskisi esimerkiksi rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän palveluksessa olevaa henkilöä. Vaitiolovelvollisuuden rikkominen on erikseen sanktioitu tietosuojalain 26 §:ssä.

2.1.3 Kansallinen automaattista päätöksentekoa koskeva oikeustila

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pitänyt hyvän hallinnon ja virkavastuun näkökulmasta ongelmallisena kahteen arvioimaansa esitykseen sisältyneitä säännöksiä, jotka olisivat mahdollistaneet eräiden hallintopäätösten tekemisen automatisoidussa menettelyssä (PeVL 62/2018 vp ja PeVL 7/2019 vp). Valiokunta on myös edellyttänyt, että valtioneuvosto selvittää hallinnon yleislainsäädännön tarvetta. Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan PeVL 7/2019 vp (s. 11) kiinnittäneensä lausunnossaan PeVL 62/2018 vp valtioneuvoston huomiota siihen, että automatisoituun päätöksentekoon vaikuttaa sisältyvän useita hallinnon yleislaeilla nimenomaisesti sääntelemättömiä kysymyksiä (ks. myös PeVL 70/2018 vp ja PeVL 78/2018 vp). Valiokunta

katsoi, että asiasta ja oikeusministeriön valmisteltuvastuulle kuuluvan hallinnon yleislainsäädännön alan sääntelytarpeesta tulee tehdä selvitys. Selvityksessä on tarkasteltava, millä tavoin automatisoidun hallintomenettelyn ja päätöksenteon sääntely täyttää hallinnon lainalaisuuden, julkisuusperiaatteen ja hyvän hallinnon perusteisiin kuuluvien hallinnon oikeusperiaatteiden asettamia vaatimuksia sekä turvaa oikeusturvan ja virkamiesten virkavastuun asianmukaisen toteutumisen.

Valiokunnan mielestä käsillä olevassa tilanteessa on välttämätöntä pidättäytyä uusista hallinnonalakohtaisista automatisoitua päätöksentekoa koskevista sääntelyehdotuksista. Valiokunta totesi myös, että sen mielestä automaattiseen päätöksentekoon liittyy sellaisia perusoikeuksiin ja julkisen vallan käyttöön liittyviä erittäin laajakantoisia oikeudellisia erityiskysymyksiä, joita pitäisi arvioida yleislainsäädännön kehittämistarpeiden kautta. Ehdotetun kaltaisilla yksittäisillä tietosuoja-asetuksen liikkumavaran käyttöä koskevilla säännösehdoituksilla ei voida sivuuttaa perustuslaissa asetettujen perusoikeuksien ja julkisen vallan käytön rajoituksia ja vastuuta koskevien vaatimusten toteuttamista. Perustuslakivaliokunta korostaa, että henkilötietojen suojan näkökulmasta laaditun tietosuoja-asetuksen sääntely ei muodosta hyvän hallinnon periaatteiden ja hallinnon oikeusturvajärjestelmän näkökulmasta riittävää perustaa automatisoidulle päätöksenteolle. (PeVL 7/2019 vp, s. 11–12)

Oikeusministeriö on sittemmin teettänyt automatisoidusta päätöksenteosta arviomuistion (Arviomuistio hallinnon automaattiseen päätöksentekoon liittyvistä yleislainsäädännön sääntelytarpeista; Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2020:14). Arviomuistion mukaan automaattinen päätöksenteko tulisi yleislainsäädännössä rajata tilanteisiin, joissa ratkaisu on johdettavissa koneellisesti lainsäädännöstä ja tiedossa olevista yksiselitteisistä faktoista tilanteessa, jossa päätöksentekoon ei liity harkintavaltaa. Automaattinen päätöksenteko voisi yleislainsäädännön nojalla perustua vain viranomaisen ennalta määrittelemiin, lainsäädännön mukaisiin päättelysääntöihin.

Automatisoituun päätöksentekoon liittyvää yleislainsäädännön valmistelua on parhaillaan käynnissä sekä oikeusministeriössä että valtiovarainministeriössä. Arvio on, että lainsäädäntöehdotuksia valmistuu aikaisintaan vuonna 2022. Edellä mainitun perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta erityislainsäädäntöön ei siis ennen sitä ole mahdollista ehdottaa automaattista päätöksentekoa tai -hallintomenettelyä koskevia uusia säännöksiä.

2.2 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetulla lailla (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) täsmennetään perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädettyä julkisuusperiaatetta. Julkisuuslain 1 §:ssä ilmaistu lähtökohta on, että viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Julkisuusperiaatetta toteuttavista viranomaisten velvollisuuksista säädetään muun muassa julkisuuslain 20 §:ssä. Lainkohdan 1 momentin mukaan viranomaisen on edistettävä toimintansa avoimuutta ja tässä tarkoituksessa tarvittaessa laadittava oppaita, tilastoja ja muita julkaisuja sekä tietoaaineistoja palveluistaan, ratkaisukäytännöstään sekä yhteiskuntaoloista ja niiden kehityksestä toimialallaan. Laatimisvelvollisuuden tarvetta arvioitaessa on otettava huomioon, missä määrin viranomaisen toiminnasta on saatavissa tietoa asiakirjojen julkisuuden avulla tai yleisen tilastotuotannon perusteella.

Julkisuuslaissa säädetään salassapitovelvoitteista ja -perusteista. Julkisuuslain 22 §:n mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se tässä tai muussa laissa on säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomainen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos

se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Salassa pidettävää viranomaisen asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 1—32 kohdassa säädetään, mitkä viranomaisen asiakirjat ovat lähtökohtaisesti salaisia. Asiakirjat, jotka sisältävät tietoja sosiaalihuollon asiakkaasta tai työhallinnon henkilöasiakkaasta sekä tämän saamasta etuudesta tai tukitoimesta taikka sosiaalihuollon palvelusta tai työhallinnon henkilöasiakkaan palvelusta taikka tietoja henkilön terveydentilasta tai vammaisuudesta taikka hänen saamastaan terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelusta ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan nojalla salassa pidettäviä. Kohdan 29 nojalla salassa pidettäviä ovat myös asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta tai sen tuloksesta taikka asevelvollisen sijoittamista tai työntekijän valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdyistä arvioinneista.

Julkisuuslain esitöiden mukaan momentin 23—32 kohtaan on koottu yksityisyyden suojan perusteet. Esitöiden mukaan näissä tapauksissa asiakirjan julkisuuden säännönmukaisesti voidaan katsoa vaarantavan salassapidon suojaamaa etua. Vähäistäkin harkinnanvaraisuutta on pidetty suojattavaa etua vaarantavana. (HE 30/1998 vp, s. 88/I) Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25, 29 ja 30 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja koskeva salassapito on säännösten sanamuodon ja lain esitöiden perusteella ehdotonta. (HE 30/1998 vp, s. 97/II ja s. 99/II)

Salassapitovelvoitteisiin kuuluvat julkisuuslain 23 §:n mukaan kielto paljastaa salassa pidettävä asiakirja ja tieto sekä kielto käyttää salassa pidettäviä tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto koskevat laajaa henkilöstöjoukkoa. Ne koskevat paitsi viranomaisen palveluksessa olevaa, myös viranomaisessa esimerkiksi harjoittelijana olevaa tai viranomaisen toimeksiantotehtävää hoitavan palveluksessa olevaa henkilöä.

Salassa pidosta poikkeamisen edellytyksistä säädetään julkisuuslain 7 luvussa. Yleiset poikkeamisperusteet ovat lain säännös, kohdehenkilön suostumus, toimeksiannon tai virka-aputehtävän suorittaminen, viranomaisen lupa muun muassa tieteellistä tutkimusta varten, toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus ja kansainvälinen yhteistyö. Toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus edellyttää julkisuuslain 29 §:n 1 momentin mukaan, että tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty; kohdehenkilö antaa siihen suostumuksen; asiakirja on tarpeen käsiteltäessä ennakkotietoa, ennakkoratkaisua, viranomaisen päätöksestä tehtyä muutoksenhakua taikka toimenpiteestä tehdyn kantelun tai alustusasian taikka kansainväliselle lainkäyttö- tai tutkintaelimelle tehdyn valituksen käsittelemiseksi; tai että tieto on tarpeen viranomaiseen kohdistuvan yksittäisen valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi. On huomattava, että vaikka julkisuuslain mukaan toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus voi perustua kohdehenkilön suostumukseen, ei kohdehenkilön suostumus kelpaa vastaanottavan viranomaisen perusteeksi käsitellä henkilötietoja yleisen tietosuojasetuksen mukaan.

Julkisuuslain 16 §:ssä säädetään tiedon antamistavoista. Pykälän 3 momentin mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Henkilötietojen julkistaminen yleisessä tietoverkossa edellyttää sen sijaan säätämistä erikseen.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 65/2014 vp, s. 4/II—5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I—3/II). Valiokunnan mukaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on kuitenkin olennaista, että internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina. Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että rekisterin sisällön ja tarkoituksen kannalta perusteltu raja hakuja yksittäisyydestä sisällytetään säännöksiin julkisista tietopalveluista. (PeVL 2/2017 vp, s. 7)

2.3 Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, jäljempänä *tiedonhallintalaki*) tuli voimaan 1.1.2020 ja sillä kumottiin julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annettu laki (634/2011) sekä korvattiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) hyvää tiedonhallintatapaa koskevat säännökset. Tiedonhallintalaki on viranomaisten tiedonhallintaa koskeva yleislaki. Lailla halutaan varmistaa viranomaisten tietoaaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta sekä tietoturvallinen käsittely. Lain tarkoituksena on myös mahdollistaa viranomaisten tietoaaineistojen turvallinen ja tehokas hyödyntäminen, jotta viranomaiset voivat hoitaa tehtävänsä ja tarjota palvelujaan hyvää hallintoa noudattaen tuloksellisesti. Lisäksi lailla halutaan edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuutta.

Tiedonhallintalaissa säädetään tiedonhallinnan järjestämisestä, julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleisestä ohjauksesta, tietoturvallisuudesta, tietoaaineistojen muodostamisesta ja sähköisestä luovutustavasta sekä asianhallinnasta ja palvelujen tiedonhallinnasta. Tiedonhallintalakia sovelletaan tiedonhallintaan ja tietojärjestelmien käyttöön, kun viranomaiset käsittelevät tietoaaineistoja, jollei muualla laissa toisin säädetä. Tiedonhallintalaissa viranomaisella tarkoitetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja viranomaisia, eli muun muassa valtion hallintoviranomaisia, muita valtion virastoja ja laitoksia sekä kunnallisia viranomaisia. Tiedonhallintayksiköllä puolestaan tarkoitetaan viranomasta, jonka tehtävänä on järjestää tiedonhallinta tämän lain vaatimusten mukaisesti. KEHA-keskus, ELY-keskukset, TE-toimistot, kunnat ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat siis tiedonhallintalaissa tarkoitettuja tiedonhallintayksiköitä.

Tiedonhallintayksikön on seurattava toimintaympäristönsä tietoturvallisuuden tilaa ja varmistettava tietoaaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuus koko niiden elinkaaren ajan. Tiedonhallintayksikön on selvitettävä olennaiset tietojenkäsittelyyn kohdistuvat riskit ja mitoitettava tietoturvaluustoimenpiteet riskiarvioinnin mukaisesti.

Viranomaisen tehtävien hoitamisen kannalta olennaisten tietojärjestelmien vikasietoisuus ja toiminnallinen käytettävyys on varmistettava riittävällä testauksella säännöllisesti. Viranomaisen on suunniteltava tietojärjestelmät, tietovarantojen tietorakenteet ja niihin liittyvä tietojenkäsittely siten, että asiakirjojen julkisuus voidaan vaivatta toteuttaa. Viranomaisen on varmistettava hankinnoissaan, että hankittavaan tietojärjestelmään on toteutettu asianmukaiset tietoturvaluustoimenpiteet. Näistä tehtävistä säädetään tiedonhallintalain 13 §:ssä.

Tiedonhallintalain 15 §:n mukaan viranomaisen on varmistettava tarpeellisin tietoturvaluustoimenpitein, että sen 1) tietoaaineistojen muuttumattomuus on riittävästi varmistettu; 2) tietoaaineistot on suojattu teknisiltä ja fyysisiltä vahingoilta; 3) tietoaaineistojen alkuperäisyys, ajantasaisuus ja virheettömyys on varmistettu; 4) tietoaaineistojen saatavuus ja käyttökelpoisuus on varmistettu; 5) tietoaaineistojen saatavuutta rajoitetaan vain, jos tiedonsaantia tai käsittelyyoi-

keuksia on laissa erikseen rajoitettu; 6) tietoaineistot voidaan tarvittavilta osin arkistoida. Tietoaineistoja on käsiteltävä ja säilytettävä toimitiloissa, jotka ovat tietoaineiston luottamuksellisuuteen, eheyteen ja saatavuuteen liittyvien vaatimusten toteuttamiseksi riittävän turvallisia.

Tiedonhallintalain 16 §:n mukaan tietojärjestelmästä vastuussa olevan viranomaisen on määriteltävä tietojärjestelmän käyttöoikeudet. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina. Lain 17 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava, että sen tietojärjestelmien käytöstä ja niistä tehtävistä tietojen luovutuksista kerätään tarpeelliset lokitiedot, jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Lokitietojen käyttötarkoituksena on tietojärjestelmissä olevien tietojen käytön ja luovutuksen seuranta sekä tietojärjestelmän teknisten virheiden selvittäminen.

Tiedonhallintalain 22 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla viranomaisten välillä. Sen mukaan viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen tietojen sähköinen luovuttaminen voidaan toteuttaa muulla tavalla, jos teknisen rajapinnan toteuttaminen tai käyttö ei ole teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Viranomainen voi avata teknisen rajapinnan tiedonsaantiin oikeutetulle viranomaiselle myös muissa tilanteissa. Asiakirjojen ja tietojen antamisesta muulla tavalla säädetään erikseen.

Sen lisäksi, mitä tietoturvallisuutta koskevassa 4 luvussa säädetään, tietojen luovuttaminen teknisten rajapintojen avulla on toteutettava tietojärjestelmien välillä siten, että teknisesti varmistetaan luovutettavien tietojen tapauskohtainen tarpeellisuus tai välttämättömyys tietoja saavan viranomaisen tehtävien hoitamiseksi, jos luovutettavat tiedot ovat henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja. Teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen määrittää ja sitä ylläpitää tiedot luovuttava viranomainen. Suunniteltaessa usean viranomaisen välistä tietojen luovuttamista teknisten rajapintojen avulla on tietorakenteen kuvaus määriteltävä ja ylläpidettävä toimialasta vastaavan ministeriön johdolla.

Tiedonhallintalain 23 §:ssä säädetään katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle. Sen mukaan viranomainen voi avata katseluyhteyden toiselle viranomaiselle tietovarannon sellaisiin tietoihin, joihin katseluoikeuden saavalla viranomaisella on tiedonsaantioikeus. Sen lisäksi, mitä tietoturvallisuutta koskevassa 4 luvussa säädetään, edellytyksenä katseluyhteyden avaamiselle on, että 1) katselumahdollisuus on rajattu vain yksittäisiin hakuihin, jotka voivat kohdistua tiedonsaantioikeuden mukaisesti tarpeellisiin tai välttämättömiin tietoihin; sekä 2) tietojen hakemisen yhteydessä selvitetään tietojen käyttötarkoitus. Viranomaisen on toteutettava katseluyhteys siten, että katseluyhteyden mahdollistava tietojärjestelmä tunnistaa automaattisesti poikkeavan tietojen hakemisen.

Tiedonhallintalain 5 §:ssä säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta ylläpitää sen toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia. Velvollisuus koskee siis niin KEHA-keskusta, ELY-keskuksia, TE-toimistoja, kuntia kuin työ- ja elinkeinoministeriötä. Pykälässä säädetään tarkemmin, mitä tiedonhallintamallin on sisällettävä. Lisäksi pykälän 3 momentissa säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta arvioida hallinnollisten uudistusten ja tietojärjestelmien käyttöönoton muutosvaikutuksia.

Lain 8 §:n 1 momentin mukaan valtion virastojen ja laitosten on arvioitava tiedonhallintaan vaikuttavien muutosten taloudelliset vaikutukset tehdessään 5 §:n 3 momentin mukaista arviointia. Toimialasta vastaavan ministeriön on lainkohdan 2 momentin mukaan laadittava 5 §:n 3

momentin mukainen arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon. Tiedonhallintalain 9 §:n 1 momentin mukaan valtion virastojen ja laitosten on toimitettava valtiovarainministeriölle 5 §:n 3 momentin ja 8 §:n 1 momentin perusteella tehty arviointi tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja tietoturvallisuutta koskevaa lausuntoa varten, kun arvioidulla muutoksella on merkittäviä taloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia tiedonhallintaan tai toimintaan taikka muutos koskee julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden olennaisia muutoksia.

2.4 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

2.4.1 Voimassa oleva lainsäädäntö

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012, *JTYPL*) säädetään työnhakijan palveluprosessista sekä asiakkaille tarjolla olevista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista. Työnhakijan palveluprosessi on kokonaisuus, joka muodostuu työnhakijaksi ilmoittautumisesta, työnhakijan haastatteluista, palvelutarpeen arvioinnista, työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta ja tarkistamisesta sekä suunnitelmaan sisältyviin ja muihin palveluihin ohjaamisesta.

Työ- ja elinkeinoviranomaiset, eli TE-toimistot ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus, tarjoavat julkisena työvoima- ja yrityspalveluna työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, osaamisen kehittämisspalveluja sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämisspalveluja. Julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiset tuet ja korvaukset.

Lähes kaikkia julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tarjotaan asiakkaille, ilman että edellytetään henkilön olevan työtön tai ilmoittautuneen työnhakijaksi. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa asiakkaalla tarkoitetaan kyseisen lain mukaisia palveluita, tukia tai korvauksia hakevaa tai saavaa yksityistä henkilöä (*henkilöasiakas*), työnantajaa tai yritystä.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa (1269/2020, jäljempänä *kokeilulaki*) säädetään määräaikaisesta kokeilusta, jonka aikana kunnat järjestävät alueellaan eräitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuja palveluja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta ja antavat eräitä työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettuja työvoimapoliittisia lausuntoja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta. Kokeilu on käynnissä 1.3.2021–30.6.2023.

2.4.2 Pohjoismainen työvoimapalvelumalli

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan hallitus valmistelee työttömyysturvan ja työttömien palveluiden uudistuksen. Osana kyseistä kokonaisuutta hallitus on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 167/2021 vp). Jos eduskunta hyväksyy muutokset, ne tulisivat voimaan 2.5.2022.

Pohjoismaisesta työvoimapalvelumallista aiheutuu muutostarpeita muun muassa työnhakijan palveluprosessia koskeviin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiin.

Lisäksi siitä aiheutuu muutostarpeita työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä- ja verkkopalvelukokonaisuuteen sekä uuteen työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnalliseen tietojärjestelmäkokonaisuuteen.

2.5 Asiakastietojen käsittely julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa

2.5.1 Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Yleistä

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelystä säädetään JTYPL:n 13 luvussa. Asiakastietojen käsittelystä julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa säädetään JTYPL:ssa nykyisin asiakastietojärjestelmäältä. Voimassa oleva JTYPL:n 13 luku sisältää säännökset työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käyttötarkoituksista, järjestelmän muodostavista rekistereistä, rekisterinpitäjistä, rekistereihin talletettavista tiedoista, tietojen poistamisesta ja arkistoinnista, käyttöoikeuksista asiakastietojärjestelmään ja käyttöoikeuksien muuttamisesta ja poistamisesta sekä tietojen luovuttamisesta asiakastietojärjestelmästä.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä (*URA-järjestelmä*) koostuu asiakastietojärjestelmästä sovelluksineen sekä OmaAsiointi-asiointialustasta. URA-järjestelmän tekniset perusratkaisut on tehty vuosina 1994–1996 ja järjestelmä otettiin vaiheittain käyttöön vuonna 1998. Sen jälkeen järjestelmää on pidetty toimintakuntoisena ja kehitetty sekä teknisesti että toiminnallisesti. URA-järjestelmä kattaa suurimman osan TE -toimiston palveluista ja palveluprosesseista ja järjestelmää hyödynnetään JTYPL:n mukaisten palvelujen tuottamisessa.

Käyttötarkoitukset

URA-järjestelmää käytetään valtakunnallisesti. Sitä käytetään julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010), työttömyysturvalaissa (1290/2002), vuorotteluvapaalaissa (1305/2002), kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) TE-toimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen ja sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa (1351/2003) työ- ja elinkeinoministeriölle säädettyjen tehtävien hoitamiseen.

Asiakaspalvelun ja asiakkuudenhallinnan lisäksi URA-järjestelmä on tilastoinnin ja kirjanpidon esijärjestelmä. URA-järjestelmästä siirretään kuukausittain tiedot työnvälityksen tilastojärjestelmään. URA-järjestelmää käytetään myös myönnettäessä palkkatukea ja starttirahaa. Palkkatuen ja starttirahan maksatukseen liittyvien pääsääntöisesti 1–3 kuukauden välein tehtävien maksatushakemusten suhteellinen määrä on merkittävä verrattaessa maksatusten kokonaismäärään. ELY-keskusten kirjanpidon suurin volyymi tulee URA-järjestelmän maksatuksista.

URA-järjestelmää käytetään lisäksi pääasiallisena lähteenä julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen määrärahojen ja työvoimakoulutuksen myöntämisvaltuuden (32.30.51) sekä palkkatuetuun työhön ja starttirahaan varattujen työttömyysetuusmäärärahojen (33.20.50 ja 33.20.52) sidonnan seurannassa. Sidontaseurannan ansiosta TE-toimistoilla, ELY-keskuksilla, työ- ja elinkeinoministeriöllä ja nyt myös työllisyyden kuntakokeiluilla on ajantasainen tieto käytettävissä olevista työllisyysmäärärahoista. ELY-keskukset poimivat sidontatiedot systemaattisesti samalla tavalla, toistaiseksi pääasiallisesti manuaalisesti, jokaisen kuukauden alussa edeltäneen kuukauden viimeisen arkipäivän tilanteen mukaan URA-järjestelmästä.

Rekisterinpitäjäys

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjiä ovat KEHA-keskus ja työ- ja elinkeinotoimistot. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä (JTYPL 13 luku 2 §).

KEHA-keskus vastaa työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yleisen tietosuoja-asetuksen:

- 1) 25 artiklassa tarkoitettu sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 2) 32 artiklassa tarkoitettu käsittelyn turvallisuudesta;
- 3) 35 artiklassa tarkoitettu tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 4) 36 artiklassa tarkoitettu ennakkokuulemisesta;
- 5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot vastaavat muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kunkin työ- ja elinkeinotoimisto vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

Tietosisältö

Asiakastietojärjestelmä muodostuu henkilöasiakasrekisteristä, työnantajarekisteristä ja palveluntuottajarekisteristä. Rekistereihin tallettavista tiedoista säädetään JTYPL 13 luvun 3 §:ssä. Rekisterien tietosisällöistä säädettäessä on huomioitu yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa ilmaistu tietojen minimoinnin periaate, jonka mukaan käsiteltävien henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoitukseen, joita varten niitä käsitellään.

KEHA-keskuksen on poistettava kaikki asiakasta tai palveluntuottajaa koskevat tiedot, kun asiakkuuden tai sopimussuhteen päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta. Tiedot poistetaan järjestelmästä neljä kertaa vuodessa. Tiedot siirretään Kansallisarkiston päätöksen mukaisesti arkistoon.

Asiakastietojärjestelmään tallettavat tiedot saadaan rekisteröidyltä itseltään ja tiedonsaantisääntösten nojalla muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta (nyk. Työllisyysrahasto), julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä työkoikeilun järjestäjältä. Jos rekisteriin talletettava henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, rekisteriin tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Tiedonsaantioikeudet ja tietojen luovuttaminen

Viranomaisten, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien ja työnantajien tiedonsaanti-oikeudesta säädetään JTYPL:n 12 luvun 6 §:ssä. Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, ELY-keskuksella ja KEHA-keskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta (nyk. Työllisyysrahasto), julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä JTYPL:ssa tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja ELY-keskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetään eräistä tietojen luovutustilanteista, kuten mahdollisuudesta luovuttaa työnantajalle tarpeellisia tietoja työnhakijasta työpaikan täyttämistä varten, jos työnhakija on antanut siihen kirjallisen suostumuksensa (JTYPL 13 luku 6 §). Laissa säädetään myös, mitkä tiedot ovat työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja sekä siitä, millä edellytyksillä työnhakijan terveydentilaa koskevia tietoja voidaan luovuttaa työnantajalle.

Lisäksi muualla lainsäädännössä, kuten työttömyysturvalaissa, on säännöksiä oikeudesta saada työhallinnon henkilöasiakasta koskevia tietoja. Tietojen luovuttamiseen asiakastietojärjestelmästä ja siihen talletettujen tietojen julkisuuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, jollei toisin ole säädetty.

KEHA-keskuksella on velvollisuus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta luovuttaa URA-järjestelmästä työ- ja elinkeinoministeriölle ja ELY-keskukselle niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Työnvälitystilaston laatimista varten tiedot on kuitenkin luovutettava työ- ja elinkeinoministeriölle oma-aloitteisesti.

Käyttöoikeudet

Asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyvistä tehtävistä vastaa KEHA-keskus. Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä.

KEHA-keskus myöntää käyttöoikeudet asiakastietojärjestelmään TE-toimiston, TE-hallinnon asiakaspalvelukeskuksen, ELY-keskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön hakemuksesta. Käyttöoikeus voidaan myöntää virkamiehelle, jonka tehtävien suorittamiseksi asiakastietojärjestelmän käyttö on välttämätöntä, ja vain siinä laajuudessa kuin asiakastietojärjestelmän käyttö on

välttämätöntä. Käyttöoikeuden myöntämisen edellytyksistä, käyttöoikeuden muuttamisesta ja sen poistamisesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 5 ja 5 a §:ssä. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 14 §:ssä säädetään kokeilualueen kunnan viranhaltijan käyttöoikeudesta.

2.5.2 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu ja asiakastietojen käsittely

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta on voimassa 1.3.2021–30.6.2023. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu alkoi 1.3.2021 ja päättyy 30.6.2023. Työllisyyden kuntakokeiluihin osallistuu yhteensä 25 kokeilualuetta, joissa on mukana 118 kuntaa.

Kokeilussa siirretään eräitä valtion työ- ja elinkeinotoimistojen tehtäviä määrääjäksi kokeiluun valittujen kuntien tehtäväksi. Kokeilussa mukana olevat kunnat järjestävät kokeilun ajan alueellaan eräitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja kotoutumisen edistämistä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuja palveluja TE-toimiston asemesta, hoitavat eräitä työllistymistä edistävistä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1369/2014) ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettuja tehtäviä TE-toimiston asemesta ja antavat eräitä työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettuja työvoimapolitiittisia lausuntoja TE-toimiston asemesta.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat on kokeilulaissa määritelty yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuiksi henkilötietojen käsittelijöiksi. Kokeilukuntien on käytettävä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää kokeilulaissa säädettyjen tehtäviensä järjestämisessä ja tuottamisessa. Kuntien on käsiteltävä asiakastietoja asiakastietojärjestelmässä.

2.6 Asiakastietojen käsittely työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa

2.6.1 Monialainen yhteispalvelu

Työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1369/2014, jäljempänä *TYP-laki*) säädetään yhteistoimintamallista, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat työttömien työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet sekä vastaavat työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta siten kuin kyseisessä laissa säädetään. Monialaisen yhteispalvelun tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. TYP-lain mukaisia monialaisen yhteispalvelun verkostoja on tällä hetkellä 31, joiden lisäksi meneillään olevat työllisyyden kuntakokeilut muodostavat omat verkostonsa TYP-lain toimeenpanossa.

TYP-lain mukaan työttömällä on monialaisen yhteispalvelun tarve, jos hänen työllistymisensä edistäminen edellyttää TE-toimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen järjestämisvastuulle kuuluvien edellä mainittujen palvelujen yhteensovittamista. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun ajan kokeilussa mukana olevat kunnat vastaavat TYP-laissa TE-toimistolle säädetyistä tehtävistä.

2.6.2 Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri

TYP-laissa säädetään monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteristä (jäljempänä *TYPPI-rekisteri*). TE-toimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos käyttävät TYPPI-rekisteriä niille TYP-laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Se on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain

13 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän henkilöasiakasrekisterin osarekisteri. Tämä tarkoittaa, että TYPPI-rekisteriin sovelletaan, mitä mainitun lain 13 luvussa säädetään, jos TYP-laissa ei muuta säädetä. TYP-lain 9 §:n mukaan KEHA-keskus ylläpitää TYPPI-rekisteriä.

TYPPI-rekisteri on otettu käyttöön jo Työvoiman palvelukeskuksissa vuoden 2007 alusta alkaen. Erillisen, palvelukeskustoiminnassa olevien viranomaisten yhteisessä käytössä olevan, tietojärjestelmän tavoitteena oli tuottaa tietoa asiakkuusprosesseista sekä parantaa eri hallinnonalojen virkailijoiden asiakaspalvelua ja verkostoyhteistyötä. Toiminnan kehittämisen ja seurannan vuoksi korostettiin, että kaikki osapuolet käyttävät tietojärjestelmää asiakaspalvelussa kokonaisvaltaisesti. Järjestelmää ei ole aktiivisesti kehitetty viime vuosina. Nykyistä TYPPI-rekisteriä käyttävien TE-toimistojen, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen näkemysten mukaan yhteinen asiakasrekisteri on keskeinen edellytys toimivalle ja vaikuttavalle yhteispalvelulle.

TYPPI-rekisteriin tallettavista tiedoista ja monialaiseen palveluun osallistuvien toimijoiden velvollisuudesta tallettaa asiakastiedot rekisteriin säädetään TYP-lain 9 §:ssä. TYPPI-rekisterin käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Käyttöoikeuden myöntämisen edellytyksistä sekä henkilöistä, joille käyttöoikeus voidaan myöntää, säädetään TYP-lain 9 §:ssä. Käyttöoikeus TYPPI-rekisteriin voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa TYP-laissa tarkoitettuja tehtäviä. TYP-lain 9 §:ää on muutettu 1.6.2021 voimaan tulleella lailla siten, että käyttöoikeus on mahdollista myöntää myös TYP-laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalle kuntayhtymän palveluksessa olevalle henkilölle. Pykälän sanamuotoa on tarkistettu siten, että pykälässä ei enää puhuta virkamiehistä, vaan käyttöoikeus voidaan myöntää mainittujen tahojen palveluksessa olevalle henkilölle riippumatta kyseisen henkilön palvelussuhteen laadusta.

TYPPI-rekisterin yhteisiä asiakastietoja saa tallettaa TE-toimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen rekistereihin, siltä osin kuin ne ovat tarpeellisia viranomaisen järjestämisvastuulla olevan palvelun tarjoamiseksi työttömälle. TE-toimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos tallettavat omiin rekistereihinsä tiedot asiakkaan monialaisen yhteispalvelun aikana saamista julkisista työvoimapalveluista ja sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista sekä palveluihin liittyvistä etuuksista siten kuin mainittuja palveluja ja etuuksia koskevissa laeissa säädetään.

Koska TYPPI-rekisteri on nykyisen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän henkilöasiakasrekisterin osarekisteri, sen yhteisrekisterinpitäjiä ovat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 2 §:n mukaisesti KEHA-keskus ja TE-toimistot. Lisäksi TYPPI-rekisteriin sovelletaan mainitun lain 13 luvun säännöksiä tietojen poistamisesta ja arkistoinnista, rekisteröidyn oikeudesta tietojen käsittelyn rajoittamiseen, käyttöoikeuksista (4 a §), käyttöoikeuden muuttamisesta ja poistamisesta (5 a §) sekä tietojen luovuttamisesta asiakastietojärjestelmästä.

2.7 Työvoimapolitiittiset lausunnot

Työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta antaa työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle työvoimapolitiittisen lausunnon, jossa ilmoitetaan, täyttääkö työttömyysetuutta hakeva henkilö ne etuuden maksamisen edellytykset, joiden ratkaiseminen kuuluu työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan toimivaltaan. Lausunto sitoo tältä osin työttömyyskassaa ja Kansaneläkelaitosta.

Työttömyysturva-asian käsittelyn sujuvoittamiseksi työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja tietyissä tilanteissa ja korjata työ- ja elin-

keinotoimiston tai kunnan antamassa lausunnossa olevia virheitä sekä ohjata työvoimapoliittisen lausunnon toiselle työttömyysetuutta maksavalle laitokselle. Lisäksi asiakaspalvelukeskus voi muuttaa lausunnon koskemaan toista työttömyysetuuden lajia (ansiopäivärahaa, peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea), kuin mitä lausunto on alun perin koskenut.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antaa työvoimapoliittisia lausuntoja esimerkiksi työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen otettua siihen yhteyttä puhelimitse.

2.8 Verkkopalvelut julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa

2.8.1 Henkilöasiakkaan sähköiset palvelut

Henkilöasiakkaan Oma asiointi -verkkopalvelu on asiointipalvelut yhteen kokoava sivusto. Palvelun tarjoaa KEHA-keskus. Verkkopalvelu kerää yhteen asiakkaan ajankohtaiset asioinnit ja muokkautuu tilanteen mukaan asiointia helpottaen. Oma asioinnin sivuilla ja sen alaisissa palveluissa tallennettavat tiedot tallentuvat työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään.

Palvelun avulla asiakas voi aloittaa työnhakunsa TE-toimistossa. Jos henkilö hakee työttömyysetuutta, TE-toimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antaa työttömyysetuuden maksajalle työvoimapoliittisen lausunnon työttömyysetuuden työvoimapoliittisista edellytyksistä verkkopalvelun kautta. Lisäksi asiakas voi vastata palvelutarvetta arvioiviin kysymyksiin, ilmoittaa perustietojaan koskevista muutoksista ja eräistä työnhaun muutoksista sekä ilmoittaa työnhaun päättämisestä TE-toimistolle.

Työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan tai sitä vastaavaan suunnitelmaan. Oma asiointi- verkkopalvelun avulla asiakas voi hyväksyä ehdotetun suunnitelman tai laatia oman suunnitelmaehdotuksen TE-toimistolle. Hän voi lisäksi tarkastella TE-toimiston kanssa tehdyssä suunnitelmassa sovittuja tehtäviä ja kertoa niiden toteutumisesta sekä katsoa saamiaan työ- ja koulutustarjouksia ja ilmoittaa työtarjouksen tuloksesta. Hakija voi tehdä Työelämäututkan ja arvioida työn tai koulutuksen löytämiseen vaikuttavia tekijöitä. Oma asiointi -palvelun kautta asiakas voi myös hakeutua eri TE-palveluihin, kuten työvoimakoulutukseen.

Oma asiointi -palvelun kautta asiakkaalla on mahdollisuus tarkastella omia tietojaan asiakastietojärjestelmässä. Tarvittaessa palvelun kautta asiakas voi vastata TE-toimiston selvityspyyntöön määräaikaan mennessä ja liittää selvitykseensä liitteitä. Työttömyysturva-asioihin liittyen asiakkaalla on mahdollisuus katsoa asiakastietojärjestelmään merkittyjä työttömyysturvatietojaan, joita ovat selvityspyynnot, työvoimapoliittiset lausunnot ja työvoimakoulutuksen maksatusilmoitukset. Yritystoimintaa aloitteleva voi hakea starttirahaa ja seurata starttirahahakemuksen käsittelytilannetta sekä jättää starttirahan maksatushakemuksen Oma asiointi -verkkopalvelussa.

Oma asiointi -palvelu perustuu henkilön vahvaan tunnistukseen. Verkkosioinnissa tallennetut tiedot tallentuvat tunnuksien haltijan nimellä ja henkilötunnuksella asiakastietojärjestelmään. Oma asiointi -palvelussa tiedot ovat nähtävissä pääsääntöisesti kuusi kuukautta. Kuitenkin osa tiedoista, esimerkiksi työttömyysturvatiiedot ja yhteystiedot, näkyvät niin kauan, kunnes tiedot poistetaan asiakastietojärjestelmästä.

2.8.2 Yrityksen ja työnantajan sähköiset palvelut

Myös yrityksen ja työnantajan asiointipalvelut on koottu Oma asiointi -verkkopalveluun. Verkkopalvelussa voi muun muassa ilmoittaa avoimesta työpaikasta ja tutustua TE-palvelujen asiantuntijoiden valitsemien työnhakijoiden osaamisprofileihin (työnhakijaesittelyt).

Verkkopalveluun kirjatut tiedot tallentuvat työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Avoimeen hakuun ilmoitettu työpaikka näkyy heti Avoimet työpaikat -palvelussa. Verkkopalveluun ilmoitetut työpaikkailmoitukset näkyvät myös EU:n yhteisessä työpaikkatiedotuksessa (EURES-järjestelmä).

Avoimet työpaikat -hakupalvelussa voi lukea reaaliaikaisesti päivittyviä ilmoituksia, joilla työnantajat ja yritykset rekrytoivat työntekijöitä tai hakevat yrittäjäkumppania tai jatkajaa yritykselleen. Yksi ilmoitus voi sisältää useita työpaikkoja.

2.8.3 TE-palvelut.fi

TE-palvelut.fi on verkkosivusto, josta löytyy tietoa julkisista työvoima- ja yrityspalveluista sekä asioinnista TE-toimistossa ja johon on koottu henkilöasiakkaan, yrityksen ja työnantajan sähköiset palvelut sekä TE-toimistoille ilmoitetut avoimet työpaikat.

Suurin osa TE-palvelut.fi -sivuston kautta tarjottavista sähköisistä asiointipalveluista on integroitu nykyiseen asiakastietojärjestelmään. Nykyisellä asiakastietojärjestelmällä ja siihen liitetyillä asiointipalveluilla on suuri keskinäinen riippuvuus, koska TE-toimistojen ja kuntakokielujen asiakkaiden verkkoasiointipalvelut on kytketty virkailijan asiakastietojärjestelmässä käytössä oleviin palveluprosesseihin ja tietoihin. Näin myös asiakkaat tuottavat ja käsittelevät oman palveluprosessinsa mukaisia asiakastietojärjestelmän tietoja. Asiakastietojärjestelmä ja siihen perustuvat sähköiset asiointipalvelut muodostavat siis TE-palvelujen integroidun sähköisen palvelujärjestelmäkokonaisuuden.

2.9 Kehittämisen ja hallintokeskuksen oikeudellinen asema ja tietohallintotehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009) säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (jäljempänä *ELY-keskus*) ja TE-toimistoista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa säädetään myös KEHA-keskuksen tarkoituksesta ja tehtävistä. KEHA-keskus on 1.1.2015 toimintansa käynnistänyt valtakunnallinen, maantieteellisesti hajautetulla toimintamallilla ja verkostomaisesti toimiva ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintopalveluja tuottava virasto, jossa työskentelee n. 550 henkilöä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 3 a §:n mukaan KEHA-keskus hoitaa ELY-keskusten sekä TE-toimistojen yhteisiä henkilöstö- ja taloushallinnon tehtäviä ja muita vastaavia palvelu- ja yleishallintotehtäviä sekä antaa yleishallinnollisia ohjeita ja ohjaa niiden soveltamista ELY-keskuksissa sekä TE-toimistoissa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1373/2018) säädetään tarkemmin KEHA-keskuksen tehtävistä. Asetuksen 28 §:n mukaan KEHA-keskus hoitaa muun muassa ELY-keskusten sekä TE-toimistojen tietohallinnon ohjaustehtävät, palvelut ja palveluhankinnat. Lisäksi KEHA-keskus hoitaa asetuksen 29 §:n mukaan ELY-keskusten, TE-toimistojen ja aluehallintovirastojen tietohallintopalveluja. Tietohallintopalveluina KEHA-keskus kehittää, tuottaa ja hankkii sähköisiä palveluja ja tietojärjestelmiä sekä hoitaa muita vastaavia sille säädettyjä ja määrättyjä tehtäviä.

Lisäksi KEHA-keskukselle on säädetty tehtäviä myös muualla lainsäädännössä, kuten edellä mainitut rekisterinpitäjyyteen liittyvät tehtävät julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja TYPPI-rekisterin ylläpitotehtävä TYP-laissa. Koska KEHA-keskus on viranomaisen, siihen sovelletaan tiedonhallintalaissa säädettyjä tiedonhallintayksikköä koskevia säännöksiä ja koska KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluu TE-toimiston asiakastietojärjestelmän sekä

TYPPI-rekisterin kehittäminen ja ylläpito, sitä koskevat myös tiedonhallintalaissa tietojärjestelmästä vastuussa olevalle viranomaiselle säädetty velvollisuus määritellä tietojärjestelmän käyttöoikeudet. Myös julkisuuslain 20 §:ssä viranomaiselle säädettyä velvollisuutta edistää toimintansa avoimuutta ja julkaista tilastoja ja tietoaaineistoja sovelletaan KEHA-keskukseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain mukaan KEHA-keskuksen yleishallinnollinen ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle, joka määrää yleishallinnolliset tulostavoitteet. KEHA-keskuksen tietohallintopalveluja ohjaavat ja niiden tulostavoitteista määräävät työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö yhdessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö tekee KEHA-keskuksen kanssa määräajoin strategisen tulossopimuksen, vuotta 2020 koskeva sopimus on allekirjoitettu helmikuussa 2020. Osana toiminnallista tuloksellisuutta tulossopimuksessa on sovittu muun muassa työ- ja elinkeinopalvelujen kehittämisestä ja uudistamisesta sekä työ- ja elinkeinopalvelujen digitalisaatio -hankkeesta.

2.10 Työ- ja elinkeinopalveluiden digitalisaatio -hankkeessa valmistellut uudistukset

TE-digi-hankkeessa on tarkoitus luoda kokonaan uudet, digitaaliset TE-viranomaispalvelut henkilö- ja yritysasiakkaiden sekä asiantuntijoiden käyttöön ja korvata nykyinen asiakastietojärjestelmäkokonaisuus uudella asiakastietojärjestelmäkokonaisuudella. TE-viranomaispalvelujen ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden osalta uutta järjestelmäkokonaisuutta rakennetaan pääosin voimassa olevaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin perustuvan palveluprosessin mukaisesti. Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin johdosta palveluprosessiin tehtävät muutokset huomioidaan TE-viranomaispalvelujen ja asiakastietojärjestelmän kehittämisessä. Uusien TE-viranomaispalvelujen ja asiakastietojärjestelmän on tarkoitus olla nykyistä järjestelmää helppokäyttöisempiä ja ohjata palvelujen käyttäjää.

Lisäksi hankkeessa kehitetään uutta Työmarkkinatori-palvelualustaa, jolle on tarkoitus koota yhteen TE-verkkopalvelut ja -tietosisällöt (mukaan lukien te-palvelut.fi -sivuston tietosisällöt) sekä henkilö- ja yritysasiakkaiden ja asiantuntijoiden asiointipalvelut. Työmarkkinatorin on suunniteltu olevan myös avoin palvelu, jossa voisi rekisteröitymättä työnhakijaksi etsiä tietoa, selata avoimia työpaikkoja tai työmahdollisuuksia, arvioida omaa osaamistaan sekä laatia ja julkaista itsestään työnhakuprofiilin. Työmarkkinatori-palvelualustalla on tarkoitus ottaa käyttöön niin kutsuttu kohtaantotoiminnallisuus, jonka avulla työnhakijat löytäisivät itselleen sopivimmat työpaikat ja viranomaisten palvelut ja jonka avulla työnantajat löytäisivät avoimena olevaan tehtävään parhaiten sopivat ehdokkaat. Työmarkkinatorin käyttöönoton on arvioitu edellyttävän lainsäädännön muutoksia.

TYPPI-rekisteri ei ole osa TE-digi-hanketta. TE-digi-hankkeessa on kuitenkin huomioitava valmisteltavien muutosten vaikutukset TYPPI-rekisteriin ja huolehdittava rekisterin toimintaedellytyksistä. TYPPI-rekisteri ei poistu käytöstä, vaan se säilyy osana uutta asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta. TYPPI-rekisterin kehittämistarpeita arvioidaan muussa yhteydessä tarkemmin erikseen.

2.11 Suhde SOTE-uudistukseen

Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 241/2020 vp). Esityksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen sekä muiden erikseen säädettävien palvelujen ja tehtävien järjestämistä vastuun on tarkoitus siirtää perustettaville hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lukien. Tähän esitykseen sisältyvien säädösmuu-

tosten on tarkoitus tulla voimaan toukokuussa 2022, jolloin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu on vielä kunnilla. Mahdolliset sote-uudistuksesta johtuvat julkisia työvoima- ja yrityspalveluita koskevat säädösmuutokset sekä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettuun lakiin toteutetaan eri yhteydessä.

3 Nykytilan arviointi

3.1 KEHA-keskuksen tehtävät

KEHA-keskus vastaa nykyisen asiakastietojärjestelmän ja muiden sähköisten palvelujen ylläpidosta ja kehittämisestä ja se on vastannut TE-digi-hankkeen toteutuksesta vuodesta 2016 lähtien. KEHA-keskus on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla vastannut 1.7.2020 lähtien nykyisen asiakastietojärjestelmän ja TYPPI-rekisterin tietosuojaan liittyvistä rekisterinpitäjän tehtävistä. KEHA-keskuksella on siis paitsi kokemusta ja osaamista sähköisten palvelujen ja järjestelmien kehittämisestä, ylläpidosta ja tietosuojaan liittyvistä kysymyksistä, myös parhaat mahdollisuudet käytännössä varmistaa, että kehitettävät uudet sähköiset palvelut, järjestelmät ja tietovarannot täyttävät niille kansallisessa ja EU-lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

Edellä esitetyistä syistä olisi perusteltua ja tarkoituksenmukaista, että KEHA-keskus ylläpitäisi ja kehittäisi myös tulevaa valtion tarjoamaa valtakunnallista asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta, yhteistä viranomaispalvelujen tietovarantoa ja uutta Työmarkkinatorin työnhakuprofiilien tietovarantoa sekä Työmarkkinatori-palvelualustaa. Työmarkkinatori-palvelualustan kehittäjänä ja ylläpitäjänä KEHA-keskuksen olisi perusteltua vastata myös hallinnollisesta päätöksenteosta, joka koskisi mm. palvelualustan asianmukaista käyttöä (ks. jäljempänä kohta 3.4. Alustan ylläpitäjän vastuu).

KEHA-keskuksen tehtäviä koskevaa lainsäädäntöä on tarpeen täydentää. Nykyiseen nähden uusia tehtäviä olisivat Työmarkkinatori-palvelualustan kehittäminen ja ylläpito, alustan käyttöehtojen määrittely, päätöksenteko palvelualustan epäasiallisesta käytöstä asetettavista seuraamuksista sekä työnhakuprofiilien tietovarannon kehittäminen ja ylläpito.

Tiedonhallintalain 16 §:n mukaan tietojärjestelmän käyttöoikeuksien määrittäminen on järjestelmästä vastuussa olevan viranomaisen tehtävä. Muut kyseisessä laissa säädetty tehtävät on osoitettu yleisesti viranomaisille tai tiedonhallintayksiköille. Nykyisin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 a §:n mukaan asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyvistä tehtävistä vastaa KEHA-keskus. KEHA-keskuksen on siten tiedonhallintalain 16 §:ssä tarkoitettu tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomainen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvien tietojärjestelmien osalta. Muutoin kukin viranomainen – TE-toimisto, ELY-keskus, kokeilukunta – olisi tiedonhallintalaissa tarkoitettu viranomainen ja tiedonhallintayksikkö ja niihin sovelletaan tiedonhallintalakia suoraan kyseisen lain nojalla.

Lisäksi KEHA-keskuksen nykyisiä tehtäviä koskevia säännöksiä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on päivitettävä uusien tehtävien lisäämisestä ja termistön päivittämisestä johtuen. Jäljempänä arvioidaan erikseen KEHA-keskuksen rekisterinpitäjyyttä koskevien tehtävien täydennystarpeita.

3.2 Rekisterinpitäjäys ja henkilötietojen käsittely

Lähtökohdat

Rekisterinpitäjyyden määrittelyssä keskeistä on, että rekisterinpitäjä on taho, joka tosiasiallisesti käyttää rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voi toteuttaa rekisterinpitäjälle kuuluvat velvoitteet. Rekisterinpitäjyyden on oltava osa toiminnallista vastuuta.

On selvää, että vain taho, joka järjestää asiakastietojen käsittelyä varten asiakastietojärjestelmän, voi vastata kyseisen järjestelmän tietosuojaan liittyvistä yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyistä velvollisuuksista. Vastaavasti on selvää, että parhaat mahdollisuudet vastata käsiteltävien tietojen oikeellisuutta, ajantasaisuutta, minimointia ym. koskevien vaatimusten toteuttamisesta on taholla, jonka toiminnassa näitä tietoja ensisijaisesti syntyy ja käsitellään.

Järjestelmiin liittyvät rekisterinpitäjän tehtävät

Valtio tarjoaisi jatkossakin asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden ja tietovarannon julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelyä varten. Valtion tarjoaman asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden ja tietovarannon kehittamisestä ja ylläpidosta vastaavan KEHA-keskuksen olisi jatkossakin vastattava kyseisen järjestelmän ja varannon tietosuojaan ja –turvaan liittyvistä rekisterinpitäjän tehtävistä nykyiseen tapaan sekä uuden palvelualustan tietosuojaan ja –turvaan liittyvistä rekisterinpitäjän tehtävistä, koska se tosiasiaassa käyttää rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voi toteuttaa rekisterinpitäjän velvoitteet.

Käsiteltäviin tietoihin liittyvät rekisterinpitäjän tehtävät

Julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa TE-toimistot ovat asiakastietojen pääasiallisia käyttäjiä ja tuottajia. Nykyisin TE-toimistot on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa määritelty KEHA-keskuksen kanssa yhteisrekisterinpitäjiksi, joiden vastuulle kuuluvat muut kuin erikseen mainitun lain 13 luvun 2 §:n 2 momentissa KEHA:lle säädetty rekisterinpitäjän tehtävät. Yhteisrekisterinpitäjyyttä ja rekisterinpitäjien keskinäistä vastuunjakoa koskevat säännökset on otettu lakiin yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta 1.7.2020 lähtien, joten säännöksiä on arvioitu tuoreeltaan yleisen tietosuoja-asetuksen kannalta (HE 12/2020 vp). Yhteisrekisterinpitäjyyttä ja vastuunjakoa koskevaa ratkaisua voidaan pitää perusteltuna ja vastaava määrittely on syytä säilyttää myös jatkossa.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat vastaavat kokeilussa merkittävästä osasta TE-toimistojen tehtäviä kokeilulaissa määriteltyjen asiakasryhmien osalta. Kunnille kuuluvia tehtäviä ovat muun muassa työnhakijan palvelutarpeen arviointi, työllistymissuunnitelman laatiminen ja toteuttamisen seuranta sekä palveluihin ohjaaminen. Kokeilukunnat on kuitenkin kokeilulaissa määritelty henkilötietojen käsittelijöiksi toisin kuin TE-toimistot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa.

On epäselvää, minkä rekisterinpitäjän lukuun kokeilukunnat asiakastietoja käsittelevät: TE-toimistojen vai KEHA-keskuksen. Kokeilulaissa tai sen perusteluissa ei oteta asiaan kantaa, eikä perustella, miksi kokeilukuntien katsotaan olevan kokeilulakitehtävissään syntyvien henkilötietojen käsittelijöitä eikä rekisterinpitäjiä.

KEHA-keskuksen rekisterinpitäjän tehtävät liittyvät järjestelmän tietosuojaan ja tietoturvaan, joten kokeilukuntien ei voida katsoa käsittelevän henkilötietoja sen lukuun. Sen sijaan esimerkiksi asiakastietojärjestelmän teknisestä toteutuksesta vastaavan ohjelmistoyrityksen voitaisiin katsoa olevan henkilötietojen käsittelijän roolissa suhteessa KEHA-keskukseen. TE-toimistojen rekisterinpitäjän tehtävät liittyvät niiden asiakkaiden tietojen käsittelyyn. Kokeilulaissa on kuitenkin säädetty asiakasryhmistä, joihin kuuluvat henkilöt ovat kokeilun ajan kokeilukuntien ei-

vätkä TE-toimistojen asiakkaita, joten kokeilukunnat eivät myöskään käsittele tietoja TE-toimistojen lukuun. Sen sijaan TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus on voitu määritellä henkilötietojen käsittelijäksi, koska se käsittelee TE-toimistojen – ja kokeilun aikana kokeilukuntien – asiakkaiden tietoja TE-toimistojen ja kuntien puolesta tarjotessaan neuvontaa, ohjausta ja tietoa julkisista työvoimapalveluista ja vastaanottaessaan henkilöasiakkaiden ilmoituksia muun muassa työnhakuun liittyvistä muutoksista. Vaikuttaakin siltä, että kokeilukuntien roolin määrittely kokeilulaissa henkilötietojen käsittelijäksi ei vastaa sitä, mitä tietosuoja-asetuksessa säädetään henkilötietojen käsittelijästä ja mikä kuntien tosiasiallinen rooli tietojen käyttäjinä ja tuottajina on kokeilulain nojalla.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien roolia henkilötietojen käsittelyssä on tarpeen arvioida uudelleen. Ottaen huomioon TE-toimistojen ja kokeilukuntien tehtävien vastaavuuden ja omat asiakasryhmät sekä tietosuojavaltuutetun toimiston ohjeistuksen rekisterinpitäjyyden määrittelystä niin, että vastuu on osa toiminnallista vastuuta, olisi perusteltua määritellä kokeilukunnat kuntakokeilulaissa rekisterinpitäjiksi vastaavaan tapaan kuin TE-toimistot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa. Niiden olisi siis vastattava muista kuin erikseen KEHA-keskuksen tehtäviksi säädettyistä yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista omien asiakkaidensa osalta. Kuntien määrittely rekisterinpitäjiksi edistäisi myös kuntien asiakkaina olevien henkilöiden oikeuksien toteutumista. Tällä hetkellä on epäselvää, minkä tahon puoleen asiakkaan olisi käännäyttävä, jos hän haluaa käyttää yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiaan.

Kokeilukuntien määrittely rekisterinpitäjäksi ei muuttaisi sitä, että työnhakijan henkilötietojen käsittelyn peruste on kokeilulaissa kunnalle säädetty tehtävät, eivätkä kunnat saisi käsitellä tietoja muihin tarkoituksiin ilman laissa säädettyä tehtävää ja tiedonsaantioikeutta. Myös valtion tarjoaman asiakastietojärjestelmän käyttövelvoite säilyisi edelleen.

Rekisterinpitäjyys Työmarkkinatorin työnhakuprofileista

Työmarkkinatori-palvelualustalla laadittavien ja julkaistavien työnhakuprofiilien tiedoista muodostuisi uudenlainen, viranomaispalveluissa käytettävästä tietovarannosta erillinen tietovaranto, jolla olisi viranomaispalvelujen tietovarannosta poikkeava sisältö ja käyttötarkoitus. Kuten edellä on esitetty, palvelualustan ja työnhakuprofiilien tietovarannon kehittämisen ja ylläpidon olisi oltava KEHA-keskuksen lakisääteinen tehtävä. Koska kyse olisi viranomaisen lakisääteiseen tehtävään perustuvasta henkilötietojen käsittelystä (yleisen tietosuoja-asetuksen 6.1 artiklan c alakohdassa tarkoitettu käsittelyperuste), olisi tarpeen säätää työnhakuprofiilien tietovarannon käyttötarkoituksista ja tietosisällöstä. Myös rekisterinpitäjyyden määrittely lainsäädännössä olisi tarpeen selkeyden vuoksi.

Uuden järjestelmäkokonaisuuden käyttöönoton myötä on tarkoitus mahdollistaa työnhakuprofiilin tietojen siirtäminen erillisestä tietovarannosta viranomaispalvelujen tietovarantoon, jos profiilin laatinut henkilö aloittaa työnhaun ja haluaa siirtää tietonsa. Tästä mahdollisuudesta ja henkilön suostumuksesta sen edellytyksenä olisi säädettävä.

3.3 Alustan ylläpitäjän tehtävät ja vastuu

Työmarkkinatori-palvelualusta olisi kokonaan uusi palvelu, johon liittyvät alustan ylläpitäjän tehtävät ja vastuu edellyttävät uutta sääntelyä. Palvelualustan ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvien tehtävien lisäksi olisi säädettävä, mikä taho vastaisi siitä, että palvelualustalla olevien käyttäjien henkilötietojen käsittely on tietosuojalainsäädännön asettamien vaatimusten mukaista, eli

mikä taho olisi työnhakuprofiilien tietojen rekisterinpitäjä. Lisäksi olisi säädettävä alustan ylläpitäjän vastuusta alustalla julkaistun sisällön ja alustan käyttäjien toiminnan lainmukaisuudesta ja asianmukaisuudesta eli siitä, että alustan ylläpitäjä valvoisi alustalla julkaistua sisältöä ja käyttäjien toimintaa alustalla. Lisäksi olisi säädettävä mahdollisista seuraamuksista väärinkäytöstilanteissa.

Palvelualustan käytön valvontatarve voisi kohdistua sekä henkilöasiakkaisiin että työnantaja-asiakkaisiin. Alustan ylläpitäjän valvontatehtävässä ja siihen liittyvässä mahdollisten seuraamusten määrittämisessä arvioidaan olevan kyse julkisen vallan käytöstä, mikä edellyttää, että valvontatehtävästä säädettäisiin lailla ja että siitä vastaisi viranomainen.

Säännökset työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymisestä ja ilmoituksen poistamisesta asiakastietojärjestelmästä sisältyvät julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 3 §:ään. Säännöksen viittausta nykyiseen asiakastietojärjestelmään olisi muutettava viitaukseksi palvelualustaan.

Alustan ylläpitäjän valvontatehtävään liittyvää uutta sääntelyä tarvitaan erityisesti siltä osin kuin kyse on Työmarkkinatorin henkilöasiakaskäyttäjien kohdistuvista valvontatoimista. Seuraamusten olisi oltava suhteellisuusperiaatteen mukaisia ja välttämättömiä.

3.4 Profilointi

Työmarkkinatori-palvelualustalle suunniteltu kohtaantotoiminnallisuus hyödyntäisi yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettua profilointia: alustalla olevat työmahdollisuudet näytettäisiin henkilölle hänen profiilissaan ilmoittamien tietojen perusteella määräytyvässä järjestyksessä. Työnhakuprofiileissa oleviin henkilötietoihin kohdistuisi näin ollen automaattista käsittelyä, joka tuottaisi käsiteltyihin henkilötietoihin perustuen järjestetyn listan työmahdollisuuksista siten, että sopivimmat työpaikat näkyisivät listalla ensimmäisinä. Työntekijää etsivälle työnantajalle näytettäisiin puolestaan alustalla olevia työnhakuprofiileita työnantajan ilmoittamien tietojen perusteella määräytyvässä järjestyksessä.

Kohtaantotoiminnallisuus ei estäisi henkilöä näkemästä alustalla julkaistuja työmahdollisuuksia, vaan henkilö voisi nähdä kaikki alustalla julkaistut työmahdollisuudet eikä työmahdollisuuksiin reagoimisella tai reagoimattomuudella olisi hänelle oikeusvaikutuksia. Työnhakuprofiilin näkyminen työnantajalle tulostuvassa sopivimpien profiilien listauksessa ei myöskään aiheuttaisi profiilin laatineelle henkilölle oikeusvaikutuksia. Palvelualustalla tapahtuvaa profilointia ei käytetä päätöksenteon perusteena eikä kyse ole myöskään automaattisesta päätöksenteosta. Toiminnallisuuden käyttöönoton ei näin ollen katsota edellyttävän kansallista lainsäädäntöä. Toiminnallisuuden käyttöönoton arvioidaan kuitenkin edellyttävän uutta sääntelyä muun muassa työnhakuprofiilin laatimisesta ja julkaisemisesta.

3.5 Asiakastiedot ja niiden saaminen

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käyttötarkoitukset ovat nykyisessä lainsäädännössä ajan tasalla. Käyttötarkoituksia on tuoreltaan arvioitu yleisen tietosuojasetuksen kannalta hallituksen esityksessä HE 12/2020 vp ja niitä koskevat muutokset ovat tulleet voimaan 1.7.2020. Tässä yhteydessä ei ehdoteta palveluihin tai palveluprosesseihin liittyviä muutoksia, jotka vaikuttaisivat käyttötarkoituksiin. Työvoimahallinnon tietopalustalla tapahtuvan asiakastietojen käsittelyn katsotaan sisältyvän nykyisiin käyttötarkoituksiin. Selvyyden vuoksi käyttötarkoituksissa olisi kuitenkin tarpeen mainita erikseen säädettyihin käyttötarkoituksiin liittyvä valvonta, kehittäminen, seuranta, tilastointi, ennakointi ja ohjaus.

Myös nykyisessä asiakastietojärjestelmässä käsiteltäviä tietoja on arvioitu tietosuoja-asetuksen kannalta edellä mainitussa hallituksen esityksessä ja niitäkin koskevat muutokset tulivat voimaan 1.7.2020. Koska tässä yhteydessä ei ehdoteta palveluihin tai palveluprosesseihin liittyviä muutoksia, jotka vaikuttaisivat tietotarpeisiin, käsiteltäviin tietoihin ei ehdoteta kuin vähäisiä täsmäntäviä muutoksia.

Työnantajan tiedonsaantioikeudesta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi säädetään JTYPL 12 luvun 6 §:n 3 momentissa. Lausuntokierroksen aikana nousi esiin kysymys siitä, onko valtion virkamiehet tarkoituksella jätetty pois mainitusta momentista vai onko muualla lainsäädännössä säädetty asiasta.

Työnantajan takaisinottovelvollisuudesta säädetään valtion virkamieslaissa (750/1994, 32 §), kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetussa laissa (304/2003, 46 §) ja työsopimuslaissa (55/2001, 6 §). Kyseisissä laeissa ei ole säädetty työnantajan tiedonsaantioikeudesta takaisinottovelvoitteen toteuttamiseksi. Tiedonsaantioikeutta tai tiedon luovuttamisoikeutta/-velvollisuutta koskeva säännös on tarpeen, sillä tieto siitä, että henkilö on työnhakijana TE-toimistossa, on julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan nojalla salassa pidettävä.

Nykyinen säännös työnantajan tiedonsaantioikeudesta takaisinottovelvoitteen toteuttamiseksi on vaillinainen, koska siitä puuttuu maininta virkamiehestä. Maininta olisi lisättävä, jotta tiedonsaantioikeus koskisi myös valtion virkamiestä. Toinen vaihtoehto olisi säätää työnantajan tiedonsaantioikeudesta virkamieslaissa, viranhaltijalaissa ja työsopimuslaissa, eli samoissa laeissa, joissa itse takaisinottovelvollisuudesta säädetään. Näistä vaihtoehtoista JTYPL:n 12 luvun 6 §:n 3 momentin muuttaminen olisi yksinkertaisempi toteuttaa, koska tehtäväksi tulisi yhden lain muutos kolmen lain muuttamisen sijaan ja muutos nykyiseen sääntelyyn nähden olisi mahdollisimman vähäinen.

3.6 Työnhakuprofiilin julkaiseminen

Suunnitellussa työnhakuprofiilien julkaisemisessa Työmarkkinatori-palvelualustalla olisi kyse perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä tarkoitetusta henkilötietojen julkaisemisesta. Työnhakuprofiilien, eli henkilötietojen, julkaisemisen tarkoituksena olisi edistää työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa ja siten työllisyyttä. Sen voidaan siten ajatella toteuttavan perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä julkisen vallan velvollisuutta edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön perusteella valmisteltavaan lainsäädäntöön olisi sisällytettävä säännökset työnhakuprofiilien julkaisemisesta henkilön suostumuksella sekä säännös, jonka mukaan tietoja työnhakuprofiileista voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina. Mahdollisuus tietojen hakemiseen vain yksittäishakuina olisi huomioitava myös profiilien julkaisemisen teknisessä toteutuksessa TE-digi-hankkeessa.

3.7 Monialaisen yhteispalvelun asiakastietojen käsittely

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiä asiakastietojen käsittelystä sovelletaan nykyisin osittain myös TYPPI-rekisteriin. Ratkaisun johdosta ei kuitenkaan ole täysin selvää, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiä on tarkoitus soveltaa TYPPI-rekisteriin. Esimerkiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin sisältyvät säännökset rekisterinpitäjyydestä eivät sellaisenaan täysin sovellu TYPPI-rekisteriin,

koska henkilötietoja lakisääteisissä tehtävissään tuottavia ja käsitteleviä viranomaisia on monialaisessa yhteispalvelussa enemmän kuin julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa. Selvyyden vuoksi asiakastietojen käsittelystä monialaisessa yhteispalvelussa olisi säädettävä itsenäisesti.

TYPPI-rekisterin rekisterinpitäjiä koskevaa sääntelyä olisi tarpeen muuttaa siten, että käsiteltävien henkilötietojen rekisterinpitäjiä olisivat jatkossa myös kunnat ja Kansaneläkelaitos. Ne tuottavat TYPPI-rekisteriin tallennettavia tietoja lakisääteisissä tehtävissään, joten niillä on parhaat mahdollisuudet vastata rekisterinpitäjälle kuuluvista tietojen eheyteen, ajantasaisuuteen ja oikeellisuuteen liittyvistä tehtävistä samoin kuin rekisteröidyn oikeuksiin liittyvistä tehtävistä tuottamiensa tietojen osalta.

Nykyistä TYPPI-rekisteriä käyttävien TE-toimistojen, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen näkemysten mukaan yhteinen asiakasrekisteri on keskeinen edellytys toimivalle ja vaikuttavalle yhteispalvelulle. Nykyisessä järjestelmässä on kuitenkin paljon kehittämistarpeita. Niitä arvioidaan muussa yhteydessä tarkemmin erikseen.

4 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa uuden julkisen vallan tarjoaman palvelualustan käyttöönotto. Palvelualustan käyttöönoton tavoitteena on parantaa työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa sekä tehostaa työnvälitystä.

Lisäksi tavoitteena on selkeyttää ja ajantasaistaa julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä luopumalla asiakastietojärjestelmälähtöisestä sääntelystä. Samalla henkilötietojen käsittelyyn liittyviä rooleja tarkistettaisiin, jotta vastuut ja tehtävät kohdentuisivat oikeille tahoille.

5 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

5.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan asiakastietojen käsittelyä koskevan sääntelyn uudistamista julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa uusien työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönottamiseksi. Palvelualusta olisi uusi osa tietojärjestelmäpalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että KEHA-keskus kehittäisi ja ylläpitäisi myös sitä vastaavasti kuin nykyisen asiakastietojärjestelmän korvaavia valtakunnallista asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta ja tietovarantoa. KEHA-keskus määrittelisi alustan käyttöehdot, valvoisi niiden noudattamista ja voisi puuttua alustan lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaiseen käyttöön. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettävän palvelualustalla laadittavista työnhakuprofiileista, niiden sisältämistä tiedoista ja käyttötarkoituksista, profiilien julkaisemisesta ja siitä, että KEHA-keskus olisi työnhakuprofiilien tiedoista syntyvän tietovarannon rekisterinpitäjä.

Esityksessä ehdotetaan, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat määriteltäisiin yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuiksi rekisterinpitäjiksi omien asiakaidensa tietojen osalta. Ne vastaisivat muista yleisessä tietosuojasetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän tehtävistä kuin KEHA-keskukselle erikseen säädetyistä, käytettävien tietojärjestelmäpalvelujen tietosuojan- ja turvaan liittyvistä tehtävistä. Asiakastietojen käyttötarkoitus olisi edelleen kokeilulaissa säädettyjen tehtävien järjestäminen ja tuottaminen. Kokeilukuntien olisi käytettävä valtion tarjoamia työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja vastaavasti kuin nykyisin työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta.

Esityksessä ehdotetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta vastaavien viranomaisten määrittelemistä yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuiksi rekisterinpitäjiksi omiin lakisääteisiin tehtäviinsä liittyvien asiakastietojen osalta. TE-toimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos vastaisivat muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän tehtävistä kuin KEHA-keskukselle erikseen säädetyistä, yhteispalvelussa käytettävien asiakastietojärjestelmän ja tietovarannon tietosuojaan- ja turvaan liittyvistä tehtävistä. Asiakastietojen käsittelystä monialaisessa yhteispalvelussa säädettäisiin jatkossa itsenäisesti eikä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain kautta.

5.2 Pääasialliset vaikutukset

5.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset julkiseen talouteen ja kansantalouteen

Esityksessä ehdotetaan lainsäädäntöön muutoksia, joita uusien työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotto edellyttää. Uudet tietojärjestelmäpalvelut sisältävät valtakunnallisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden, palvelualustan ja asiakastietovarannon. Ne korvaavat nykyisin käytössä olevan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden. Lainsäädännön muutoksilla ei annettaisi valtion viranomaisille, kuten KEHA-keskukselle uusia tehtäviä, vaan varmistettaisiin sen edellytykset hoitaa sille kuuluvia tehtäviä myös uudistetuilla tietojärjestelmäpalveluilla. Näitä uusia tietojärjestelmäpalveluja toteutetaan TE-digi-hankkeessa. Vuosina 2016–2020 hanketta on rahoitettu jäljempänä olevan tarkemman erittelyn mukaisesti 37,9 miljoonalla eurolla työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoista momentilta 32.01.03. Vuonna 2021 TE-digi-hankkeeseen on varattu kolmannessa lisätalousarviossa yhteensä 3 miljoonaa euroa rahoitusta momentille 32.01.10 Digitalisaation kehittäminen ja neljanteen lisätalousarvioehdotukseen sisältyy ehdotus 13 miljoonan euron rahoituksesta samalle momentille. TE-digi-hankkeessa toteutettavan uuden asiakastietojärjestelmän kehittämiskustannusten määräksi vuonna 2022 on arvioitu yhteensä 18,8 miljoonaa euroa ja vuoden 2023 osalta 17,8 miljoonaa euroa. Vuosien 2024 ja 2025 osalta vuotuiseksi rahoitustarpeeksi on arvioitu 5,6 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 osalta 18,8 miljoonan euron kustannukset rahoitetaan momenteille 32.01.03 ja 32.01.10 varatuista määrärahoista. Vuoden 2022 talousarvioesitystä koskevassa täydentävässä esityksessä momentille 32.01.10 ehdotetaan 5,8 miljoonan euron lisäystä hankkeen nykyiseen rahoitukseen. Digitaalisten TE-palvelujen ylläpidosta aiheutuu lisäksi vuosittaisia kustannuksia. Nykyisen asiakastietojärjestelmän ylläpito- ja pienkehittämiskustannukset ovat vuositasolla 5–7 miljoonaa euroa. Käyttöön otettavan uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpito- ja pienkehittämiskustannusten arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla vuosina 2024–2026. Hankkeen talousarvioissa ja talousarvioesityksissä kattamattomat kustannukset, eli 17,8 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 5,6 miljoonaa euroa vuosina 2024 ja 2025, rahoitetaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan sisäisin siirroin.

Rahoitustarpeet liittyvät vuoden 2022 osalta erityisesti Työmarkkinatori-palvelualustan käyttöönottoon liittyvien muutosten toteuttamiseen sekä ensimmäisessä vaiheessa käyttöön otettavien asiakkuudenhallinnan toiminnallisuuksien kehittämiskustannuksiin sekä siirtymävaiheen kustannuksiin. Ensimmäisen vaiheen toiminnallisuuksina otettaisiin käyttöön ainakin työttömyysturva. Kehittämiskustannukset vuonna 2022 kohdistuvat Työmarkkinatorin osalta kohtaantotoiminnallisuuden, työnhakuprofiilin, työpaikkailmoituksen ja EURES-toiminnallisuuksien muutoksiin. Muilta osin kustannukset kohdistuvat sekä ensimmäisen vaiheen että myöhemmissä vaiheissa käyttöön otettavien toiminnallisuuksien määrittelyihin, koodaukseen, yhteensovitukseen, testaukseen, käyttöönottoon ja koulutukseen. Tarkempi suunnitelma asiakkuudenhallinnan käyttöönottovaiheista ja niiden sisällöistä valmistuu vuoden 2022 alkupuolella.

TE-digi-hankkeessa toteutettavien asiakastietojärjestelmän kehittämistoimien lisäksi asiakkuudenhallintaan kohdistuu samanaikaisesti muita muutostarpeita esimerkiksi pohjoismaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymisen vuoksi. Pohjoismaiseen työvoimapalveluun siirtymisestä aiheutuviin tiedonhallinnan ja digitaalisten palvelujen muutoksiin on osoitettu rahoitusta EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) 20 miljoonaa euroa.

Vuoden 2023 osalta rahoitustarpeet liittyvät myöhemmissä vaiheissa käyttöön otettavien toiminnallisuuksien kehittämiskustannuksiin sekä siirtymävaiheen kustannuksiin. Myöhemmissä vaiheissa käyttöönotettaviin toiminnallisiin kuuluvat muun muassa palvelutarpeen arvio, palkkatuki- ja starttirahaprosessi, työnantaja-asiakkaan perustoiminnallisuudet, koulutusten ja palveluiden hallinta, työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu, työkokeilu ja palautepalvelu sekä henkilö- ja työnantaja-asiakkaan muut puuttuvat toiminnallisuudet, työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun prosessin sekä työkokeiluprosessin digitalisointi. Kehittämiskustannukset vuonna 2023 kohdistuvat edellä mainittujen toiminnallisuuksien määrittelyihin, testauksiin, koulutuksiin ja käyttöönottoon. Koulutusten ja palvelujen hallinnan osalta selvitetään myös mahdollisuudet hankkia uuteen asiakastietojärjestelmään integroitavat valmiskäytännöt.

Siirtymävaiheen aikana käytössä ovat yhtäaikaan nykyinen URA-järjestelmä ja uusi asiakkuudenhallintajärjestelmä. Lähtökohdiksi siirtymävaiheelle on otettu asiakkaan kannalta mahdollisimman näkymätön muutos, TE-palvelujen toimintavarmuus, hallittu kahden järjestelmän samanaikainen käyttö sekä asiakkuuksien hallinta siten, että uudet asiakkuudet aloitetaan uudessa järjestelmässä, nykyiset asiakkuudet jatkavat URA-järjestelmässä ja asiakastietojen siirto uuteen järjestelmään tehdään kokonaisuudessaan, kun kaikki uuden järjestelmän toiminnallisuudet ovat käytössä eli tavoitteen mukaan viimeistään vuoden 2023 loppuun mennessä.

Vuosien 2023–2025 aikana rahoitustarpeita aiheutuisi myös järjestelmäkorkajauksista, jotka ovat välttämättömiä mittavan tietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönoton jälkeen. Järjestelmäkorkajusten avulla myös sujuvoitetaan ja parannetaan prosesseja saatujen käyttökokemusten pohjalta. Lisäksi vuosien 2022–2025 aikana uuden tietojärjestelmän käyttöönotosta aiheutuu myös henkilöstökustannuksia sekä teknologia-alustaan liittyviä kustannuksia. Arvio TE-digi-hankkeen kustannuksista vuosina 2022–2025 on esitetty seuraavassa taulukossa.

	v. 2022 €	v. 2023 €	v. 2024 €	v. 2025 €	Yhteensä
Kehittämiskustannukset, ostopalvelut	14 000 000	9 000 000	–	–	23 000 000
Siirtymävaiheen kustannukset, ostopalvelut	2 400 000	2 400 000	–	–	4 800 000
Järjestelmämuutokset	–	4 000 000	4 000 000	4 000 000	12 000 000
Henkilöstökustannukset	900 000	900 000	125 000	125 000	2 050 000
Teknologia-alusta	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	6 000 000
Yhteensä	18 800 000	17 800 000	5 625 000	5 625 000	47 850 000

Uuden järjestelmän kehittämisvaiheen osalta henkilöstökustannukset koostuvat KEHA-keskuksen 10–12 henkilötövuoden panoksesta. Kehittämisvaiheen jälkeen eli vuodesta 2024 eteenpäin järjestelmien ylläpidon arvioidaan vaativan KEHA-keskuksessa noin kahden henkilötövuoden panoksen.

Uuden teknologian kehittämisestä ja ylläpidosta aiheutuu kustannuksia. TE-digi-hankkeen vuosien 2016–2021 toteutuneiden kehittämis- ja henkilöstökustannusten määrä on ollut 50 898 000 euroa. Kustannuksiin on vaikuttanut TE-palvelujen toimintakentän alttius muutoksille ja uudistuksille, joilla on ollut vaikutusta siihen, että osa TE-digi-hankkeessa valmistelluista uudistuksista on kariutunut hankkeesta riippumattomista syistä. Erityisesti hankkeen alkuvuosina valmistellulla sittemmin rauenneella maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksella sekä vuosina 2019–2020 valmistellulla, mutta rauenneella työttömyysturvaprosessin siirrolla Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille on ollut vaikutusta TE-digi-hankkeeseen ja siinä valmisteltuihin uudistuksiin. Kustannukset ovat jakautuneet vuosille 2016–2021 seuraavasti:

	v. 2016 €	v. 2017 €	v. 2018 €	v. 2019 €	v. 2020 €	v. 2021 €	Yhteensä, M€
Kehittämis-kustannukset, ostopalvelut	0,32	2,19	5,15	12,34	14,32	12,1	46,42
Henkilöstö-kustannukset	–	0,35	0,08	1,53	1,61	0,90	4,48
Yhteensä	0,32	2,54	5,23	13,87	15,94	13,00	50,90

Vuosien 2016–2020 kehittämiskustannuksista Työmarkkinatorin osuus on ollut 12,8 miljoonaa euroa, asiakkuudenhallinnan osuus 13,3 miljoonaa euroa ja yhteiset kulut 8,1 miljoonaa euroa.

Kokonaisuudessaan tietojärjestelmän uusimisen ja uuden palvelualustan kehittämisen ja käyttöönoton arvioidaan maksavan noin 98,7 miljoonaa euroa. Lisäksi uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpidosta aiheutuu vuosittaisia kustannuksia yhteensä 5–7 miljoonaa euroa, kuten edellä on todettu.

Esityksen mukaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettäisiin palvelualustasta, jossa työnhakijat voisivat julkaista työnhakuprofiileja ja työnantajat voisivat hakea itselleen parhaiten sopivia työnhakijoita. Alusta voisi myös suositella työnhakijoille sopivia paikkoja. Alustan arvioidaan nopeuttavan ja tehostavan nykyistä julkista työllitystä. Julkisen työllityksen tehostumisen arvioidaan johtavan vuosittain noin 200–1 200 henkilötövuoden työllisyyden kasvuun, kun julkiseen työllitykseen ilmoitetut työpaikat täyttyisivät uuden teknologian ansiosta aiempaa nopeammin. Arvioon työllisyysvaikutuksesta liittyy huomattavia epävarmuuksia, mitä on kuvattu yksityiskohtaisemmin jäljempänä yhteiskunnallisissa vaikutuksissa.

Työllisyyden kasvu lisää julkisen talouden verotuloja ja vähentää työttömyysetuusmenoja. Esimerkiksi lausuntokierroksella olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi on oletettu, että yksi työllistetty vahvistaa julkista taloutta keskimäärin noin 23 000 eurolla, kun työllistetty on ollut työttömänä. Koska osa palvelualustaa käyttävistä

henkilöistä olisi työssä olevia tai työvoiman ulkopuolella olevia henkilöitä, olisi vaikutus kokonaistyöllisyyteen ja julkiseen talouteen jonkin verran pienempi.

Ennakkoon ei ole arvioitavissa tarkasti, kuinka suuri osuus käyttäjistä ja palvelualustan kautta työllistyvistä olisi työttömiä ja kuinka moni työssä tai työvoiman ulkopuolella olevia. Nykyisin karkeasti puolet rekisteröityneistä työnhakijoista on työssä, työvoiman ulkopuolella, koulutuksessa tai työssä julkisin varoin tuettuna. Näin ollen voidaan suuntaa antavasti olettaa, että puolet edellä kuvatusta työllisyysvaikutuksesta olisi työttömyydestä työhön siirtyviä ja näin ollen aitoa työllisyysvaikutusta. Loppuosasta osa olisi siirtymää työstä työhön, mikä ei lisää kokonaistyöllisyyttä suoraan, mutta välillisesti osin, jos vapautuvia paikkoja täytetään työttömillä tai työvoiman ulkopuolelta tulevilla henkilöillä. Yksinkertaistaen laskelmassa kuitenkin oletetaan, että tältäkin osin ehdotetulla muutoksella on vaikutus työllisyyteen ja julkiseen talouteen (pl. säästö työttömyysetuudesta).

Vuosien 2019–2020 keskimääräisellä työttömyysetuuden päiväkohtaisella määrällä arvioituna keskimääräinen yhden henkilön työttömyysetuus vuoden aikana on noin 11 000–12 000 euroa. Edellä mainittu työllisyysvaikutus on laskettu avoimeksi ilmoitettujen työpaikkojen täyttymisen kautta. Muiden kuin työttömien osalta oletetaan näin ollen julkista taloutta vahvistavaksi vaikutukseksi noin 11 000–12 000 euroa ja työttömien osalta 23 000 euroa. Oletukset ovat suuntaa antavia. Muiden kuin työttömien osalta tunnistetaan, että osa työllisyysvaikutuksesta on työstä työhön siirtymää, mikä osin vähentää vaikutusta. Toisaalta etuuksista maksetaan veroa, mitä ei ole huomioitu vähennettäessä suoraan keskimääräinen etuuden määrä keskimääräisestä työttömän työllistymisestä syntyvästä julkista taloutta vahvistavasta vaikutuksesta.

Edellä kuvatuin oletuksin laskettuna 100–600 työllisen osalta julkista taloutta vahvistava vaikutus olisi noin 23 000 euroa henkilöltä eli noin 2,3–13,8 miljoonaa euroa vuodessa. Muiden kuin työttömien osalta vaikutukseksi oletetaan 11 000–12 000 euroa henkilöltä eli noin 1,1–7,2 miljoonaa euroa vuodessa. Yhteensä julkista taloutta vahvistavaksi vaikutukseksi arvioidaan noin 3–21 miljoonaa euroa vuodessa.

Palvelualustaa ei voida suoraan verrata TE-toimistoissa nykyisin tehtävään työnvälitykseen. On kuitenkin odotettavissa, että alustan käyttöönotto vapauttaa jonkin verran työnvälityksen henkilöstöresursseja tai tukee asiantuntijoiden työnvälitystyötä. Samankaltainen vaikutus on myös uudella asiakastietojärjestelmäkokonaisuudella, mutta tätä vaikutusta ei ole mahdollista arvioida määrällisesti.

Ottaen huomioon uuden palvelualustan kehittämis- ja ylläpitokulut, alustan arvioidaan maksavan itsensä takaisin julkiselle sektorille 5–33 vuodessa. Ottaen huomioon järjestelmien ylläpitokustannukset voisi takaisinmaksuaika olla lyhyimmillään noin kuusi vuotta. Ylläpitokustannukset huomioiden investointi voi olla taloudellisesti kannattamaton, jos työllisyysvaikutukset jäävät arvion alalaitaan. Arviossa on kuitenkin otettu huomioon sekä palvelualustan että asiantuntijoiden käyttämän järjestelmäkokonaisuuden kustannukset. Asiantuntijoiden käyttämien järjestelmien osalta uuden järjestelmäkokonaisuuden hyötyjä ei ole mahdollista määrällisesti arvioida. Koska nykyinen asiakastietojärjestelmä on lähes käyttöikänsä päässä, on se välttämätöntä uusia. Hyötyjä arvioitaessa tulisi siis ottaa huomioon nykyisen asiakastietojärjestelmän kokonaishyödyt, jotta kustannus-hyöty-analyysi olisi kattava. Tämän tyyppistä määrällistä arviointia ei ole mahdollista tehdä, sillä asiakastietojärjestelmä on käytännössä välttämätön palveluiden järjestämiseksi. Ottaen huomioon näkökulman, että osa kustannuksista on välttämättömiä ja tältä osin niille ei ole laskettavissa vaihtoehtoisessa tapauksessa toteutuvia hyötyjä, hankkeen kokonaistaloudelliset vaikutukset ovat todennäköisesti positiiviset myös tilanteessa, jossa työllisyysvaikutukset ovat vähäisemmät. Hankkeen niin sanottu takaisinmaksuaika voi

kuitenkin olla hyvinkin pitkä suhteessa kehitettyjen järjestelmien ja alustan odotettavaan käyttöikään.

Esityksen kansantaloudelliset vaikutukset liittyvät esityksen työllisyysvaikutuksiin. Keskimääräisellä palkkatasolla arvioituna vuosittainen tuotannon arvon kasvu 200–1 200 lisätyöllisestä (olettaen, että työn hinta vastaa rajatuotosta) olisi noin 9–56 miljoonaa euroa.

Vaikutukset yrityksiin

Esityksen keskeisimmät yritysvaikutukset liittyvät Työmarkkinatori-palvelualustan käyttöön. Työmarkkinatori-palvelualustan käyttöönoton arvioidaan erityisesti sujuvoittavan yritysten rekrytointiprosesseja ja edistävän osaavan työvoiman saatavuutta. Esityksen johdosta voitaisiin ottaa käyttöön uusi palvelualusta ja siihen sisältyvä uusi kohtaantotoiminnallisuus, jonka avulla yritykset voisivat etsiä alustalla julkaistujen työnhakuprofiilien joukosta avoinna olevaan tehtävään parhaiten sopivia ehdokkaita. Lisäksi yritykset voisivat ilmoittaa alustalla avoimista työpaikoista.

Kohtaantotoiminnallisuuden käyttöönoton vaikutusta yrityksiin on vaikea arvioida, koska aiempia kokemuksia vastaavan toiminnallisuuden käytöstä ei ole. Kyse on lisäksi uudesta palvelusta, jota koskevat digitaaliset ratkaisut kehittyvät jatkuvasti, mikä myöskin vaikeuttaa kohtaantotoiminnon käyttämisestä yrityksille aiheutuvien vaikutusten tarkempaa arviointia. Mahdollisuus kohtaantotoiminnallisuuden hyödyntämiseen voi lisätä välitöntä rekrytointia yrityksissä, sillä jatkossa palvelualustalle kirjautuneet yritykset voisivat etsiä saatavilla olevaa työvoimaa työnhakuprofiilien joukosta julkaisematta avointa työpaikkaa koskevaa ilmoitusta. Hakutoiminnallisuuden hyödyntäminen voi helpottaa erityisesti rekrytointeja sellaisiin tehtäviin, joihin on vaikea löytää sopivaa työntekijää. Vastaavaa hakutoiminnallisuutta ei ole käytössä nykyisin. Välittömän rekrytoinnin hyödyntäminen voi vähentää yritysten rekrytointikustannuksia niin ilmoituksen laadinnan, hakemuksien käsittelyn, kuin rekrytointiajan lyhenemisen kautta.

Palvelualustan käyttäminen olisi yrityksille vapaaehtoista, eikä ehdotetuista lakimuutoksista siten synny yrityksille sääntelytaakkaa. Työmarkkinatori-palvelualusta olisi avoin ja maksuton kaikille yrityksille. Palvelualustaa voisivat käyttää sekä kotimaiset että ulkomaiset yritykset. Uuden palvelualustan käyttöönotto ei edellyttäisi yrityksiltä erityistä hallinnollista panosta. Alustan käytön opettelusta voi aiheutua vähäisessä määrin hallinnollisia kustannuksia palvelualustaa käyttäville yrityksille, mutta hallinnollisia kustannuksia toisaalta myös vähentäisi uuden palvelualustan helppokäyttöisyys verrattuna nykyisin käytössä oleviin asiointipalveluihin. Palvelualustalle kirjautuminen edellyttäisi vahvaa tunnistautumista, joka on pääasiassa käytössä kaikilla kotimaisilla yrityksillä. Ulkomaalaisille yrityksille vahvasta tunnistautumisesta voi aluksi aiheutua hallinnollisia kustannuksia, koska ne joutuvat kartoittamaan vaihtoehtoisia tunnistautumISRatkaisuja.

Lakiesityksen yritysvaikutusten kohdejoukon tarkka määrittäminen on haastavaa, koska on mahdotonta arvioida, minkälaiset yritykset tulevaisuudessa hyödyntävät palvelualustaa esimerkiksi rekrytoinnissa. Nykyisten palvelujen käyttäjiä kartoittamalla voidaan kuitenkin arvioida, minkälaiset yritykset todennäköisesti hyödyntäisivät jatkossakin vastaavia palveluita. Kohdejoukon määrittelyssä on käytetty tietoja TE-toimiston palveluita työvoiman hankinnassa hyödyntävistä yrityksistä.

Vuonna 2019 TE-toimiston palvelut olivat toiseksi suosituin työvoiman hankintakeino, jota käytti 45 prosenttia rekrytoineista toimipaikoista. Suosituinta työvoiman hankintakeinoja olivat

myös ilmoitus omalle henkilökunnalle ja yhteydenotot entisiin työntekijöihin. Mainittujen keinojen osuus on kuitenkin selkeästi vähentynyt sosiaalisen median merkityksen kasvun myötä.¹ TE-toimiston palveluja käytetään rekrytoinnissa niin yksityisellä, julkisella kuin järjestösektorillakin. Vuonna 2020 yksityisen sektorin toimipaikoista 40 prosenttia oli käyttänyt rekrytoinnissa TE-toimiston palveluja, kun taas valtiolla sekä kuntasektorilla osuus oli 50 prosenttia.

Toimialoista TE-toimiston käyttö on ollut suhteellisesti yleisintä sosiaali- ja terveysalalla (61 prosenttia) ja majoitus- ja ravitsemusalalla (53 prosenttia). Toimialakohtaisen keskittyneisyyden lisäksi voidaan havaita, että myös työntekijöiden määrä vaikuttaa TE-toimistojen palveluiden käyttöön, koska henkilöstömäärältään suuremmat yritykset ilmoittavat tyypillisesti useammin avoimia työpaikkoja TE-toimistossa kuin henkilöstömäärältään pienemmät yritykset. Esimerkiksi 1–4 henkilöä työllistävässä toimipaikoissa TE-toimistoa oli käyttänyt 27 prosenttia, kun taas yli 50 henkilön toimipaikoissa 55 prosenttia oli ilmoittanut avoimen työpaikan TE-toimistoon.² On oletettavaa, että jatkossakin erityisesti sosiaali- ja terveysalalla sekä majoitus- ja ravitsemusalalla toimivat yritykset tulevat hyödyntämään TE-toimistojen palveluita ja siten hyödyntämään myös palvelualustaa.

Työpaikkailmoituksen on nykyisin käytössä olevaan verkkopalveluun viimeisen viiden vuoden aikana (2016–2020) jättänyt yhteensä 75 000 yritystä, kun vuonna 2020 sivustolle ilmoituksen avoimesta työpaikasta antoi yhteensä 26 000 yritystä.³ Volyymi on kasvanut vuosittain, millä perusteella voidaan arvioida, että jatkossa yksistään Työmarkkinatori-palvelualustan ilmoittajayritysten määrä on vähintäänkin kymmeniä tuhansia vuosittain. Yrityksillä on ollut mahdollisuus kokeilla palvelualustan käyttämistä, sillä siitä on julkaistu kokeiluversio. Kokeiluversion käyttäjille on alkuvuonna 2021 tehty käyttäjäkysely, jonka mukaan työnantajat olivat tyytyväisiä palveluun ja näkivät mahdollisuuksia sen käytössä. Käyttöänoton jälkeen palvelualustaa ja kohtaanotoiminnallisuutta tullaan kehittämään muun muassa hyödyntämällä yritysten käyttäjäkokemuksia. Jälkiarvioinnin perusteella voidaan seurata toteutuneita vaikutuksia, kuten Työmarkkinatorin markkina-aseman kehittymistä.

5.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilötietojen rekisterinpitäjiä ja käsittelyä koskevaa sääntelyä, miltä osin esitetään muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, TYP-lakia sekä kokeilulakia. Lisäksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin lisättäisiin palvelualustan ylläpitoa ja käytön valvontaa koskevat säännökset. Esityksen keskeiset viranomaisvaikutukset liittyvät näihin muutoksiin. Esityksen viranomaisvaikutukset kohdistuvat erityisesti KEHA-keskukseen, mutta myös kuntiin ja Kansaneläkelaitokseen.

Uusi asiakastietojärjestelmäkokonaisuus olisi nykyistä asiakastietojärjestelmää helppokäyttöisempi ja ohjaisi palvelujen käyttäjää. Uuden asiakastietojärjestelmän käyttöönotolla arvioidaan voitavan vähentää julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta vastaavien viranomaisten hallinnollista taakkaa, koska järjestelmän käyttöönoton arvioidaan vähentävän tietojen käsittelyyn kuluva aikaa ja nopeuttavan myös viranomaisen ja asiakkaan välillä tapahtuvaa yhteydenpitoa.

¹ TEM-analyyseja 103/2020: Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2019.

² Työ- elinkeinoministeriön Tilastokeskukselta tilaama vuosittainen työnantajahaastattelu 2020, julkaisematilan tilasto.

³ Kehittämisen- ja hallintokeskus 2021, julkaisematilan tilasto.

Vaikutukset KEHA-keskuksen toimintaan

Edellä jaksossa 3.2 todetuin tavoin KEHA-keskus vastaa nykyisen asiakastietojärjestelmän ja muiden sähköisten palvelujen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä TE-digi-hankkeen toteutuksesta. Hallituksen esityksessä ei siten ehdoteta säädettäväksi KEHA-keskukselle kaikilta osin uutta tehtäväkokonaisuutta, mutta ehdotetulla uuden palvelualustan kehittämis-, ylläpito- ja valvontatehtävällä arvioidaan olevan KEHA-keskuksen työmäärää kasvattava vaikutus, josta aiheutuu myös tarve lisäresursointiin. Työmarkkinatori-palvelualustasta on julkaistu kokeiluversio, jonka käyttöä on myös valvottu. Kokeilukäytöstä saatujen kokemusten perusteella varsinaisille valvontatoimenpiteille on ollut tarvetta vain vähäisessä määrin. Kokeilukäytön aikana asiattomia työnhakuprofiileita ja työpaikkailmoituksia on poistettu palvelualustalta alle viisi kappaletta kumpaakin. Lukumääräisesti tarkasteltuna valvontatoimenpiteiden voidaan arvioida lisääntyvän, kun palvelualusta otetaan käyttöön, koska palvelualustalle luotavien työnhakuprofiilien ja työpaikkailmoitusten lukumäärän arvioidaan kasvavan jonkin verran palvelualustan käyttöönoton myötä.

KEHA-keskuksen työmäärän arvioituun kasvuun ja lisäresursoinnin tarpeeseen vaikuttaa myös se, että uusi asiakastietojärjestelmä otetaan käyttöön osittain päällekkäin nykyisen asiakastietojärjestelmän kanssa eli nykyistä ja uutta tietojärjestelmää tullaan ylläpitämään osin yhtäaikaista. KEHA-keskuksen lakiesityksestä aiheutuvaan kasvavaan resurssitarpeeseen vaikuttaa lisäksi se, että uuden järjestelmän käyttöönoton arvioidaan lisäävän erityisesti käyttöönoton alkuvaiheessa työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kokeilulaissa tarkoitettujen kokeilualueiden kuntien koulutuksen ja käyttäjätuen tarvetta. KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluu kouluttaminen sekä asiakastietojärjestelmän käyttöönotossa tukeminen.

KEHA-keskuksen henkilöresurssitarvetta on arvioitu osana palvelualustan kokonaiskustannuksia edellä taloudellisia vaikutuksia koskevassa kohdassa 5.2.1. Kuten kyseisessä kohdassa on todettu, järjestelmän kehittämisvaiheessa vuosina 2021–2023 vuosittaiset henkilöstökustannukset olisivat noin 900 000 euroa eli yhteensä 2,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 alusta lukien järjestelmän käyttöönoton ja ylläpidon tehtäviin on arvioitu tarvittavan lisäresurssina kaksi vakituista IT-erityisasiantuntijaa, joiden osalta vuosittaiset palkkakustannukset olisivat yhteensä noin 125 000 euroa vuodessa.

Vaikutukset kuntien toimintaan

Esitykseen sisältyvien ehdotusten ei arvioida käytännössä lisäävän kuntien tehtäviä tai hallinnollista taakkaa. Kokeilulain ja TYP-lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan kunnat käsittelevät tälläkin hetkellä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja TYP-laissa tarkoitettuja henkilötietoja. Kuntien henkilötietojen käsittelyyn liittyvän roolin määrittely kokeilulaissa ja TYP-laissa rekisterinpitäjäksi selkeyttäisi vastuunjakoja KEHA-keskuksen kanssa.

Esitys ei sisällä ehdotuksia, joilla muutettaisiin työnhakijan palveluprosessia, vaan esityksen tarkoituksena on mahdollistaa uuden modernin asiakastietojärjestelmän käyttöönotto. Kokeilulain mukaan kokeilualueen kunnan on käytettävä valtion tarjoamaa tietojärjestelmää kokeilulain mukaisten tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa. Valtio tarjoaisi jatkossakin asiakastietojärjestelmän, jota kunnan olisi käytettävä kokeilulaissa sille säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Koska valtio vastaisi uuden järjestelmän kustannuksista, ehdotuksella ei lisätä kuntakokeiluissa mukana olevien kuntien tietojärjestelmämenoja. Uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönotto edellyttäisi kokeilukunnissa perehtymistä uusiin toiminnallisuuksiin ja kouluttautumista uuden järjestelmän käyttämiseen. KEHA-keskus vastaisi myös kokeilukuntien palveluksessa olevien henkilöiden kouluttamisesta järjestelmän käyttöönotossa, minkä lisäksi järjestelmän helppokäyttöisyys tukisi käyttöönottoa myös kokeilukunnissa.

Nykyinen kuntakokeilujen toimeenpanoon liittyvä tietojärjestelmän käyttövelvoite, joka koskee kuntia myös uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönoton jälkeen, on voimassa vain kokeilun ajan. Esitys ei sisällä ehdotuksia tiedonhallinnasta tai käytettävästä tietojärjestelmäkokonaisuudesta vireillä olevan TE-palvelut 2024 -hankkeen osalta, jossa valmistellaan TE-palvelujen siirtoa kuntien vastuulle. Palvelujen siirtoa koskeva valmistelu etenee omana kokonaisuutenaan ja siihen liittyvät tietojärjestelmäratkaisut ja niiden vaikutukset kuntiin arvioidaan myöhemmin kyseisen valmistelun edetessä.

Muut viranomaiset

TE-palvelujen nykyiseen asiakastietojärjestelmään on rakennettu teknisten rajapintojen kautta yhteys eri viranomaisten asiakastietovarantoihin. Tällaisia rajapintoja hyödyntäen saadaan tietoja esimerkiksi Verohallinnon ylläpitämästä tulorekisteristä ja voidaan siirtää henkilöasiakaita koskevia tietoja työttömyysetuuksien maksajille (Kansaneläkelaitos, työttömyyskassat). Asiakastietojärjestelmästä siirretään lisäksi henkilötason sekä tilastomuotoista tietoa Tilastokeskukselle Työnvälitystilaston tuottamiseksi. Nykyisen asiakastietojärjestelmän korvaaminen uudella järjestelmällä, aiheuttaa muutos- ja päivitystarpeita myös tehtyihin rajapintaratkaisuihin.

TE-palvelujen uuden järjestelmän rakentamisen yhteydessä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi uusia myös tietojen välityksessä käytetyt rajapinnat. Teknisten rajapintojen uusiminen aiheuttaa muutostarpeita myös muiden viranomaisten, erityisesti Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen, käyttämiin teknisiin rajapintoihin. Verohallinnon käyttämiin järjestelmiin ja tulorekisteriin tai niihin liittyviin teknisiin rajapintoihin uudistuksella ei ole vaikutuksia.

Rajapintaratkaisujen muutoksista, uusien rajapintaratkaisujen rakentamisesta ja uusien rajapintojen ylläpitämisestä arvioidaan aiheutuvan rajapintoja käyttäville viranomaisille kustannuksia. Kansaneläkelaitos on arvioinut, että uusien rajapintaratkaisujen rakentaminen sekä nykyjärjestelmiin tehtävät muutostyöt edellyttävät noin 12 200 tuntia työttömyysturvan etuusjärjestelmän muutostyötä, jonka kustannus on noin 800 000 euroa. Kansaneläkelaitoksen mukaan muutoksesta aiheutuu lisäksi noin 221 000 euroa tiedonvälityksen rakentamiseen liittyviä kustannuksia. Työttömyyskassoille rajapintaratkaisujen uudistamisesta ja muutostöistä arvioidaan aiheutuvan 0,55–1,2 miljoonan euron kustannukset. Rajapintaratkaisujen muutosten on arvioitu lisäävän tietojärjestelmäkustannusten lisäksi myös tiedonvaihdon kustannuksia.

5.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Työllisyysvaikutukset

Työllisyysvaikutusten osalta säädösesityksen keskeisimmät muutokset liittyvät uuden palvelualustan (Työmarkkinatori) käyttöönottoon sekä palvelualustan uuteen kohtaantotoiminnallisuuteen. Säädösesityksen työllisyysvaikutuksia onkin käsitelty erityisesti julkisen työnvälityksen kohtaannon ja siinä avointen työpaikkojen ja rekrytoinnin kestotekijöiden näkökulmasta.

Uudistuksen keskeisin vaikutusmekanismi liittyy Työmarkkinatorilla käyttöönotettavaan uudenlaiseen tekoälyä hyödyntävään kohtaantotoiminnallisuuteen. Mekanismi nopeuttaisi ja sujuvoittaisi sekä henkilöasiakkaan sopivien työpaikkojen etsintää että työnantajan sopivien työnhakijoiden etsintää. Kohtaannon potentiaalisen tehostumisen arvioidaan lyhentävän avointen työpaikkojen avoinna olon kestoa ja työnantajan koko rekrytointiprosessin kestoa. Tämä merkitsee sekä täyttämättömiin työpaikkoihin sisältyvän potentiaalisen työllisyyden nykyistä laajempaa käyttöönottoa että myös suoran, ilman avointa työpaikkaa tapahtuvan rekrytoinnin yleistymistä julkisessa työnvälityksessä.

Lisäksi esitettyjen säädösmuutosten perusteella käyttöön otettava uusi järjestelmäkokonaisuus yhdistäisi viranomaisen ja henkilöasiakkaan käytössä olevat järjestelmät, minkä arvioidaan helpottavan viranomaisen ja asiakkaan välistä kommunikointia ja sujuvoittavan palveluprosessia erityisesti henkilöasiakkaiden palvelussa. Palveluprosessin sujuvoitumisella ja perusasioihin liittyvän neuvonnan ja käsittelyaikojen nopeutumisella voi olla välillinen vaikutus siihen, että virkailijan työpanosta voidaan kohdentaa enemmän varsinaiseen työnhakuun ja sen tukeen liittyviin kysymyksiin, kun palveluprosessin tekninen alusta asiakkaan ja virkailijan välillä on näkymältään yhteneväinen. Työttömien työnhakijoiden osalta potentiaalia on työttömyysjaksojen keston lyhentymiseen. Järjestelmäintegraation perusteella syntyvästä virkailijatyöpanoksen ajansäästön pituudesta ei kuitenkaan ole esitettävissä luotettavaa arviota ja esimerkiksi lukuisista pienistä palveluprosessin osista koostuva työpanos ei todennäköisesti olisi käytännössä kohdennettavissa uudelleen. Vaikutuspotentiaalia on tältä osin siis olemassa, mutta siitä ei ole mahdollista esittää määrällisiä arvioita.

Kohtaantotoiminnallisuuden teknisiä lähtökohtia

Teknisesti kohtaantotoiminnallisuus tuottaa työnhakijalle suositeltujen työpaikkojen listauksen järjestyksenä ja samoin työnantajalle suositeltujen työnhakuprofiilien listauksen. Kohtaantolasenta hyödyntää sekä rakenteista kohtaantoa pisteytysalgoritmin avulla ammattinimikkeiden, osaamisten, kielitaidon, koulutuksen ja sijainnin perusteella sekä luonnollista kieltä. Listauksia tai ilmoituksia uusista sopivista paikoista ei kuitenkaan tuoteta automaattisesti, vaan hakuun perustuen.

Työpaikkailmoitukset tuodaan järjestelmään relevanssimallin läpi, joka tiivistää ilmoituksen olennaisimmat tiedot. Vapaatekstimuotoinen luonnolliseen kieleen perustuva ns. NLP-haku on yhdistelmä kolmesta itsenäisestä hakualgoritmista. Esimerkiksi työnhakijaprofiilista saatava hakuteksti viedään kaikille kolmelle haulle ja jokainen palauttaa listan tekstiä parhaiten vastaavista työpaikkailmoituksista pisteytyksineen. Pisteytys kertoo, kuinka hyvin kukin ilmoitus vastaa hakutekstiä. Tämän jälkeen näiden eri algoritmien antamat tiedot yhdistetään ja lista sopivimmista työpaikkailmoituksista palautetaan kysyjälle.

Työpaikkailmoituksen sanat muutetaan ensin numeerisiksi vektoreiksi, minkä jälkeen sanat syötetään takaisinkytketylle neuroverkolle, joka laskee kunkin sanan merkityksellisyydelle pistemäärän. Relevanssimalli antaa lopuksi ulos suurimman pistemäärän saavat sanat. Niiden määrä riippuu paitsi pistemäärästä, myös ilmoituksen pituudesta: lyhyemmästä ilmoituksesta palautetaan suurempi osa kuin pitemmästä. Relevanssimalli on myös kieliriippumaton ja se on opetettu suomen-, ruotsin- ja englanninkielisillä työpaikkailmoituksilla.

Kansainvälisiä tutkimustuloksia

Altmann, Falk, Jäger ja Zimmermann (2018, 44)⁴ tutkivat kenttäkokeellisesti työmarkkinainformaation parantamisen vaikutuksia Saksassa. Informaation parantaminen toteutettiin työnhakijoille annettulla esitteellä. Parannetulla työnhakua koskevalla informaatiolla ei ollut vaikutusta koko työnhakijoiden joukkoon, mutta työnhakijoille, joilla laskettiin olevan riski pitkäaikais-työttömyyteen, havaittiin 4 prosentin työllisyyden ja ansioiden kasvua kokeilua seuraavana vuonna. Tutkijoiden mukaan tulos on yhteensopiva sen hypoteesin kanssa, että työnhakijoilla,

⁴ Altmann, Steffen – Falk, Armin – Jäger, Simon – Zimmermann, Florian (2018); Learning about job search: A field experiment with job seekers in Germany. Journal of Public Economics. Vol 164, August 2018, p. 33–49 [Altmann 2020 - learning about job search.pdf](#)

joilla on pitkäaikaistyöttömyyden riski, informaation ja käyttäytymisen kitkat ovat tärkeitä työllistymisen haittoja.

Belot, Kircher ja Muller (2019, 1444–5)⁵ havaitsivat vaihtoehtoisen käyttöliittymän lisäävän Britanniaassa työnhakujen ammatillista kirjoa. Tavanomaisessa käyttöliittymässä työnhakijan on itse määriteltävä haettavat ammatit tai hakusanat. Vaihtoehtoinen käyttöliittymä antaa ehdotuksia sen perusteella, mihin toiset työnhakijat työllistyvät ja mitkä ammatit vaativat samanlaisia taitoja. Tutkimusasetelma on varsin lähellä tämän esityksen ehdotusta kohtaantotoiminnallisuuden käyttöönotosta, joten tulokset ovat kiinnostavia lakiesityksen kannalta. Hakuammattien laajenemista havaittiin erityisesti alun perin kapealla ammatillisella alueella hakevilla. Laajasti hakevien haut puolestaan kapenivat, mutta edellinen vaikutus on hallitsevampi. Kapeasti hakeville ja pitkään työttömänä olleilla havaittiin positiivinen (+52 prosenttia) vaikutus työhaastatteluihin pääsyyn. Koko otoksen osalta työhaastattelut lisääntyivät 29 prosentilla, mikä perustui lähinnä pitkäaikaistyöttömien vaikutukseen. Millään ryhmällä ei havaittu negatiivisia vaikutuksia työhaastatteluun pääsyyn. Aineistositystä varsinaisia työllisyysvaikutuksia ei havaittu, mikä on varauksena pidettävä mielessä. Tutkijat päätyvät kuitenkin siihen, että kohdennettu työnhaun tuki muutoin kapeasti työtä hakeville ja pitempään työttömänä olleille voi olla vaikuttava ja kustannustehokas. Asetelma eroaa Työmarkkinatorista siinä, että uutta käyttöliittymää käytettiin valvonnan alla tietokoneluokassa, kun taas Työmarkkinatoria hakijat selaavat kotonaan omien aikataulujensa ja motivaationsa mukaan.

Horton (2017, 345–7, 376–7)⁶ tutki algoritmiin perustuvia suosituksia sopivista työntekijöistä ja niiden vaikutusta työnantajien rekrytointiin. Tutkimus on kiinnostava, koska asetelma vastaa Työmarkkinatorin käyttöliittymää, jossa kohtaantotoiminto suosittelee työnantajalle sopivia hakijoita. Kyseessä oli etänä tehtäviä freelancetoita välittävä alusta, jossa työnantajat voivat selata työntekijöiden profiileja ja jättää työpaikkailmoituksia (oDesk / Upwork). Koeasetelmassa osalle työnantajista suositeltiin kuutta sopivaa työntekijää heti työpaikkailmoituksen jättämisen yhteydessä, mikä säästi työnantajalta profiilien selaamiseen tai sopivien hakijoiden ilmaantumisen odottamiseen kuluva aikaa. Suositukset lisäsivät yhteydenottoja sopiviin ehdokkaisiin lähes 40 prosenttia ja ohjelmointitöiden osalta myös työpaikkojen täyttöä 20 prosenttia (alustalla keskimäärin vain 50 prosenttia työpaikoista täytetään). Ohjelmointia sisältäviin työtehtäviin tulee keskimäärin vähemmän hakemuksia, mikä voi selittää efektin näkymistä vain tässä ryhmässä. Tulokset koskivat nopeita lyhytaikaisia keikkatoita, joissa joustot rekrytoinnin helpouden ja nopeuden osalta lienevät suuremmat kuin Työmarkkinatorilla, jossa kyse pääasiassa perinteisemmistä työpaikoista. Toisaalta, tutkittu muutos teknologiassa (suositukset) oli pienempi kuin Työmarkkinatorissa, jossa suositusten lisäksi uutena piirteenä on työnantajien mahdollisuus itse tehdä hakuja työnhakijatietokannasta.

Työ- ja elinkeinoministeriön tilaaman tekoälyn hyödyntämistä julkisessa työvoimapalvelussa käsittelevän raportin mukaan tekoälysovellukset olivat vuonna 2019 raporttiin sisältyvistä 19 EU:n jäsenvaltiosta käytössä yhdessätoista, suunnitteilla kolmessa ja ei käytössä viidessä. EU:n jäsenvaltioista tekoälysovelluksia on kehitetty muun muassa Belgiassa, Kroatiaassa, Ruotsissa,

⁵ Belot, Michele – Kircher, Philipp – Muller, Paul (2019); Providing Advice to Jobseekers at Low Cost: An Experimental Study on Online Advice. Review of Economic Studies (2019) 86, p. 1411–1447 [Belot et al 2019 - Providing advice to jobseekers.pdf](#)

⁶ Horton, John J. (2017); The Effects of Algorithmic Labor Market Recommendations: Evidence from a Field Experiment. Journal of Labor Economics, 2017, vol. 35, no 2, p. 345–385 [Horton 2017 - The Effects of Algorithmic Labor \(RCT\).pdf](#)

Ranskassa ja Suomessa. Euroopan unionin ulkopuolisista maista esimerkiksi Intiassa ja Male-siassa on käytössä työmarkkinoiden tekoälysovelluksia.⁷ OECD:n vuonna 2019 laatiman julkaisun perusteella tilastollisia profilointimalleja oli käytössä 11 maassa. Osassa näitä malleja, esimerkiksi Tanskassa, käytetään tekoälyyn perustuvia sovelluksia.⁸

Suomea koskevia tutkimustuloksia

Suomessa työnvälitysteknologiaa ja sen vaikutuksia on tutkittu suhteellisen vähän. Busk (2014⁹) on tarkastellut vuonna 2002 käyttöön otettua työnantajan verkkopohjaista rekrytointia julkisen työnvälityksen alustalla. Busk päätyy tutkimuksessaan siihen, että teknologiauudistus lyhensi työpaikkojen avoinna olon kestoa, koska paikkojen täyttämistodennäköisyys kasvoi 14 prosenttia. Tulokseen liittyy joitain kausivaihteluun ja alueiden välisiin eroihin liittyviä epävarmuuksia (Busk 2014, 111). Työnvälityksessä käytettyjä eri menetelmiä tai teknologioita on analysoitu vertailemalla työtarjouksia ja verkkotäyttöä (Räisänen 2006¹⁰) sekä työtarjouksia ja ehdolle asetteluja (Sundvall – Härmälä 2016¹¹). Lisäksi työtarjousten vaikutuksesta yleensä muihin täyttötapoihin verrattuna on tutkimusta (Räisänen 2013¹²) ja erikseen työtarjousten käytön lisäyksestä (Räisänen – Järvelä 2014¹³ ja Räisänen 2016¹⁴).

Matomäki, Leuhu ja Alin (2018¹⁵) ovat myös hyödyntäneet työtarjouksista saatavaa tietoa kohtaantoalgoritmien tutkimisessa. Tulokset havainnollistavat hyvin, miten vaikeaa eri tutkimustulosten yleistäminen käsillä olevaan Työmarkkinatorin uudistukseen on. Tutkijoiden testatessa erilaisia kohtaantoalgoritmeja, mallien osumatarkkuus vaihteli noin 50–96 prosentin välillä. Työllisyysvaikutusten voikin olettaa olevan riippuvaisia siitä, miten tehokas Työmarkkinatorin mallinnos toteutuessaan on. On myös vaikea arvioida, miten Työmarkkinatorin mallinnoksen

⁷ Artificial Intelligence in Employment Services – A Mapping. Final Report 29.11.2019, OwlGroup, [PESAI mappin report 29.11 \(tem.fi\)](#).

⁸ Desiere, S., K. Langenbucher and L. Struyven (2019), "Statistical profiling in public employment services: An international comparison", OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 224, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b5e5f16e-en>.

⁹ Busk, Henna (2014): Search in the Labour Markets. Empirical Evidence of the Role of Technology and Sanctions. Jyväskylä Studies in Business and Economics 151, University of Jyväskylä https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/44575/978-951-39-5841-1_vaitos_14112014.pdf

¹⁰ Räisänen, Heikki (2006); Kaksi näkökulmaa julkisen työnvälityksen tehokkuuteen. VATT-keskustelualoitteita 393, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/148373/k393.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

¹¹ Sundvall, Santtu – Härmälä, Kennet (2016); Julkisen työnvälityksen vaikuttavuus – vertailussa työtarjoukset ja ehdolle asetellut. Työpoliittinen aikakauskirja 3/2016, työ- ja elinkeinoministeriö <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2016100724895>.

¹² Räisänen, Heikki (2013); Työtarjouksen vaikutus työpaikkojen täytön ja rekrytoinnin kestoon julkisessa työnvälityksessä, TEM-analyyseja 54/2013, työ- ja elinkeinoministeriö, <http://tem.fi/analyysit-vuosi-2013>.

¹³ Räisänen, Heikki, - Järvelä, Simo (2014); Työtarjousten käytön lisäys – vuoden 2014 politiikkamuutoksen arviointia, TEM-analyyseja 61/2014, työ- ja elinkeinoministeriö <http://tem.fi/analyysit-vuosi-2014>.

¹⁴ Räisänen, Heikki (2016); Saavutettiinkö kylläntymispiste? Työtarjousten lisätyn käytön vaikutus avointen työpaikkojen täyttöön ja rekrytoinnin kestoon vuonna 2015. TEM-analyyseja 70/2016, työ- ja elinkeinoministeriö <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-106-7>.

¹⁵ Jaakko Matomäki – Tiia Leuhu – Jouni Alin: Mätsäysalgoritmi kohtaannon edistäjänä. Työpoliittinen aikakauskirja 1/2018, työ- ja elinkeinoministeriö <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-321-4>.

tarkkuus vertautuu tutkimuskirjallisuudessa arvioituihin sovelluksiin. Joka tapauksessa kirjallisuuden perusteella voidaan perustellusti olettaa, että työnvälitysteknologian kehittämisellä voi olla merkittävä työllisyysvaikutus.

Kohtaantoteknologian parantaminen vaikutusmekanismina

Työmarkkinatorin edellä kuvatut tekoälyyn perustuvat hakutoiminnallisuudet parantavat työnvälitys- ja ylipäättään kohtaantoon liittyvää teknologiaa. Tämä vaikutus jaetaan 1) avointen työpaikkojen täytön ja rekrytoinnin tehostumiseen sekä toisaalta 2) välittömään rekrytointiin eli suoraan hakuun. Näissä on kyse erilaisesta mekanismista, koska avointen työpaikkojen täytön ja rekrytointiajan lyheneminen merkitsee avoimiin työpaikkoihin sisältyvän potentiaalisen työllisyyden laajempaa käyttöön ottamista ja välitön rekrytointi ilman vakansseja tapahtuvan kysynnän ja tarjonnan kohtaannon paranemista.

Teknologian paranemisen vaikutuksia voidaan pyrkiä arvioimaan nykyisen työnvälitysteknologian eri työpaikan täyttömenetelmien tehokkuuksia vertailemalla. Työmarkkinatorin analyytisen ja teknologisen kehitystyön taustalla on muun muassa Matomäen, Leuhun ja Alinin (2018) kuvaama noin 100 algoritmin testaus. Informaatiota työsuhteen syntymisestä on saatu työtarjousten kautta tapahtuvista työllistymisistä. Parhaiten työllistymistä ennustavia yksittäisiä tekijöitä ovat ammatti ja asuinpaikka.

Työtarjous ja verkkorekrytointi referenssilaskelmissa

Työ- ja elinkeinotoimisto voi antaa työnhakija-asiakkaalleen työtarjouksen, joka on TE-toimiston kannanotto siihen, että työnhakijan tausta, osaaminen ja hakutoiveet huomioon ottaen hän voisi työllistyä tähän tiettyyn työpaikkaan. Työttömän työnhakijan on työttömyysturvan menettämisen uhalla haettava työtarjouksen kohteena olevaa paikkaa, ellei hän esitä jotain hyväksyttävää syytä hakematta jättämiselle. Työtarjous on siten sekä yksilöllisesti kohdennettu että valikoiva. Työpaikkaa tarjoavan työnantajan täytyy myös hyväksyä työpaikan täytössä käytettävä menettely.

Aiemmat työtarjousten vaikutuksia koskevat analyysit osoittavat eri aikoina yhtäpitävästi sen, että työtarjouksilla on muutoin monien tekijöiden suhteen samanlaisten työpaikkojen avoinna olon kestoja ja koko työnantajan rekrytointiprosessin kestoja tehostavia vaikutuksia. Vaikutuksia on tutkittu eloonjäämisanalyysillä, joten työtarjousten tehokkuus on muutoin täytettyihin työpaikkoihin verrattuna on erilainen avoinna olon ja rekrytoinnin kestojakautuman eri kohdissa. Tehokkuuserot ovat työtarjousten eduksi jopa useita kymmeniä prosenttiyksikköjä (Räisänen 2013, Räisänen – Järvelä 2014, Räisänen 2016). Vastaavaa metodologiaa hyödyntäen on tätä vaikutusarviointia varten analysoitu vuoden 2019 kattavalla julkisen työnvälityksen vakanssiaineistolla työtarjousten ja muiden työpaikan täyttömenetelmien vaikuttavuutta. (Julkisen työnvälityksen työpaikkojen avoinna olon ja rekrytoinnin kesto ja työnvälitysteknologian vaikutus v. 2019¹⁶).

Tarkasteluilla on pyritty spesifioimaan työnvälitysteknologian vaikutusta. Yksi referenssipohja on työtarjouksen käyttö verrattuna kaikkiin muihin työpaikan täyttötapoihin. Näiden analyysien jälkeen on vertailtu työtarjoustäyttöä muuhun TE-toimiston hakijalla täyttöön sekä verkkotäyttöä muuhun työpaikan täyttöön, jolloin myös ”hakijapoolit” ovat enemmän verrannollisia kes-

¹⁶ Julkisen työnvälityksen työpaikkojen avoinna olon ja rekrytoinnin kesto ja työnvälitysteknologi-an vaikutus v. 2019. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisemat muistio 11.6.2021.

kenään. Lisäksi analyysi on suoritettu vain palkkatyöpaikkoja tarkastellen. Näiden kontrollointien jälkeen sekä täytettäviä työpaikkoja että paikan täyttävien työnhakijoiden valikoitumista paikkaan joko TE-toimiston kautta tai muutoin on voitu vertailla. TE-toimisto voi antaa työtarjouksen vain omalle työnhakijalleen, joten sen vertailua on tehty muutoin TE-toimiston hakijalla täytettyyn paikkaan. Vastaavasti työnantajan täyttäessä paikan verkon kautta, on vertailukohtana muuten täytetty työpaikka. Verkkotäytössä tai muussa täytössä paikka voidaan täyttää periaatteessa millä tahansa työnhakijalla. Näissäkin analyyseissa työtarjoustäyttö on muuten TE-toimiston hakijalla täyttöä tehokkaampaa ja verkkotäyttö muuta täyttöä tehokkaampaa. Tulokset vahvistavat aiempien tutkimusten havaintoja siitä, että kehittyneellä työnvälitysteknologialla on merkitystä tehokkuudelle. Koska vastaavanlaisia analyyseja on tehty eri aikoina, vaikuttavat tehokkuuserot varsin pysyvästi.

Työtarjousten vaikutus muuhun täyttöön verrattuna antaa alustavan referenssipohjan kohtaantoteknologian parantamisen vaikutusten arvioinnille. Työtarjoukset näyttävät lyhentävän koko työnantajan rekrytointiprosessia 1–50 päivän kestoalueella 18–47 prosenttiyksikköä kaikkien paikkojen osalta ja 19–47 prosenttiyksikköä hakuajalliset paikat pois lukien. Avoimista työpaikoista laskettuna työtarjousten vaikutukseksi voidaan arvioida -5–35 prosenttiyksikköä kaikista paikoista ja 33–48 prosenttiyksikköä hakuajalliset paikat pois lukien. Lukuun ottamatta yhden mallin kestoaluetta 25 päivästä lukien, vaikutus on positiivinen ja varsin voimakas.

Työtarjousten käytön ominaispiirteet, kuten valikoivuus ja kohdentaminen ovat samoja kuin Työmarkkinatorin kohtaantotoiminnallisuudessa. Kohtaantotoiminnallisuuteen ei kuitenkaan liity velvoittavuutta toisin kuin työtarjouksiin. Sen vuoksi tässä arvioitavan teknologiauudistuksen vaikutus ei yllä samaan tasoon työtarjousten vaikutusten kanssa. Sen sijaan verkkotäytön tehokkuutta koskevia tuloksia voidaan pyrkiä soveltamaan referenssilaskelmana.

Tarkemmalla analyysiasetelman kontrolloinnilla työtarjouksen tehokkuusero muuhun TE-toimiston hakijalla täyttöön on 1–50 päivän kestoalueella 26–42 prosenttiyksikköä kaikissa avoimissa paikoissa ja hakuajalliset paikat pois lukien 38–52 prosenttiyksikköä. Kun tarkasteluun otetaan ainoastaan kaikki palkkatyöpaikat, supistuu tehokkuusero 3–20 prosenttiyksikköön.

Verkkotäytön osalta vertailu muuhun paikan täyttöön on kaikissa avoimissa työpaikoissa 2–44 prosenttiyksikköä kestoalueella 1–50 päivää. Hakuajalliset paikat pois lukien verkkotäytön tehokkuusero on 0–19 prosenttiyksikköä. Kun mukaan tarkasteluun otetaan ainoastaan palkkatyöpaikat, on tehokkuusero verkkotäytön hyväksi 2–44 prosenttiyksikköä. Ero on olematon tai vähäisin 1 päivän keston kohdalla ja enimmillään tyypillisesti 15–35 päivän kestoalueilla. Keskimääräinen verkkotäytön työpaikan täyttöä kasvattava vaikutus palkkatyöpaikoissa hakuajalliset paikat pois lukien on 33 prosenttia vuonna 2019.

Edellä esitettyjen teknologiamuutoksen referenssilaskelmien perusteella ei erilaisten kontrollointien jälkeenkään ole mahdollista esittää yksiselitteistä arviota Työmarkkinatorin kohtaantoteknologian vaikutuksista. Taustalaskelmissa valikoitumista on pyritty kontrolloimaan sekä selittävillä muuttujilla että asetelmia kehittämällä, mutta todennäköisesti referenssilaskelmien tuloksiin sisältyy kuitenkin edelleen kontrolloimatonta valikoivuutta. Sen sijaan sitä, miten paikkojen ilmoittamis-, haku- ja täyttöprosessi tulee uudessa järjestelmässä toimimaan suhteessa referenssilaskelmien eri tavoin valikoituneisiin osaryhmiin, ei ole mahdollista arvioida. On mahdollista, että edellä esitettyjen laskelmien mukaiset arviot voisivat joissain oloissa toteutua. Todennäköisesti ne toteutuvat kuitenkin vain osassa työpaikkoja. Varovaisuusperiaatteen vuoksi käytämme kuitenkin tavanomaisen paikkojen täytön kestoalueen alhaisinta verkkotäytön estimaattia kestoalueella 8–50 päivää, 3–19 prosenttiyksikköä. Tätä lähtökohtaa voidaan perustella myös sillä, että arviossa vertailtavien paikkojen ja hakijaryhmien kontrollointi ei voi olla täydellistä, vaan se voi edelleen sisältää aineistossa havaitsematta jäävää valikoivuutta.

Kaikkein lyhimmän kestoalueen paikkoihin voi liittyä ennalta sovittuja työsuhteita ja vaikka vakiointia on pyritty tekemään, jätetään 1 päivän kestot pois laskelmasta. Buskin (2014) verkorekrytoinnin käyttöönottoaihetta koskeva tulos oli 14 prosenttia korkeampi täytön todennäköisyys. Uusi palveluteknologia lyhensi työpaikan avoinna olon kestoja, koska täytön todennäköisyys oli 14 prosenttia korkeampi uudistuksen jälkeen. Busk päätyy siihen, että erityisesti kaupunkimaisten alueiden työnantajat hyötyivät teknologiauudistuksesta.

Potentiaalisen työllisyyden käyttöönoton arviointi

Julkiseen työnvälitykseen ilmoitettiin 789 026 uutta avointa työpaikkaa vuonna 2019. Vuoden 2020 pandemiaoloissakin paikkoja ilmoitettiin 686 970. Paikkojen avoinna olon kestoja voidaan tarkastella erilaisin tilastollisin indikaattorein. Työnvälityksen käytäntöjen ja työnvälitystilaston määritysten takia vain suhteellisen pieni osa avoinna olleista ja avoinna olon päättäneistä työpaikoista näkyy tilastoissa täyttyneinä työpaikkoina. Tämä johtuu siitä, että kategorioita ”hakuaika päättynyt” ja ”hakijoita riittävästi” ei nykyisin lasketa täyttyneiksi työpaikoiksi, koska niiden täyttyminen ei työnantajan palvelupyynnön takia ole varmuudella julkisen työnvälityksen tiedossa.

Seuraavassa käytetään työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston määritelmien mukaista tietoa kaikkien vuoden aikana avoinna olleiden työpaikkojen avoinna olon kestosta. Vuonna 2018 julkisessa työnvälityksessä oli avoinna 734 472 työpaikkaa ja niiden avoinna olon kesto oli keskimäärin 30 päivää. Vuonna 2019 vastaavat luvut olivat 837 749 paikkaa ja 31 päivää. Vuonna 2020 paikkamäärä oli 741 506 ja kesto 33 päivää. Vakanssien määrästä ja niiden kestosta muodostuu potentiaalinen työllisyys. Sekä kestot että vakanssimäärät ovat pitemmällä aikavälillä kasvaneet, joten teknologiamuutoksen vaikutuspotentiaali on siis aiempaa suurempi.

Vakansseihin sisältyvä potentiaalinen työllisyys julkisen työnvälityksen osalta voidaan laskea seuraavasti:

$E_{\text{potentiaali}}(\text{vuosi}) = (\text{avoinna olon kesto} / \text{päiviä vuodessa}) * \text{avointien paikkojen määrä} = \text{rekrytointiivie henkilötyövuosina, eli työllisyysvaikutuksen potentiaalin yläraja}$

$$E_{\text{potentiaali}}(2019) = (31 / 365) \times 837\,749 = 71\,151$$

$$E_{\text{potentiaali}}(2020) = (33 / 365) \times 741\,506 = 67\,040$$

Yhden päivän keston muutoksen vaikutus v. 2019 = $71\,151 / 365 = 195$ työllistä

Ja vastaava muutos vuoden 2020 tilanteessa = $67\,040 / 365 = 184$ työllistä

Edellä todettu 3–19 prosenttiyksikön tehokkuusero tulkitaan tässä vastaavansuuruiseksi suhteelliseksi muutokseksi¹⁷.

¹⁷ Analyysissa eloonjäänti on laskettu SPSS-ohjelmiston Coxin regressiomalleilla. Alussa kaikki paikat ovat avoimia eli ”elossa”. Tietyissä jakauman kestopisteissä havaittava ero paikkojen eloonjäännissä voidaan tulkita prosenttiyksiköiden eroiksi. Mikäli eroa ajatellaan suhteessa kaikkiin mallin havaintoihin, on tuo ero samalla myös suhteellinen ero. Osassa mallinnuksia laskelmat on suoritettu niin, että täyttötapa on joko binäärisenä tai kategorisena selittävänä kovariaattina, jolloin tuloksena saadaan kovariaatin keskimääräinen vaikutus.

Tämä merkitsee päivissä noin 1–6 päivän avoinna olon keston tehostumista vuoden 2019 tilanteesta laskettuna (3 prosenttia 31 päivästä on noin 0,92 ja 19 prosenttia noin 5,9 päivää). Avoinna olon keston tehostuminen 1–6 päivällä merkitsisi sitä, että potentiaalista työllisyyttä olisi vuonna 2019 voitu saada käyttöön noin 200–1 200 henkeä ja vuoden 2020 tasossa hiukan vähemmän.

Vaikutus ei voi toteutua kaikissa avoimissa työpaikoissa ja rekrytointiprosesseissa tasaisesti ja monissa se ei voi toteutua ollenkaan. Potentiaalisen työllisyyden käyttöönotto merkitsee sitä, että työ myös alkaa aiemmin kuin ennen uudistuksen käyttöönottoa olisi tapahtunut. Ennalta määriteltäviä avoinna olon kestoja noudattavissa hakuprosesseissa nopeutuminen voi tapahtua työnantajan osuudessa. Osassa rekrytointeja myös työn alku on ennalta määriteltä. Työmarkkinatorin kohtaantoa parantava vaikutus voi kuitenkin alkaa tiivistää myös ennalta määriteltäviä hakuajakoja, kun hakuajoista sopiva työnantaja ja julkinen työvoimapalvelu havaitsevat teknologian tehostavan vaikutuksen. Siksi ei ole perusteltua ajatella, että kohtaanto tehostuisi vain muissa kuin hakuajallisissa paikoissa. Sen sijaan arvion ylärajaan on aiheellista suhtautua varovaisuudella.

Kumuloituessaan useiden vuosien aikana, on työllisyysvaikutus varsin merkittävä. Useat empiiriset tulokset osoittavat, että teknologian vaikutus kohtaantoon on varsin pysyväisluontoinen. Tämä ei tarkoita avoinna olojen ja rekrytointiaikojen jatkuvaa lyhenemistä, vaan kussakin työmarkkinatilanteessa eri kohtaantoteknologioiden suhteellisten erojen pysyvyyttä.

Välitön rekrytointi vaikutusmekanismina

Farmin (2018¹⁸ ja 2009¹⁹) mukaan rekrytointi voi olla välitöntä, jolloin avoimia työpaikkoja ei ole. Poikkeamat välittömästä rekrytoinnista johtavat täyttämättömiin työpaikkoihin ja voivat laskea työllisyyttä ja nostaa työttömyyttä (Farm 2018, 1). Farmin mukaan vakanssiaste ei ole työvoiman kysynnän mitta, vaan välittömästä rekrytoinnista poikkeamisen mitta. Myös Noll, Heckman ja Rebien (2009²⁰, 9-10) käsittelevät vastaavanlaista ilman vakanssia tapahtuvaa rekrytointia. On realistista olettaa, että työnantajien päästessä tarkastelemaan hakijaprofiileja, jokin osa aiemmin julkisen työnvälityksen avoimista työpaikoista jää avaamatta ja sen sijaan pyritään käyttämään Farmin tarkoittamaa välitöntä rekrytointia työvoiman haussa. Tällä työnvälitysteknologian parannuksesta seuraavalla muutoksella voi olla rekrytointiprosessia nopeuttavia vaikutuksia, mikä sinällään lisää lievästi työllisyyttä. Profiilien seuraaminen antaa mahdollista rekrytointia ajattelevalle työnantajalle markkinatietoa hakijoiden osuvuudesta juuri työnantajan aikomaan rekrytointiin. Vaihtoehto, avoimen työpaikan ilmoittaminen, lisätietojen antaminen, hakemusten käsittely, haastattelut ja mahdolliset työtестit, ovat työintensiivisiä ja aikaa vieviä vaiheita rekrytointiprosessissa. Erityisesti kiireellisyys voi vaikuttaa siihen, kuinka paljon välitöntä hakijoiden profiilien kautta tapahtuvaa ja yhteydenottoihin perustuvaa rekrytointia ilman avointa työpaikkaa tullaan toteuttamaan. Välittömän rekrytoinnin käyttöön vaikuttaa myös markkinatilanne, kuten työmarkkinoiden kireys. Erityisesti korkean työttömyyden aikana työn-

¹⁸ Farm, Ante (2009); Unemployment and Vacancies, Swedish Institute for Social Research (SOFI), Stockholm University, Working paper 8/2009, https://www.su.se/polopoly_fs/1.65003.1323949613!/WP09no8.pdf

¹⁹ Farm, Ante (2018); Measuring the Effect of Matching Problems on Unemployment. International Labour Review vol 159, issue 2, p 243-258, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/ilr.12095>.

²⁰ Noll, Susanne – Heckmann, Markus – Rebien, Martina (2009); Erscheinungsformen und Ausmass ungedeckter Arbeitskräftenachfrage in der Verlaufsperspektive. IAB Forschungsbericht 7/2009, [Er-scheinungsformen und Ausmaß ungedeckter Arbeitskräftenachfrage in der Verlaufsperspektive \(iab.de\)](https://www.iab.de/Uploads/20090707_Erscheinungsformen_und_Ausmass_ungedeckter_Arbeitskräftenachfrage_in_der_Verlaufsperspektive.pdf)

antaja voi pyrkiä välttämään avoimen työpaikan ilmoittamista ja laajaa hakijoiden joukkoa. Välitön rekrytointi hakijaprofiilien seurannan ja siihen kytkeytyvien yhteydenottojen kautta voi joissain tilanteissa heikentää työmarkkinoiden toimintaa, kun hakijat eivät saa tietoa työmahdollisuudesta. Jatkuessaan ja yleistyessään välitön rekrytointi hävittää avoimiin työpaikkoihin liittyvän signaalivaikutuksen siitä, missä on työmahdollisuuksia ja minne työnhakua kannattaa suunnata. Kysynnän ja tarjonnan kohtaannon edistämisen kannalta välitön rekrytointi edellä kuvatulla tavoin on rekrytoivan työnantajan väline. Työnhakija voi olla systemaattisesti yhteydessä vain avoimen työpaikan ilmoittavaan työnantajaan, vaikka voikin kysellä työmahdollisuuksia sopivilta työnantajilta.

Vaikutusarvioon liittyvät epävarmuudet

Vaikutusarviossa on käyty läpi keskeiset tutkimustietoon ja parhaaseen työpaikkailmoitus-koh-taiseen mikroaineistoon perustuvat arviot Työmarkkinatori –uudistuksen työllisyysvaikutusten arvioimiseksi. Työllisyysvaikutuksia koskeviin arvioihin liittyy kuitenkin epävarmuustekijöitä, joiden vuoksi arvioita on pidettävä suuntaa-antavina. Arvioinnissa ei ole voitu hyödyntää erityisesti Suomea koskevaa tutkimusta sen vähäisyyden vuoksi. Lisäksi huomioitava, että uudis-tuksen käyttöönottovaiheen työmarkkinatilanne sekä se, miten eri toimijat omaksuvat uuden teknologian käytön, voivat vaikuttaa sen tuloksiin myöhempinäkin vuosina.

Epävarmuudet liittyvät lisäksi siihen, että vain yhden tunnistetun vaikutusmekanismin, kohtaan-toteknologian uudistus, osalta voidaan esittää laskelmia. Laskelmiin taas voi sisältyä valikoitu-mista, jota aiemmat tutkimukset ja tässä käytetty arviointimenetelmä ei kykene tunnistamaan. Valikoitumiseffektin kontrolloimiseksi arviossa on käytetty useita mallilaskelmia, useita selittä-viä muuttujia ja vertailuasetelmilla on asteittain pyritty parantamaan vertailtavuutta, jotta jäl-jelle jäisi mahdollisimman pelkistetyksi kohtaantoteknologian uudistuksen vaikutus.

Työnhakijoiden ja työnantajien suorat yhteydenotot ilman vaatimusta avoimesta työpaikasta voivat aiheuttaa sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia työllisyydelle. Kohtaannon tehokkuuden ja osuvuuden paraneminen voivat olla myönteisiä elementtejä, mutta muiden toimijoi-den työmarkkinoita ja rekrytointia koskevan informaation kapeneminen voi olla puolestaan hai-tallista. Tämän vaikutuksen laskennalle ei ole näyttöä, mutta ilmiön synty jossain mitassa vai-kuttaa varsin todennäköiseltä.

Yhdenvertaisuusvaikutukset

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan kaikki ovat yhdenvertaisia lain edessä. Perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan su-kupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vam-maisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Julkisesta työvoima- ja yrityspalve-lusta annetun lain 1 luvun 8 §:ssä säädetään erikseen yhdenvertaisuuden sekä naisten ja miesten välisen tasa-arvon edistämiseksi julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa. Kyseisen pykälän 1 momentin mukaan julkista työvoima- ja yrityspalvelua tarjottaessa, kehitettäessä sekä siitä tie-dotettaessa on aktiivisesti edistettävä yhdenvertaisuuden toteutumista sekä naisten ja miesten välistä tasa-arvoa työmarkkinoilla. Esityksellä mahdollistettaisiin uuden palvelualustan käyt-töönotto ja yhdenvertaisuuden toteutuminen on huomioitava esityksen valmistelussa erityisesti palvelualustalla hyödynnettävän kohtaantotoiminnallisuuden osalta.

Esityksessä ehdotetun mukaisesti työtä hakevan henkilön olisi mahdollista luoda itselleen työn-hakuprofiili uudelle palvelualustalle. Työntekijää etsivät työnantajat voisivat puolestaan etsiä avoimeen tehtävään sopivia työntekijöitä palvelualustalla julkaistujen työnhakuprofiilien jou-

kosta. Palvelualustalla olisi käytössä työnhakuprofiilien ja työpaikkailmoitusten kohtaantoa parantava toiminnallisuus, joka hyödyntäisi yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettua profilointia. Kohtaantotoiminnallisuus järjestäisi työnhakijalle avoimia työpaikkoja koskevat ilmoitukset siten, että työnhakuprofiilissa annettuihin koulutus-, osaamis- ja työtoiveita koskeviin tietoihin parhaiten sopivat ilmoitukset tulostuisivat työpaikkailmautuksessa ensimmäisinä. Työnantajalle puolestaan näytettäisiin alustalla olevia työnhakuprofiileita työnantajan ilmoittamien tietojen perusteella määräytyvässä järjestyksessä. Kohtaantotoiminnallisuus ei estäisi työnhakijaa näkemästä mitään alustalle jätetyistä työpaikkailmoituksista, vaan ainoastaan järjestäisi ilmoituksia hakijan antamien työnhakuprofiilissaan antamien tietojen perusteella ja loisi näin persoonallisen listauksen avoimista olevista työmahdollisuuksista tai työpaikkailmoitukseen parhaiten sopivista työnhakuprofiileista. Kohtaantotoiminnallisuuden käyttäminen ei luo työnhakuprofiilin laatijalle oikeusvaikutuksia, eikä profiilin laatijalla ole esimerkiksi velvollisuutta hakea kohtaantotoiminnallisuuden suosittamia työpaikkoja.

Kohtaantotoiminnallisuus hyödyntää edellä työllisyysvaikutuksia koskevassa jaksossa kuvatuin tavoin sekä rakenteista kohtaantoa että luonnollista kieltä. Rakenteinen kohtaanto perustuu pisteytysalgoritmiin, joka vertaa työnhakuprofiileita ja työpaikkailmoituksia ammattinimikkeitä, osaamis- (mukaan lukien suoritettavat luvat ja kortit sekä tieto ajokortista), kielitaitoa, koulutusta ja sijaintia. Luonnollista kieltä hyödyntävässä haussa (ns. NLP-haku, natural language processing) huomioidaan profiilille lisättyä osaamis- ja työtoiveita koskevaa vapaatekstiä ja työpaikkailmoituksista huomioidaan relevantit sanat. Työnhakijalle tulostuva listaus avoimista työpaikoista ja työnantajalle tulostuva hakutulos parhaiten sopivista ehdokkaista perustuu rakenteisen kohtaannon ja NLP-kohtaannon pisteytysten yhdistelmään.

Luonnollista kieltä hyödyntävässä kohtaannossa työpaikkailmoitukset tuodaan ensin järjestelmään relevanssimallin läpi, joka tiivistää työpaikkailmoituksesta olennaisimmat tiedot. Relevanssimalli on kieliriippumaton ja se on opetettu suomen-, ruotsin- ja englanninkielisillä työpaikkailmoituksilla. Malli kykenee siis käsittelemään ilmoitukset, riippumatta siitä, millä edellä mainitulla kielellä tai kielillä ne on kirjoitettu. Varsinainen NLP-haku on yhdistelmä kolmesta itsenäisestä hakualgoritmista. Algoritmi joko vertaa vapaan hakutekstin sanojen osia työpaikkailmoituksen sanoihin tai tunnistaa hakutekstistä ja ilmoituksista samaan aihepiiriin kuuluvia sanoja tai hyödyntää ammattinimikkeitä. NLP-haku käyttää aina kaikkia kolmea algoritmia ja yhdistää tulokset sopivilla painokertoimilla yhdeksi listaksi.

Työnhakuprofiilin toteutuksessa on otettu huomioon yhdenvertaisuus- ja tasa-arvonäkökohdat. Työnhakuprofiili on anonymi ja sen tarkoituksena on ohjata työnhakua osaamislähtöiseksi. Työnhakuprofiilia laadittaessa ei kysytä henkilön ikää, kansalaisuutta, alkuperää tai muuta yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 §:n mukaan syrjintäperusteena pidettävää tietoa, eikä profiilin laatijaa ohjata tällaista tietoa työnhakuprofiiliin täyttämään. Kohtaantotoiminnallisuuden pisteytyksessä käytetään vain henkilön antamia osaamis-, ammatti-, koulutus-, kielitaito-, lupa-kortti- ja ajokorttitietoja. Osaamis- ja ammattitieto koostuu työkokemuksesta sekä henkilön antamista vapaamuotoisista osaamis- ja työtoivietiedoista. Pisteytyksessä ei siten käytetä syrjintäperusteena pidettäviä tietoja. Työnhakuprofiilille täytettyjä tietoja verrataan avointa työpaikkaa koskevassa ilmoituksessa esitettyjen vaatimusten tietojen kesken. Koska pisteytys tehdään käyttäen edellä mainittuja henkilön osaamista ja ammattitaitoa koskevia tietoja, ei arvioida myöskään olevan todennäköistä, että pisteytyksessä käytetyt tekijät korreloisivat sellaisen henkilön liittyvän ominaisuuden kanssa, joka olisi yhdenvertaisuus- tai tasa-arvolain (609/1986) mukainen syrjintäperuste.

Työnhakuprofiilin laatija voi sisällyttää profiiliinsa vapaamuotoisen esittelytekstin, jonka sisältöä ei ole määritelty. Esittelytekstikentän yhteydessä työnhakuprofiilin laatijaa informoidaan

siitä, että työnhakuprofiilin anonymiteetti voi vaarantua, jos henkilö kertoo esittelyssä tunnistettavia tietoja itsestään tai sisällyttää esittelyyn linkin ulkoisiin palveluihin, kuten esimerkiksi sosiaalisen median kanavassa olevaan profiiliinsa. Vapaamuotoista esittelytekstiä ei hyödynnetä lainkaan kohtaantotoiminnallisuuden pisteytyksessä. Vaikka henkilö siis kertoisi esittelytekstissään esimerkiksi ikänsä tai sukupuolensa, ei se vaikuttaisi kohtaantotoiminnallisuuden pisteytykseen eikä henkilölle suositeltuihin työpaikkoihin.

Kohtaantotoiminnallisuuden kehittämisessä on otettu huomioon myös kirjoitusvirheiden mahdollisuus ja pyritty minimoimaan mahdollisten kirjoitusvirheiden merkitys kohtaannossa. Kohtaantotoiminnallisuus hyödyntää sekä rakenteellista tietoa että vapaata tekstiä. Rakenteellisen tiedon osalta käyttäjä valitsee tietoisesti hänelle parhaiten kuvaavat osaamiset ja ammattinimikkeet, joko perustuen hänelle ehdotettuihin termeihin tai etsimällä avainsanat itse. Rakenteelliseen tietoon kuuluu myös esimerkiksi tieto koulutustasosta. Näiltä osin kirjoitusvirheen mahdollisuus tai painoarvo on hyvin pieni, koska käyttäjä tietoisesti valitsee hänelle sopivimmat vaihtoehdot. Vapaan tekstin hyödyntämisen osalta toiminnallisuus sietää jonkin verran kirjoitusvirheitä, mutta perustuu osin yhdessä esiintyviin kirjainyhdistelmiin. Kirjoitusvirheiden merkitystä kohtaannossa on kuitenkin pyritty minimoimaan edellä kuvatuin tavoin siten, että kohtaantotoiminnallisuuden tuottama listaus työmahdollisuuksista on koostettu useammasta eri lähteestä ja eri algoritmeja käyttäen. Vapaata tekstiä hyödynnetään vain osaamis- ja ammattisanojen osalta.

Työmarkkinatorin kohtaantotoiminnallisuus ei ole jatkuvasti oppiva järjestelmä tai algoritmi. Toiminnallisuuden opettaminen tapahtuu tietoisesti muuttamalla algoritmin laskentakaavaa ja painotusta kohtaannossa käytettävien tietojen välillä. Luonnollista kieltä hyödyntävässä kohtaannossa on mahdollista opettaa päättelyä jälkikäteen, mutta kohtaantotoiminnallisuus ei ole automaattisesti oppiva toiminto. Toiminnallisuuden opettaminen edellyttää myös, että valintoja, joiden perusteella mallia voitaisiin opettaa, tarkastellaan manuaalisesti. Yhdenvertaisuusnäkökohdat pystytään näin ollen huomioimaan myös toiminnon jatkokehityksessä, jolloin sen yhdenvertaisuudesta pystytään huolehtimaan jatkossakin.

Työnhakuprofiili ja kohtaantotoiminnallisuus on toteutettu yhdenvertaisuusvaatimukset huomioiden. Työnhakuprofiiliin ohjataan täyttämään vain osaamista, ammattitaitoa ja työtoiveita koskevia tietoja, eikä yhdenvertaisuuslaissa tarkoitettuja syrjintäperusteita hyödynnetä kohtaannossa. Toiminnallisuuden käyttöönoton ei katsota vaarantavan käyttäjien yhdenvertaisuutta ja ottaen huomioon kohtaantotoiminnallisuuden pisteytyksessä käytettävät tiedot on epätodennäköistä, että toiminnallisuus tuottaisi syrjiviä tuloksia. Kohtaantotoiminnallisuus on sen sijaan väline edistää erityisesti työnhakijoiden yhdenvertaisuutta, koska se mahdollistaa aiempaa paremmin anonyymien työnhakijoiden yhdenvertaisuutta, koska se mahdollistaa aiempaa paremmin anonyymien työnhakijoiden yhdenvertaisuutta, koska se mahdollistaa aiempaa paremmin anonyymien työnhakijoiden yhdenvertaisuutta, koska se mahdollistaa aiempaa paremmin anonyymien työnhakijoiden yhdenvertaisuutta.

Uuden palvelualustan kehittämisessä on huomioitu saavutettavuutta koskevat vaatimukset. Sen toteutuksessa noudatetaan WCAG 2.1 -ohjeistuksen A- ja AA-tason kriteerejä. Ennen palvelualustan tuotantokäytön alkamista toteutetaan erikseen laaja saavutettavuustestaus ja mahdolliset puutteet korjataan.

Sosiaaliset vaikutukset

Vaikutukset työttömiin

Lakiesityksellä otettaisiin käyttöön uudet digitaaliset palvelut, joiden käytön on tarkoitus olla työnhakija-asiakkaalle nykyisiä verkkopalveluja helpompaa. Vuonna 2019 noin 84 prosenttia ja vuonna 2020 noin 91 prosenttia työnhakijoista käynnisti työnhakun verkkopalvelun kautta.

Nykyisten käyttäjämäärien perusteella asioinnin sujuvoitumisella arvioidaan olevan positiivinen vaikutus enemmistöön työhaun aloittavista. Verkkoasioinnin helpottuminen nykytilaan verrattuna mahdollistaa sen, että asioidessa voisi keskittyä työnvälityksessä tarvittavien olennaisten tietojen arvioimiseen ja kirjaamiseen. Koska osa työnhakijoista ei osaa tai voi käyttää verkkopalveluja, työnhakijoilla säilyy jatkossakin mahdollisuus käynnistää työnhakunsa ja saada muuten palvelua TE-toimistossa myös muilla tavoin, kuten esimerkiksi asioimalla TE-toimistossa.

Työhaun käynnistämisen lisäksi verkkopalvelussa voi muun muassa ilmoittaa työhaun muutoksista ja työhaun päättymisestä, hakea työvoimakoulutukseen, hakea starttirahaa tai antaa työttömyysturvaan liittyviä selvityksiä. Työnhakija-asiakas voi ilmoittaa Oma asiointi -verkkopalvelussa myös työllistymissuunnitelmassa sovittujen toimien toteutumisesta. Vuosina 2019 ja 2020 verkkopalvelun osuus kokonaisasiointien määrästä on ollut seuraava:

	2019	2020
Ilmoitus työhaun muutoksista	62 %	76 %
Ilmoitus työhaun päättymisestä	52 %	61 %
Haku työvoimakoulutukseen	95 %	97 %
Työttömyysturvan selvitykset	56 %	64 %
Lähetetyt starttirahahakemukset (osuus myönteisistä)	94 %	93 %

Nykyinen Oma asiointi -palvelu tarjoaa työnhakijalle mahdollisuuden omien tietojen tarkasteluun ja tietojen päivittämiseen. Uudella palvelualustalla vastaavan toiminnon käyttö olisi työnhakijalle nykyistä sujuvampaa, mikä tukee omien tietojen hallintaa. Edellä esitettyjen verkkoasiointia koskevien tilastotietojen perusteella voidaan todeta, että nykyisinkin merkittävä osa asiointista tapahtuu verkkopalvelun kautta, mutta myös muita asiointitapoja hyödynnetään edelleen. Verkkoasioinnin sujuvoituminen uuden tietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönoton myötä vaikuttaisi positiivisesti suureen osaan työnhakijoiksi ilmoittautuneiden asiointeja. Koska kaikki työnhakijat eivät ole käyttäneet sähköisiä asiointipalveluja, huolehdittaisiin asiakkaalle tarjottavasta tuesta ja opastuksesta palvelun käyttöön myös asiakkaiden sähköisten palvelujen uudistuessa. Uuden palvelualustan toteutuksessa huomioidaan lisäksi saavutettavuusvaatimukset.

Helppokäyttöisemmät uudet verkkopalvelut voisivat nykyiseen verrattuna lisätä asiakkaiden hakukkuutta ja mahdollisuuksia asioida digitaalisia palveluja hyödyntäen. Digitaalisten asiointipalvelujen rinnalla säilyisi edelleen myös mahdollisuus asioida käymällä TE-toimistossa tai kokeilualueen kunnassa tai ottamalla yhteyttä työ- ja elinkeinotoimistojen asiakaspalvelukeskukseen, jolloin esimerkiksi työnhakuun erityistä tukea tarvitsevilla henkilöillä olisi mahdollista edelleen saada palvelua myös kasvotusten tai puhelimitse sen mukaan, mikä asiointitapa on sopivin. Asiakkaalla säilyisi edelleen myös mahdollisuus käyttää tukihenkilöä asioidessaan TE-toimistossa tai kokeilukunnassa.

Henkilön työnhakua tuettaisiin jatkossakin yksilöohjauksen lisäksi erilaisia kasvotusten tarjottavia palveluita hyödyntäen sekä asiakkaan yksilöllisestä tilanteesta riippuen eri viranomaisten välisen yhteistyön avulla. Lakiesityksen myötä työnhakijoiden olisi mahdollista käyttää itsenäi-

sesti uudenlaista työnhakumahdollisuutta. Työnhakija voisi jatkossa luoda vahvasti tunnistautuneena uudelle palvelualustalle anonyymin esittelyn (työnhakuprofiili), jolloin työnantajalle ei näkyisi esimerkiksi henkilön nimeä, sukupuolta tai ikää. Tämän kaltaisella anonyymilla hakemuksella arvioidaan ainakin joissain tilanteissa olevan työnhakijoiden yhdenvertaisuutta lisäävä vaikutus. Selvitysten ja myös työnhakijoilta saadun palautteen mukaan ikääntyneemmät työttömät kokevat iän olevan yleinen syy sille, ettei työnhakijaa ole kutsuttu haastatteluun. Myös ulkomaalaisen nimen omaavilla työnhakijoilla voi rekrytointisyrjintätutkimusten mukaan olla osaamisesta huolimatta vaikeuksia tulla valikoiduksi haastatteluun. Työhaakuprosessissa sivuutetuksi tuleminen muusta kuin osaamiseen liittyvästä syystä voi merkittävästi vähentää työnhakijan motivaatiota hakea työtä. Anonyymia rekrytointia on kokeiltu joidenkin suurien kaupunkien rekrytoinneissa ja kokemukset ovat olleet myönteisiä.

Työväilytyksen tehostuminen ja kohtaannon edistäminen parantavat työllistymistä. Lakiesityksellä voi siten olla välillisesti vaikutusta työttömien hyvinvoinnin ja osallisuuden lisääntymiseen.

Tasa-arvovaikutukset

Ehdotetut säännökset ovat sukupuolineutraaleja. Mahdolliset tasa-arvovaikutukset ovat välillisiä ja syntyvät julkisten työ- ja elinkeinopalveluiden toimeenpanossa.

Työ- ja elinkeinoministeriön Työväilytystilaston mukaan työnhakijoiden sukupuolijakauma oli vuonna 2019 hyvin tasainen. Eri henkilöitä oli vuoden aikana työnhakijana yhteensä noin 770 000, joista miehiä oli työnhakijana vain noin 8 000 enemmän kuin naisia. Ikäryhmittäin tarkasteltunakin ero miesten ja naisten sukupuolijakautumassa oli pieni lukuun ottamatta alle 25-vuotiaita työnhakijoita, jossa miesten osuus oli noin 55 prosenttia työnhakijoista. Naisia oli miehiä enemmän työnhakijoina vain 25–49 -vuotiaissa työnhakijoissa, jossa naisten osuus oli noin 51 prosenttia.

Esitettyjen lakimuutosten on arvioitu sujuvoittavan asiointia ja nopeuttavan työväilytystä. Sujuva asiointi ja työväilytystä nopeuttavat toiminnallisuudet voivat puolestaan edistää sukupuolten tasa-arvoa. Mahdollisuus anonymisoituun työnhakuun voi parantaa esimerkiksi 50 vuotta täyttäneiden työllistymismahdollisuuksia. Helppokäyttöinen kohtaantotoiminto voi kannustaa yrityksiä huomioimaan rekrytoinnissa nykyistä paremmin vähemmistönä olevan sukupuolen, millä voi olla merkittävääkin vaikutusta toimialoilla, jotka ovat vahvasti mies- tai naisvaltaisia.

Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Uusi digitaalisten TE-viranomaispalvelujen kokonaisuus toteuttaa osaltaan hallitusohjelman mukaista digitalisaation edistämisen ohjelmaa. Ohjelman tavoitteena on, että Suomi tunnetaan edelläkävijänä, jossa digitalisaation ja teknisen kehityksen tuomia mahdollisuuksia kehitetään ja otetaan käyttöön yli hallinto- ja toimialarajojen. Palvelujen kehittämisessä hallitusohjelman tavoitteena on, että julkiset digipalvelut ovat kansalaisten ja yritysten saatavilla vuoteen 2023 mennessä.

Esityksellä arvioidaan työllisyysvaikutusten kautta olevan välillisesti positiivisia vaikutuksia alueiden kehitykseen, elinvoimaan ja palvelutarjontaan.

Sujuva TE-viranomaispalvelu sekä tuloksellinen Työmarkkinatorin kohtaantotoiminto vahvistavat työnantajien ja yritysten luottamusta palveluun ja halukkuutta käyttää palvelua. Työnhakija-asiakkaan näkökulmasta helppokäyttöisen ja toiminnoiltaan selkeän viranomaispalvelun

sekä asioinnin sujuvuuden arvioidaan lisäävän viranomaisen toiminnan läpinäkyvyyttä ja siten vahvistavan luottamusta viranomaisen toimintaan.

5.2.4 Tietosuojavaikutukset

Uudet työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalvelut korvaisivat nykyisen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden vaiheittain vuoden 2022 toukokuusta lukien. Yleisen tietosuojasetuksen 35 artiklassa edellytetään, että rekisterinpitäjä toteuttaa ennen käsittelyä arvioinnin suunniteltujen käsittelytoimien vaikutuksista henkilötietojen suojalle, jos käsittely todennäköisesti aiheuttaa korkean riskin luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksien kannalta. Arvioinnin tarpeellisuutta arvioitaessa on otettava huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset. Lainsäätäjä voi osana lainvalmistelua tehdä tietosuojaa koskevan vaikutusten arvioinnin. Jos vaikutusten arviointi toteutetaan lainsäädäntötyön yhteydessä, ei vaikutustenarviointia ole välttämätöntä tehdä enää kyseisten käsittelytoimien yhteydessä. Tietosuojavaltuutettu on pitänyt tätä erittäin kannattavana korkean riskin käsittelyssä (lausunto 777/03/2018). Tietosuojavaltuutettu on katsonut riskejä liittyvän erityisten henkilötietoryhmien lisäksi esimerkiksi laajamittaiseen henkilötietojen käsittelyyn, joka koskee suurta rekisteröityjen määrää. Korkea riski liittyy myös käyttöoikeuksien osalta suureen määrään tietojärjestelmän käyttäjiä ja heille myönnettyihin käyttöoikeuksiin. (lausunto 777/03/2018)

Uusia työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja ja siihen kuuluvia asiakastietojärjestelmiä käytettäisiin laajasti, vastaavasti kuin nykyistä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää. Kesäkuussa 2021 työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmässä oli aktiivisessa käsittelyvaiheessa tietoja noin 640 000 henkilöstä, lisäksi tietoja oli noin 910 000 henkilöstä, joiden työnhaku ei ollut tietojen tarkistushetkellä voimassa. Tulevassa asiakastietojärjestelmäkokonaisuudessa arvioidaan käsiteltävän vastaavan henkilömäärän tietoja, koska edellytyksiä tietojen käsittelylle ei tässä esityksessä ehdoteta muutettavaksi.

Uuteen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan järjestelmään olisi mahdollista myöntää käyttöoikeus usean eri viranomaisen virkamiehelle ja erityistä tehtävää suorittavien tahojen palveluksessa oleville henkilöille, vastaavasti kuin nykyiseen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Kesäkuussa 2021 nykyisen järjestelmän käyttöoikeus oli myönnetty yhteensä noin 6 600 henkilölle. Luvussa ovat mukana myös kuntakokeilukuntien palveluksessa oleville myönnetty käyttöoikeudet. Voidaan katsoa, että sekä nykyistä että tulevaa järjestelmää käyttää suuri määrä henkilöitä.

Rekisteröityjen määrän, käsiteltävien henkilötietojen luonteen (kansallisesti määritelty salassa pidettäväksi tiedoksi, lisäksi osin yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettuihin erityisiin henkilö-tietoryhmiin kuuluvia tietoja) ja käsittelijöiden määrän perusteella voidaan arvioida, että rekrytoinnin ja työllistymisen asiakastietojärjestelmään sisältyvien henkilötietojen käsittelyyn liittyy todennäköisesti korkea riski. Näin ollen käsittelystä on suoritettava yleisen tietosuojasetuksen 35 artiklassa tarkoitettu vaikutusten arviointi.

Arvioinnin on tietosuojasetuksen 35 artiklan 7 kohdan mukaan sisällettävä vähintään:

- a) järjestelmällinen kuvaus suunnitelluista käsittelytoimista, ja käsittelyn tarkoituksista, mukaan lukien tarvittaessa rekisterinpitäjän oikeutetut edut;
- b) arvio käsittelytoimien tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta tarkoituksiin nähden;
- c) arvio 1 kohdassa tarkoitetuista rekisteröityjen oikeuksista ja vapauksia koskevista riskeistä; ja

d) suunnitellut toimenpiteet riskeihin puuttumiseksi, mukaan lukien suoja- ja turvallisuustoimet ja mekanismit, joilla varmistetaan henkilötietojen suoja ja osoitetaan, että tätä asetusta on noudatettu ottaen huomioon rekisteröityjen ja muiden asianomaisten oikeudet ja oikeutetut edut.

Säännökset a alakohdassa tarkoitetuista käsittelyn tarkoituksista, tietojen tallettamisesta ja luovuttamisesta sekä henkilötietojen käsittelyn edellytyksenä olevista käyttöoikeuksista sisältyvät julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:ään sekä 13 ja 13 a lukuun. Tarkemmat kuvaukset kussakin valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvassa tietojärjestelmässä tehtävistä käsittelytoimista laaditaan erikseen.

Sekä nykyiseen että ehdotettuun lainsäädäntöön sisältyy säännökset käyttöoikeuden rajaamisesta ja käytöstä vain henkilön tehtävien kannalta välttämättömään. Tällä osaltaan varmistetaan, että käsittelytoimet ovat tarpeellisia ja oikeasuhtaisia tarkoituksiin, eli lakisääteisten tehtävien tai viranomaiselta saadun toimeksiannon hoitamiseen, nähden. Viranomaisten tehtäviä ja käyttöoikeuksia koskevien säännösten arvioidaan ohjaavan käsittelytoimia siten, että niiden on oltava tarkoituksiin nähden tarpeellisia ja oikeasuhtaisia. Lisäksi tarkempaa ohjeistusta voidaan antaa asiakastietojärjestelmäkohtaisesti.

Kuten edellä on todettu, uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöön liittyy todennäköisesti korkea riski rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien kannalta rekisteröityjen ja käsittelijöiden suuren määrän sekä käsiteltävien tietojen luonteen vuoksi. Lisäksi riskejä liittyy eri organisaatioiden – KEHA-keskus, työ- ja elinkeinotoimistot, kokeilukunnat – väliseen käytännön vastuunjakoon ja ohjaussuhteisiin henkilötietojen käsittelyssä. Vastuunjakoa ehdotetaan selkeytettävän 2 ja 3 lakiehdotuksessa määrittelemällä kokeilukunnat kokeilulaissa rekisterinpitäjiksi ja Kansaneläkelaitos ja kunnat TYP-laissa rekisterinpitäjiksi niiden tosiasiallista roolia vastaavasti. Tämä parantaisi rekisteröityjen oikeusasemaa, kun rekisteröityjen oikeuksista vastaavat tahot olisi selkeämmin lainsäädännössä määriteltä.

Toimenpiteitä henkilötietojen käsittelyyn liittyvään korkeaan riskiin puuttumiseksi on selvitetty ja valmisteltu osana uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden suunnittelua ja toteutusta. Työn tukena on huhtikuusta 2021 alkaen ollut ulkopuolinen taho, jonka havaintoja hyödynnetään jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa. Työ- ja elinkeinoministeriön ja KEHA-keskuksen yhteiseen toimeksiantoon perustuen on arvioitu TE-digi-hankkeen tuottamaa järjestelmää ja sen tukemia palveluntuotantoprosesseja, joilla TE-toimistot ja kuntakokeilujen kunnat tuottavat työllisyyspalveluita asiakkailleen. Analyysissä kartoitettiin TE-digi-hankkeen tuomaa tulevaa muutosta ja sen vaikutusta. Analyysin pääpaino on ollut uudistuksen muutosten vaikutuksilla tietosuojaan. Näiltä osin on tarkasteltu rekisterinpitäjien ja tiedonkäsittelijöiden vastuuta tietoturvasta ja -suojusta ja sekä organisaatorakenteiden tosiasiallista vaikutusmahdollisuutta toistensa tietosuojaan ja -turvaan.

Tietosuoja-vaikutusten arviointi valmistui syyskuussa 2021. Arvioinnin havaintojen mukaan TE-digi-hankkeessa toteutettava järjestelmä uudistus ei muuta tietojen käsittelyperusteita viranomaispalvelujen tuottamisessa. Tällä hallituksen esityksellä tarkennettaisiin rekisterinpitäjien ja tiedonkäsittelijöiden vastuuta ja velvollisuuksia. Esityksessä KEHA-keskukselle on määritetty rekisterinpitäjän rooli tietojärjestelmän tietosuojan ja -turvan osalta, TE-toimistoille ja kuntakokeilussa mukana oleville kunnille rekisterinpitäjän rooli omien asiakkaidensa tietojen osalta ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle tiedonkäsittelijän rooli. Palveluntuottajien osalta uusi järjestelmäkokonaisuus tulee arvioinnin mukaan helpottamaan tietojen luovutusta, vaikka tietojen saantioikeudet, perusteet luovuttamiselle ja pyytämislle eivät muutu. TE-digi-hankkeen myötä käyttöön otettava uusi järjestelmä ei näin muuta tilannetta roolituksista, valasta tai vastuusta. On kuitenkin hyödyllistä, että ne ovat selkeät järjestelmän käyttöönottoa toteutettaessa.

Arvioinnin perusteella nykyisen asiakastietojärjestelmän korvaaminen uudella, nykyaikaisemmalla järjestelmäkokonaisuudella ei aiheuta kielteisiä vaikutuksia henkilötietojen suojalle tai tietoturvalle. Järjestelmän muutoksesta aiheutuvat riskit liittyvät uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käytön opetteluun ja uuteen teknologiaan. Näistä ensimmäiseen voidaan vastata esimerkiksi huolellisella järjestelmän käyttäjien perehdytyksellä ja käytön tuen vahvistetulla resursoinnilla käyttöönottovaiheessa.

Tietosuojavaltuutetun mukaan tietojärjestelmän lainmukaisen käytön valvonnassa olennaisena suojatoimena kuuluu lokitietojärjestelmä ja siihen liittyvä käytönvalvonta. Tietosuojavaltuutetun mukaan suojatoimia voivat olla esimerkiksi (lausunto 777/03/2018):

- lokitietojärjestelmät ja muu käytönvalvonta
- tietojen käyttöä ohjaavat käyttöluoahdot
- säännölliset, ulkopuolisen tahon suorittamat auditoinnit
- raportointivelvoitteet valvontaviranomaiselle

Tietosuojalain sisältämät säännökset vaitiolovelvollisuudesta ja sen sanktioinnista on katsottavissa suojatoimiksi. Tietosuojalaki on yleislaki, joten nämä suojatoimet koskevat myös henkilötietojen käsittelyä uudessa asiakastietojärjestelmäkokonaisuudessa ja palvelualustalla. Myös tietosuojalaissa säädetty rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän velvollisuus toteuttaa asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi siltä osin kuin käsittely kohdistuu yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluviin henkilötietoihin, koskee uudessa asiakastietojärjestelmäkokonaisuudessa käsiteltävien henkilötietojen rekisterinpitäjiä ja käsittelijöitä. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa tarkoitettuja tiedonhallintayksikön tietoturvallisuuden varmistamiseen liittyviä velvollisuuksia voidaan myös pitää suojatoimina. Myös kyseistä yleislakia sovelletaan työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyyn. Lisäksi hallinnon yleislakeja ja virkavastuuta koskevia säännöksiä sovelletaan viranomaisten toiminnassa.

KEHA-keskukselta aiemmin TE-digi-hankkeen aikana saadun selvityksen mukaan uuteen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvista järjestelmistä kerätään lokitietoja palvelun teknisestä toiminnasta, tietoliikenteestä, tietoturvatapahtumista sekä henkilötietojen käsittelystä. Kaikki henkilötietojen katselu, muokkaaminen ja poistaminen kirjataan lokiin. Lokitiedostot suojataan niin, että niiden muuttaminen tai poistaminen palvelun suoritus- tai ylläpito-oikeuksien ei ole mahdollista. Tekniset lokit ja henkilötietoja sisältävät lokit eriytetään toisistaan. Henkilötietoja sisältävät lokit suojataan niin, että niiden lukeminen on mahdollista ainoastaan tehtävään nimetyiltä henkilöiltä. Lokien säilytysaika määritellään niin, että lokit mahdollistavat henkilötietoihin tai muihin salassa pidettäviin tietoon kohdistuvien rikosten selvityksen rikoksen vanhenemisajan puitteissa, mutta säilytysajassa huomioidaan myös tietosuojasetuksen vaatimukset henkilötietojen säilytykselle.

Asiakastietojen käsittelyä varten on olemassa käyttöluoahdot, joissa kuvataan, millä perusteella käyttöoikeus tietoihin annetaan, käyttöoikeuksien hyväksymis- ja hallintaprosessi sekä tietojen käytön valvonta. Käyttöluoahdoissa sovitaan myös vastuukysymykset sekä sanktiot mahdollisten väärinkäytösten ja tietoturvaloukkausten varalle. Tietojärjestelmässä havaituista tietoturva- ja tietosuojapoikkeamista raportoidaan tilanteen edellyttämällä tavalla valvoville viranomaisille, kuten tietosuojavaltuutetulle, ohjaaville ministeriöille, Viestintäviraston kyberturvallisuuskeskukseen ja Valtiontalouden tarkastusvirastoon.

Yleisen tietosuojasetuksen mukaan jäsenvaltion on kuultava tietosuojavaltuutettua valmistellessaan hallituksen esitystä, joka liittyy henkilötietojen käsittelyyn. Tietosuojavaltuutetun toimistolta on pyydetty ja saatu alustava kommentteja esityksen lähtökohdista toukokuussa 2021. Tietosuojavaltuutetun toimistolta on pyydetty ja saatu lausunto esitysluonnoksesta kirjallisen lausuntokierroksen yhteydessä.

5.2.5 Tiedonhallinnan muutosvaikutukset

Lakiesitykseen sisältyy tiedonhallintaa koskevia säännöksiä. Esityksen valmistelun yhteydessä on tehty tiedonhallintalain 8 §:n 2 momentissa edellytetty tiedonhallinnan muutosten arviointi. Esityksellä on tunnistettu olevan vaikutuksia tiedonhallinnan järjestämiseen ja vastuisiin sekä tietoturvaan. Tiedonhallinnan muutoksia koskevassa arvioinnissa ei ole huomioitu TE-palvelujen siirtoa kuntiin koskevassa hankkeessa valmisteltavia muutoksia eikä myöskään pohjoismaisen työvoimapalvelumallin siirtymisen vaikutuksia tiedonhallintaan, vaan niiden osalta tiedonhallinnan muutosvaikutukset arvioidaan mainittujen uudistusten valmistelun yhteydessä.

Lakiesityksessä ehdotetuilla muutoksilla ei tunnistettu olevan vaikutuksia asianhallintaan, kuten rekisteröitäviin tietoihin, tietojen saantiin tai rekisteröinnissä käytettäviin metatietoihin, eikä palvelujen tiedonhallintaan. Esitetyillä muutoksilla ei myöskään tunnistettu olevan vaikutuksia asiakirjojen julkisuuteen, salassapitoon, tietosuojaan tai tiedonsaantioikeuksiin.

Tiedonhallinnan järjestäminen ja vastuut

Esitykseen sisältyy ehdotuksia uusista tehtävistä, joilla on merkitystä tarkasteltaessa tiedonhallinnan järjestämiseen ja vastuisiin liittyviä kysymyksiä. Tiedonhallintaan liittyviä vastuita ja tehtäviä koskevat muutokset kohdistuvat pääosin KEHA-keskukseen. Palvelualustan kehittäminen ja ylläpito, palvelualustan käyttöehtojen määrittely, palvelualustan käytön valvonta, työnhakuprofiilien tietovarannon kehittäminen ja ylläpito sekä työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäisyys olisivat KEHA-keskukselle uusia tehtäviä, joihin liittyvien vastuiden osalta lainsäädännössä on tunnistettu päivitystarpeita. Lakiesitykseen on sisällytetty tarvittavat säännökset edellä mainituista KEHA-keskuksen uusista tehtävistä. Asiakastietojen käsittelyyn, käytettävään asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen ja tietovarantoon liittyvät KEHA-keskuksen vastuut säilyvät ennallaan.

Rekisterinpitäisyys

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjiä ovat KEHA-keskus ja työ- ja elinkeinotoimistot. Esityksen mukaisesti kokeilulaissa tarkoitetuista kokeilualueiden kunnista tulisi työ- ja elinkeinotoimistojen sijaan yhteisrekisterinpitäjiä KEHA-keskuksen kanssa kokeilulaissa tarkoitettuihin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden tietojen osalta. Kokeilualueiden kuntien määrittely rekisterinpitäjäksi ei muuttaisi henkilötietojen käsittelyn perustetta tai käyttötarkoituksia. Lisäksi kokeilualueiden kunnilla säilyisi edelleen velvollisuus käyttää kokeilulaissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvussa tarkoitettuja tietojärjestelmäpalveluja asiakastietojen käsittelyssä. Kokeilualueiden kunnat vastaisivat omalta osaltaan käsittelemiensä ja tallettamiensa tietojen oikeellisuudesta ja eheydestä sekä niihin liittyvistä tietopyynnöistä. Kokeilukuntien tallettamat tiedot säilytetään yhteisessä tietovarannossa ja tiedot arkistoidaan arkistolain (831/1994) mukaisesti.

KEHA-keskus vastaisi jatkossakin valtion tarjoamien tietojärjestelmäpalvelujen yleisen tietosuojasetuksen 25 artiklassa tarkoitetusta sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta,

32 artiklassa tarkoitettu käsittelyn turvallisuudesta, 35 artiklassa tarkoitettu tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista, 36 artiklassa tarkoitettu ennakkokuulemisesta sekä 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuojasetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvaluutta, koska se tosiasiallisesti käyttäisi rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voisi toteuttaa mainitut rekisterinpitäjän velvoitteet. Yhteisrekisterinpitäjyyden laajentaminen kokeilualueiden kuntiin ei muuttaisi KEHA-keskuksen roolia asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden teknisenä ylläpitäjänä.

Tietoturva

Tietoturvallisuuden osalta on tarkasteltu esitettyjen muutosten mahdollisesti aiheuttamia riskejä tiedonhallinnalle, tietojenkäsittelylle, tietojärjestelmille ja tietoaineistoille.

Tietoturvaan liittyvät vastuut eivät ehdotettujen lakimuutosten myötä muutu. Edellä todetu tavoin KEHA-keskus vastaisi jatkossakin asiakastietojärjestelmän, tietovarannon ja palvelualustan teknisestä tietoturvasta. KEHA-keskus myöntäisi käyttöoikeudet asiakastietojärjestelmään tiedonsaantioikeuden ja käyttötarpeen perusteella.

Järjestelmämuutoksella, jossa vanha teknologia korvataan uudella, ei lähtökohtaisesti arvioida olevan negatiivisia vaikutuksia ja sen nähdään parantavan tietoturvaa. Uuden tietojärjestelmän käyttöönoton merkittävimmät riskit tietoturvan näkökulmasta liittyvät käyttäjien osaamiseen ja järjestelmän ylläpitäjien teknologiaosaamiseen. Käyttäjien osaamiseen liittyvällä riskillä tarkoitetaan muun muassa sitä, että järjestelmää ei osata käyttää tai sitä, että koulutus ja perehdytys on puutteellista. Järjestelmän ylläpitäjien teknologiaosaamiseen liittyvällä riskillä tarkoitetaan puolestaan esimerkiksi puutteellista testausta ulkoisten tietosuojajauhkien osalta.

TE-digi-hankkeesta laaditaan tietosuojavaikutusten arviointi, jossa roolien ohella tarkastellaan yksityiskohtaisemmin prosesseja ja ohjeistuksia. Tietosuojavaikutusten arvioinnissa tarkastelun kohteena ovat roolit, vastuut ja valta, järjestelmäkehityksen aikainen tekeminen sekä käyttöön-ottoon valmistautuminen ja käyttö. Arviointi valmistui syyskuussa 2021 ja sitä on tarkoitus hyödyntää hankkeen toteutuksessa ja ohjauksessa.

Tietoaineistojen muodostaminen ja luovutustapa

Tarkastelun kohteena on tiedonhallintalaissa säädetyistä velvollisuuksista poikkeaminen ja poikkeamisen perusteet. Tiedonhallintalaissa säädetyt velvollisuudet koskevat asiakirjan sähköiseen muotoon muuttamista, tietojen saatavuutta koneluettavassa muodossa, otteiden ja todistusten keräämistä asiakkailta sekä tietoaineistojen säilytystarpeita ja luovutustapoja. Lakiesitykseen sisältyvillä muutoksilla ei ole vaikutuksia tietoaineistojen muodostamiseen tai säilytystarpeisiin eikä välittömiä vaikutuksia tietojen luovutustapaan. Lakiesityksessä tarkoitettu tietovarannosta tehtäisiin säännönmukaisia ja vakiosisältöisiä tietojen luovutuksia muun muassa Työvälistilastoon. Näihin luovutuksiin käytettäisiin tiedonhallintalain 22 §:n 1 momentin mukaisesti teknisiä rajapintoja.

Tietovarantojen yhteentoimivuus ja hyödyntäminen

Esitetyillä muutoksilla ei tunnistettu olevan vaikutuksia viranomaisten välisten tiedonsiirtojen sisältöihin. Uuden palvelualustan käyttöönoton arvioidaan kuitenkin edellyttävän uusien rajapintojen rakentamista viranomaisten välisiä tiedonsiirtoja varten. Rajapintojen rakentamisesta aiheutuu kustannuksia erityisesti KEHA-keskukselle, mutta mahdollisesti myös muille viranomaisille.

6 Muut toteuttamisvaihtoehdot

TE-digi-hankkeen käynnistämisen taustalla oli ennakoitu nykyisen URA-asiakastietojärjestelmän ja verkkoasiointipalvelun uudistamistarve. Ehdotetulla lainsäädännöllä mahdollistettaisiin uuden palvelualustan käyttöönotto, työnhakuprofiilien laatiminen palvelualustalla ja kohtaan-totoiminnallisuuden käyttö. Nykyinen URA-järjestelmä on kytköksissä TE-palveluiden asiakkaiden verkkopalveluihin ja vanhentunut asiakastietojärjestelmä on estänyt myös vanhentuneiden sähköisten palvelujen kehittämistä vastaamaan paremmin asiakkaiden muuttuneita tarpeita. TE-digi-hankkeessa on tarkasteltu nykyisen asiakastietojärjestelmän ja verkkoasiointipalvelun ylläpitoon ja kehittämiseen liittyviä vaihtoehtoja ja riskejä.

TE-digi-hankkeessa tehdyn kehitystyön aikana yhtenä vaihtoehtona nykyisen URA-järjestelmän korvaamiselle kokonaan uudella asiakastietojärjestelmäkokonaisuudella on tarkasteltu nykyisen järjestelmäkokonaisuuden käytön jatkamista järjestelmää kehittämällä. KEHA-keskuseen suorittaman valmistelun perusteella TE-digi-hankkeessa todettiin useita nykyisen URA-järjestelmän tuoreuttamiseen liittyviä haasteita. Yhdeksi haasteeksi tunnistettiin se, että nykyisen järjestelmäkokonaisuuden teknologia on vanhentunut ja käytännössä lähes kaikki järjestelmäkokonaisuuden osat, arkkitehtuuri ja tekniikka olisi tullut uusia. Nykyisen järjestelmäkokonaisuuden uudistustarpeet ovatkin niin laajoja, että käytännössä nykyisen järjestelmän tuoreuttamiseksi vaaditut toimenpiteet vastaisivat laajuudeltaan uuden järjestelmäkokonaisuuden rakentamista. Lisäksi on otettava huomioon, että URA-järjestelmä ja verkkoasiointipalvelut muodostavat varsin laajan järjestelmäkokonaisuuden, jossa yhden osan muuttaminen vaikuttaa myös useisiin muihin järjestelmän osiin. Tästä syystä järjestelmän osakohtainen uudistaminen ja kehittäminen olisi haastavaa ja kallista, mutta myös riskialtista ja hidasta. Vuonna 2020 järjestelmäkokonaisuuden korvaamiselle arvioitiin olevan aikaa kahdesta kolmeen vuotta. Koska uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönotto on viivästynyt, on ollut välttämätöntä kehittää nykyistä asiakastietojärjestelmää. Kehittämistoimenpiteillä, kuten esimerkiksi tietokannan vaihdolla on saatu pidennettyä nykyisen järjestelmän käyttöaikaa vuoden 2023 loppuun, lasketua vanhentuneesta teknologiasta aiheutuvia korkeita käyttökustannuksia ja vähennettyä vanhentuneeseen teknologiaan liittyvää toimittajariskiä. Tietokannan vaihdolla mahdollistettiin nykyisen URA-järjestelmän käytön laajentaminen maaliskuussa 2021 alkaneissa työllisyyden kuntakokeiluissa, joiden myötä järjestelmää käyttävien henkilöiden lukumäärä kasvoi yli 1 500 hengellä.

Toinen tarkastelussa ollut vaihtoehto asiakasjärjestelmäkokonaisuuden kokonaisuudistukselle olisi siirtyä käyttämään valmiskokonaisuuksista muodostuvaa järjestelmien kokonaisuutta. Tällöin käytettäisiin yhden yhtenäisen järjestelmäkokonaisuuden sijaan useista eri välineistä, kuten erillisestä asiakkuudenhallinnasta ja erillisestä palvelupyyntöjen hallinnasta, muodostuvaa kokonaisuutta työvoimapalvelujen hoitamiseen. Valmiskokonaisuuhiin perustuvan kokonaisuuden rakentaminen vaatisi kuitenkin paljon konsulteilta hankittavaa sovittamis- ja räätälöintityötä, eikä merkittäviä kustannushyötyjä ole arvioitu saavutettavan verrattuna uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden hankintaan. Valmiskokonaisuuksien käyttöön siirtyminen edellyttäisi myös vahvempaa ja laajempaa käyttäjien ohjeistamista ja koulutusta kuin uusittuun yhtenäiseen tietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöön siirtyminen. Lisäksi valmiskokonaisuuksista koostuvan kokonaisuuden käyttäminen edellyttäisi järjestelmäkokonaisuutta käyttäviltä asiantuntijoilta enemmän manuaalista työtä ja kasvattaisi asiantuntijoiden työkuormaa, mikä aiheutuisi useamman rinnakkaisen järjestelmän käyttämisestä. Valmiskokonaisuuhiin perustuvan vaihtoehto tarkoittaisikin käytännössä uudistuksessa tavoiteltujen digitalisaation hyötyjen osittaista katoamista.

Nykyisen vanhentuneen teknologian varaan rakennetun asiakastietojärjestelmän käytön jatkaminen vuoden 2023 jälkeen ilman järjestelmän laajamittaista uudistamista on mahdotonta. Jär-

jestelmä voidaan korvata joko kokonaan uudella yhtenäisellä asiakastietojärjestelmäkokonaisuudella tai valmisratkaisusta räätälöimällä ja niitä yhteensovittamalla. Edellä esitetyn perusteella TE-digi-hankkeessa katsottiin, että vaihtoehtoja kokonaisuutena tarkastellen valmisteltavaan uuteen järjestelmäkokonaisuuteen siirtyminen on tarkoituksenmukaisin vaihtoehto sekä kustannusten että järjestelmäkokonaisuuden käytettävyyden näkökulmista tarkasteltuna.

7 Lausuntopalaute

7.1 Lausuntopyyntöön saadut vastaukset

Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 28.6.2021–20.8.2021 käyttäen lausuntopalvelu.fi -palvelua. Lausuntopyyntö lähetettiin 235 vastaanottajalle. Lausunnon antoi yhteensä 75 tahoa.

Lausunnon antoivat Espoon, Forssan, Helsingin, Iisalmen, Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Keravan, Kokkolan, Kuhmon, Kuopion, Lieksan, Oulun, Outokummun, Porin, Rauman, Seinäjoen, Tampereen, Vaasan, Varkauden ja Äänekosken kaupungit; Hollolan, Janakkalan, Laukaan, Liperin ja Paltamon kunnat; Etelä-Savon, Hämeen, Keski-Suomen, Lapin, Pirkanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset); Etelä-Savon, Hämeen, Kaakkois-Suomen, Kainuun, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot), Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan liitot; liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriön työvoiman maahanmuutto- ja kotouttamisyksikkö, valtiovarainministeriö, Finanssivalvonta, Kansaneläkelaitos, KEHA-keskus, oikeuskanslerinvirasto, Opetushallitus, tietosuoja-valtuutetun toimisto, Työllisyysrahasto, vakuutus oikeus, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto, Akava ry, Ammattiliitto Pro ry, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Henkilöstöpalveluyritysten liitto ry, Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT, Palvelualojen työnantajat Palta ry, SAK ry, SASKY koulutuskuntayhtymä, Suomen Kasvupalvelujen tuottajat ry (KASPA), Suomen Kuntaliitto, Työttömien keskusjärjestö ry ja MunJob Oy. Eduskunnan oikeusasiamies, Maahanmuuttovirasto ja Verohallinto ilmoittivat, ettei niillä ole asiassa lausuttavaa.

7.1.1 Yleistä palautetta esityksestä

Yleisesti lausuntopalauteessa pidettiin esitysluonnosta kannatettavana ja uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönottoa tarpeellisena uudistuksena. Myös uuden palvelualustan käyttöönottoa ja erityisesti mahdollisuutta laatia ja julkaista työnhakuprofiili ja mahdollisuutta anonyymiin työnhakuun pidettiin kannatettavana ja yhdenvertaisuuden kannalta tervetulleena uudistuksena. Lisäksi palvelualustalla hyödynnettävän kohtaanto toiminnallisuuden tarve tunnistettiin.

Useissa lausunnoissa arvioitiin uuden järjestelmäkokonaisuuden käyttöönotossa kriittiseksi kohdaksi siirtymävaihetta, jolloin samanaikaisesti käytössä on vanha asiakastietojärjestelmä (URA) ja uusi asiakastietojärjestelmä. Useat lausunnonantajat katsoivat, että järjestelmien yhtäaikainen käyttö tulee kuormittamaan asiakastyötä ja muita prosesseja sekä lisäämään virheiden mahdollisuuksia. Lausuntopalauteessa kiinnitettiin huomiota myös siihen, että uuden asiakastietojärjestelmän käyttöön siirtymisen on tarkoitus tapahtua samaan aikaan pohjoismaisen työvoimapalvelumalliin siirtymisen kanssa, minkä koettiin lisäävän siirtymävaiheen haastavuutta. Palautteissa todettiin, että uuden ja vanhan järjestelmän päällekkäisestä käytöstä mahdollisesti aiheutuviin hankaluuksiin on syytä varautua huolellisesti ja toiminnan jatkuminen on

turvattava tietojärjestelmämuutosta tehtäessä. Toisaalta palautteessa pidettiin myös tärkeänä, että uudistus tulee voimaan samaan aikaan kuin pohjoismainen työvoimapalveluiden malli. Kansaneläkelaitoksen lausunnossa katsottiin, että jos työnhakumalli tulisi voimaan ennen TE-digi-uudistusta, sen aiheuttamat järjestelmämuutokset pitäisi tehdä sekä nykymuotoiseen että lausuntuudistuksen jälkeiseen järjestelmään.

Erityisesti kuntien antamissa lausunnoissa katsottiin, että esitys lähtee TE-palvelujen tarpeista, eikä siinä huomioida riittävästi kuntien roolia työllisyyden edistämisen kuntakokeiluissa. Kuntien palautteissa todettiin lisäksi, että esityksessä ei oteta huomioon valmisteilla olevaa palvelurakenneuudistusta, jossa työvoimapalvelut ollaan siirtämässä kuntiin 2024 ja pidettiin tärkeänä, että kunnat otetaan mukaan nykyistä paremmin TE-hallinnon tietojärjestelmien ja palvelualustojen kehittämiseen sekä niihin liittyvän lainsäädännön valmisteleamiseen. Saadun palautteen johdosta todetaan tältä osin, että TE-palvelujen siirtoa kuntiin valmistellaan erillisessä hankkeessa ja myös kunnat osallistuvat valmisteluun laajasti.

7.1.2 Vaikutusten arviointia koskeva palaute

Valtiovarainministeriön lausunnossa todettiin, että ehdotuksessa on tunnistettu vaikutusten kohdistuvan muun muassa uusien rekisterinpitotehtävien kautta myös kuntakokeiluissa mukana oleville kunnille ja työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa mukana oleville Kansaneläkelaitokselle ja kunnille ja, että ehdotuksessa on myös arvioitu, että nykyisen asiakastietojärjestelmän korvaaminen uudella järjestelmällä edellyttäisi rajapintojen uudelleen rakentamista muiden viranomaisten asiakastietovarantoihin ja aiheuttaisi näin ollen kustannuksia tietoja käyttäville viranomaisille. Valtiovarainministeriö katsoi lausunnossaan, että vaikutusten arviointia tulisi laajentaa kattamaan säädösehdotuksen vaikutukset mainituille viranomaisille. Lisäksi lausunnossa katsottiin, että ehdotuksen kuntavaikutuksia suhteessa hallituksen vuosia 2022 – 2025 koskevassa julkisen talouden suunnitelmassa asetettuun tavoitteeseen työ- ja elinkeinopalvelujen siirtämisestä kuntiin tulisi arvioida kattavammin. Valtiovarainministeriön lausunnossa katsottiin myös, että kunnille säädettävien velvoitteiden arvioinnissa sekä erityisesti ehdotettujen velvoitteiden voimaantuloaikataulua olisi syytä arvioida laajemmin ja myös suhteessa muihin samanaikaisesti käynnissä oleviin kuntien tehtävien muutoksiin, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen, jonka toimeenpano tulee valtiovarainministeriön mukaan vaatimaan lausunnolla olevan ehdotuksen lisäksi muutoksia samoihin kunnan hallinnossa käytämiin tietojärjestelmiin ja niissä toteutettavaan tietojenkäsittelyyn.

Myös Suomen Kuntaliiton lausunnossa todettiin, että vaikutusarvioissa ei ole riittävällä tavalla otettu huomioon muille kuin KEHA-keskukselle aiheutuvia muutoksia ja niistä aiheutuvia kustannuksia. Lausunnossa todettiin, että kuntien osalta tulisi huomioida välittömät ja välilliset kustannukset, kuten mahdolliset eri tietojärjestelmien integroitumiset. Suuressa osassa kuntia tietojärjestelmistä vastaa kolmas osapuoli.

Lausuntopalautteen perusteella esityksen vaikutuksia kuntiin ja muihin viranomaisiin on tarkasteltu uudelleen ja arviointia on osin täydennetty. On kuitenkin huomioitava, että tämän lakiesityksen tarkoituksena on mahdollistaa uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönotto nykyisen asiakastietojärjestelmän elinkaaren päättyessä sekä luoda säädösperusta uuden palvelualustan käyttöönotolle. Esitys ei sisällä ehdotuksia sellaisista henkilötietojen käsittelyä ja tietojärjestelmiä koskevista ratkaisuista, jotka liittyvät käynnissä olevaan työ- ja elinkeinopalvelujen siirtämisestä kuntiin koskevaan TE-palvelut 2024 -hankkeeseen. Työ- ja elinkeinopalvelujen siirtoon kunnille liittyvät tietojärjestelmäratkaisut täsmentyvät siirtoa koskevan valmistelun edetessä, jolloin on myös mahdollista arvioida tulevien muutosten vaikutukset kuntiin.

Useissa lausunnoissa katsottiin, ettei esityksessä ole riittävästi tarkasteltu järjestelmäkokonaisuuden käyttöönoton vaatiman perehdyttämisen, opastuksen ja muun neuvonnan tarvitsemia resursseja tai kustannuksia. Lausuntopalautteessa todettiin, että esityksessä on huomioitu KEHA-keskukselle perehdyttämisestä sekä uuden ja vanhan järjestelmän päällekkäisestä käyttämisestä ja kiinnitettiin huomiota siihen, että käytännössä kuntien palveluksessa olevien henkilöiden perehdyttämisen ovat tehneet KEHA-keskuksen ja kuntakokeiluun siirtyneet työntekijät. Perehdyttämiseen käytetty aika on aina pois asiakaspalvelusta.

Useissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että vaikutuksista puuttuvat yksityiset palveluntuottajat ja heidän kanssaan tehtävä yhteistyö. Palvelualojen työnantajat Palta ry:n ja Henkilöstöpalveluyritysten liiton lausunnoissa katsottiin, että yksityisiä palveluntuottajia hyödyntämällä saataisiin ratkaistua huomattavasti laaja-alaisemmin työvoiman kohtaannon haasteita ja lisättyä tehokkaammin työllisyyttä. Saadun palautteen perusteella todetaan, että esityksen taroituksen on mahdollistaa uuden järjestelmäkokonaisuuden ja palvelualustan käyttöönotto viranomaistoiminnassa. Yksityisten palveluntuottajien rooliin ei tästä syystä ehdoteta muutoksia.

Kansaneläkelaitoksen lausunto sisälsi arvion uusien rajapintaratkaisujen rakentamisen edellyttämän muutostyön tuntimääristä sekä kustannuksista. Kansaneläkelaitoksen esittämä arvio on otettu huomioon jatkovalmistelussa, kun on täydennetty arviota esityksen vaikutuksista muihin viranomaisiin.

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunnossa todettiin, että esitetyistä muutoksista erityisesti profilointia hyödyntävän toiminnallisuuden käyttöönotto saattaa lisätä tietosuojavaltuutetun toimistolle esitettyjä kyselyjä toiminnallisuuden yleisen tietosuojasetuksen mukaisuudesta.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston lausunnossa todettiin, että esityksessä ei ole tehty tarvittavaa yhdenvertaisuusvaikutusten arviointia. Lausunnossa katsottiin, että esityksen jatkotyöstössä tulisi selvittää yksityiskohtaisemmin esityksen yhdenvertaisuusvaikutukset eri ihmisryhmien osalta ja ehdotettu uusi tekoälyä hyödyntävä profilointiin perustuva kohtaantotoiminnallisuus on arvioitava yhdenvertaisuusvaikutusten näkökulmasta. Lausunnossa katsottiin välttämättömäksi, että yhdenvertaisuuslaki ja tasa-arvolaki huomioidaan jatkovalmistelussa esitetyn tekoälyjärjestelmän, sitä koskevan sääntelyn ja sääntelyn perusteluiden osalta. Jatkovalmistelussa on huomioitu saatu palaute ja täydennetty esitykseen arvio sen vaikutuksista yhdenvertaisuuteen.

7.1.3 Tiedonsaantioikeutta ja asiakastietojen käsittelyä koskeva palaute

Tiedonsaantioikeutta koskeva palaute

Ehdotettua 12 luvun 6 §:n 1 momentin muuttamista siten, että tiedonsaantioikeus perustuisi tiedon välttämättömyyden sijasta tiedon tarpeellisuuteen pidettiin muun muassa kuntien, TE-toimistojen, Kansaneläkelaitoksen ja Kuntaliiton lausunnoissa kannatettavana muutoksena. Palautteissa katsottiin, että tiedonsaantioikeuden kytkeminen tiedon tarpeellisuuteen sujuvoittaisi tiedonsaantioikeuden toteuttamista käytännössä. Oikeuskanslerinviraston ja oikeusministeriön lausunnoissa ehdotettuun tiedonsaantioikeutta koskevaan muutokseen suhtauduttiin kielteisesti.

Oikeuskanslerinviraston lausunnossa pidettiin esitettyä tiedonsaantioikeutta varsin laajana, vaikkakin tiedot on viittaussäännöksessä yksilöity. Lausunnossa esitettiin harkittavaksi, tulisiko tiedonsaantioikeuden edellytyksenä olla tietojen välttämättömyys. Lisäksi lausunnossa todettiin, että käsiteltäviä tietoja koskevassa säännöksessä on lueteltu lisäksi tietoja, joita voidaan pitää arkaluonteisina. Lausunnossa todettiin, että arkaluonteisten tietojen osalta perustuslakiva-

liokunta on katsonut, että tietojen käsittely olisi syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään. Oikeusministeriön lausunnossa tiedonsaantioikeuden laajuuteen kiinnitettiin myös huomiota ja todettiin, että vaikka ehdotetussa 12 luvun 6 §:n 1 momentissa tiedonsaantioikeuden alaan kuuluvat tiedot on lueteltu lain 13 luvun 2 §:ssä niin tietojen yksilöinnin taso vaihtelee. Oikeusministeriö katsoi, että jatkovalmistelussa tulisikin selvittää, voidaanko tietosisällöistä säätää ehdotettua yksityiskohtaisemmin ja varmistua myös siitä, ovatko kaikki viittaussäännöksessä mainitut tiedot todella tarpeen kaikille momentissa mainituille viranomaisille. Myös oikeusministeriön lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, että käsiteltäviä tietoja koskeva säännös sisältää arkaluonteisia tietoja, joiden osalta tiedonsaantioikeus tulisi olla sidottu tietojen välttämättömyyteen. Oikeusministeriön lausunnossa kiinnitettiin huomiota myös siihen, että kyseisten tietojen käsittelyoikeus on mainitussa säännöksessä sidottu välttämättömyyteen. Oikeusministeriön lausunnossa katsottiin, että ehdotettu sääntely on tältä osin epäselvä ja sitä tulee täsmentää. Jatkovalmistelussa on huomioitu oikeuskanslerinviraston ja oikeusministeriön palaute sekä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö ja todettu, että tiedonsaantioikeuden muuttaminen tarpeellisuusharkintaan perustuvaksi edellyttäisi, että tiedonsaantioikeus arvioitaisiin erikseen jokaisen momentissa mainitun viranomaisen kohdalta siten, että tiedonsaantioikeuden piiriin kuuluvat tarpeelliset tiedot yksilöitäisiin säännöksessä viranomaiskohtaisesti. Koska tiedonsaantioikeutta koskevan säännöksen muuttaminen edellä mainitulla tavalla vaatisi perusteellista selvittämistä, jota ei ole mahdollista toteuttaa säädöshankkeen aikataulun puitteissa, on jatkovalmistelussa päädytty ehdottamaan, että tiedonsaantioikeutta koskevaa 12 luvun 6 §:n 1 momenttia ei muuteta tiedonsaantioikeuden sisällön osalta, vaan pykälän sanamuoto pidettäisiin nykyisessä muodossaan.

Oikeusministeriön lausunnossa todetaan ehdotetun 12 luvun 6 §:n 2 momentin osalta, että tietojen luovuttamista koskeva säännös ei vaikuta vastaavan niitä edellytyksiä, joita perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään salassa pidettävien tietojen luovuttamiselle asettanut. Säännöksestä ei ilmene, missä on säädetty niistä momentissa tarkoitettujen palveluntuottajien tehtävistä, joiden tehtävien suorittamiseksi tietojen saanti olisi välttämätöntä. Jatkovalmistelussa tulisi täsmentää, mihin palveluun kohdassa viitataan. Lausunnon mukaan säännöstä tulisi myös täsmentää siten, että siitä kävisi ilmi minkälaisista henkilöasiakasta koskevista tiedoista on kyse.

Asiakastietojen käsittelyä koskeva palaute

Tietosuoja-valtuutetun toimiston lausunnossa pidettiin perusteltuna täydentää selvyyden vuoksi 13 luvun 1 §:n 1 momentin säännöstä, mikäli on katsottu, että valvonta, kehittäminen, seuranta, tilastointi, ennakointi ja ohjaus sisältyvät jo säännöksessä tarkoitettuihin lakisääteisiin tehtäviin. Lausunnossa todettiin kuitenkin, että säännöskohtaisia perusteluja olisi kuitenkin tältä osin syytä täydentää. Lisäksi lausunnossa katsottiin, että luonnoksessa esitettyjen seikkojen perusteella jää epäselväksi myös se, onko näistä käyttötarkoituksista muita kuin tilastointia koskevaa sääntelyä arvioitu suhteessa yleiseen tietosuoja-asetukseen. Jatkovalmistelussa esitystä on täydennetty saatu palaute huomioiden.

Oikeusministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että kansallisen liikkumavaran käyttö ei käy esitysluonnoksesta kaikilta osin ilmi. Lausunnossa todetaan, että kansallinen liikkumavara tulisi kuvata esitysluonnoksessa säännöskohtaisesti ja perusteluista tulisi selvästi ilmetä, millä tavoin esitysluonnoksen on tarkoitus täydentää tai täsmentää tietosuoja-asetusta. Oikeusministeriö katsoi lausunnossaan, että jatkovalmistelussa esitysluonnosta tulisi tältä osin täydentää erityisesti julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 a luvun osalta. Jatkovalmistelussa on täydennetty kansallisen liikkumavaran käyttöä saadun palautteen mukaisesti.

Oikeusministeriö lausunnossa nostettiin esiin, ettei esitysluonnoksen perusteluissa ole tehty selkoa henkilötietojen käsittelyn perustuvan osittain rekisteröidyn suostumukseen. Ehdotetun julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 a luvun 4 §:n 3 momentin mukaan työnhakuprofiilin tiedot voitaisiin työnhakijan suostumuksella siirtää 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun viranomaisen tietovarantoon, jos työnhakuprofiilin laatinut henkilö rekisteröidään työnhakijaksi. Lausunnossa todettiin, ettei oikeusministeriö sinänsä pidä epätarkoituksenmukaisena, että tietojen luovutus työnhakuprofiilin tietovarantoon perustuisi rekisteröidyn suostumukseen. Oikeusministeriön mukaan jatkovalmistelussa esitysluonnosta on kuitenkin välttämätöntä täydentää siten, että perusteluista käy ilmi, että henkilötietojen käsittely tältä osin perustuisi tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan tarkoittamaan suostumukseen. Jatkovalmistelussa esitystä on täydennetty saatu palaute huomioiden.

Erityisesti ELY-keskusten ja TE-toimistojen lausunnoissa pidettiin kannatettavana ehdotusta lisätä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin säännös, jonka mukaan olisi mahdollista myöntää käyttöoikeus valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen myös julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan palveluksessa olevalle henkilölle.

7.1.4 Palvelualustaa koskeva palaute

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunnossa todettiin, että työnhakuprofiilin laatimista ja profiilin tietoja koskeva 13 a luvun 2 §:n ja työnhakuprofiilin julkaisemista ja profiilien hakemista koskevat säännökset vaikuttavat henkilötietojen suojan näkökulmasta asianmukaisilta ja perustelluilta. Tietosuojavaltuutettu kiinnitti kuitenkin huomiota henkilötietojen suojan toteutumiseksi ehdotettujen suojatoimien rajaamiseen ainoastaan työnhakuprofiileihin. Lausunnossa todettiin, että tietosuojavaltuutetun toimiston käsityksen mukaan luonnollinen henkilö voi toimia myös työnantajan ominaisuudessa sekä siten julkaista työmahdollisuuksia alustalla ja henkilötietojen suojaa tulisi arvioida esityksessä myös tästä näkökulmasta. Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunnossa katsottiin lisäksi, että esimerkiksi ehdotettuja työnhakuprofiilien laatimiseen ja julkaisemiseen liittyviä suojatoimia olisi syytä ulottaa koskemaan myös tilanteita, joissa luonnollinen henkilö ilmoittaa työnantajan ominaisuudessa työmahdollisuudesta ja joissa haettavan työpaikan osalta on tavanomaista, että työnantaja ilmoittaa laatimassaan ilmoituksessa itsestään myös esimerkiksi erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia ja laissa salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja. Huomioi liittyi erityisesti tilanteisiin, joissa luonnollinen henkilö hakee esimerkiksi henkilökohtaista avustajaa.

Uudenmaan ELY-keskuksen lausunnossa kiinnitettiin huomiota palvelualustan käytön valvontaa koskevaan 13 a luvun 5 §:n säännökseen 2 momenttiin, jossa säädettäisiin, että KEHA-keskus voisi kehottaa määräajassa poistamaan julkaisemastaan sisällöstä lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaisen sisällön. Jos asiakas ei noudattaisi kehotusta sisällön poistamisesta, tällöin KEHA-keskus voisi poistaa sisällön, mutta poistamisesta tulisi kuulla asiakasta ja tehdä muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös. Lausunnossa esitettiin vaihtoehtoa, jossa muutoksenhakuoikeus rajattaisiin esimerkiksi tilanteisiin, joissa asiakkaan koko profiili poistetaan palvelusta tai hänet estetään alustalta, eikä muutoksenhakuoikeutta olisi rajatun, lain tai käyttöehtojen vastaisen sisällön poistamiseen profiilista.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston lausunnossa katsottiin välttämättömäksi, että yhdenvertaisuuslaki ja tasa-arvolaki huomioidaan jatkovalmistelussa esitetyn tekoälyjärjestelmän ja sitä koskevan sääntelyn ja sääntelyn perusteluiden osalta.

7.1.5 Kokeilulakia koskeva palaute

Ehdotettua kokeilualueen kuntien käsittelyroolien muutosta henkilötietojen käsittelijöistä rekisterinpitäjiksi pidettiin lausuntopalauteissa tärkeänä ja tarkoituksenmukaisena. Ehdotetun muutoksen katsottiin palautteissa selkeyttävän eri toimijoiden tosiasiallisia rooleja henkilötietojen käsittelyssä.

Tietosuoja-valtuutetun toimiston lausunnossa katsottiin kuitenkin, että näin merkittävää lainsäädännön sisällöllistä tarkistusta koskevien perustelujen tulisi olla kattavammat. Lausunnossa todettiin, että esitetyn nojalla epäselväksi ja perustelematta jää esimerkiksi se, missä roolissa työ- ja elinkeinotoimistot ovat kokeilualueiden kuntien suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä. Lisäksi lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, että kokeilualueen kuntien roolia yhteisrekisterinpitäjänä ei ole arvioitu siitä lähtökohdasta, miten kunnat osallistuvat henkilötietojen käsittelyn tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen. Tietosuoja-valtuutetun toimiston lausunnossa katsottiinkin, että säännöskohtaisia perusteluja tulisi tältä osin täsmentää. Myös kuntien antamissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota kuntien mahdollisuuteen osallistua henkilötietojen käsittelyn tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen. Jatkovalmistelussa esitystä on täydennetty saatu palaute huomioiden.

7.1.6 Työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia koskeva palaute

Ehdotettua rekisterinpitäjiä koskevaa muutosta pidettiin lausuntopalauteissa pääosin kannatettavana. Erityisesti kuntien ja TE-toimistojen lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että esityksestä jää epäselväksi, miten TYPPI-järjestelmä asemoituu suhteessa tulevaan tietojärjestelmään. Lausunnoissa pidettiin myös tärkeänä, että TYPPI-rekisterin toimintaedellytykset turvataan uuteen järjestelmäkokonaisuuteen siirryttäessä.

Tietosuoja-valtuutetun toimiston lausunnossa viitattiin TYP-lakia koskevassa lausuntopalauteissa kokeilulain osalta lausuttuun ja katsottiin, että viranomaisten rooleja henkilötietojen käsittelyssä olisi syytä perustella yksityiskohtaisemmin sekä arvioida myös siitä lähtökohdasta, miten ne osallistuvat henkilötietojen käsittelyn tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen. Lisäksi tietosuoja-valtuutetun toimiston lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, että rekisterinpitäjien vastuun määräytyminen tietojen tallettajan perusteella voi kohdentua oikealle taholle vain, jos tiedon tallettanut taho on riittävän täsmällisesti jäljitettävissä. Lausunnossa korostettiin, että mikäli jäljittäminen on käytännössä haastava toteuttaa, saattavat rekisterinpitäjän tehtävien hoito, rekisteröityjen oikeuksien toteutuminen sekä käsittelyn läpinäkyvä informointi merkittävästi vaikeutua ja katsottiin, että näitä mahdollisia haasteita olisi lakiehdotuksen valmistelussa vielä arvioitava. Myös Kansaneläkelaitoksen lausunnossa katsottiin, että ehdotetun TYP-lain osalta säännöskohtaisiaperusteluja tulisi täsmentää rekisterinpitäjien vastuunjaon osalta. Jatkovalmistelussa on saatu palaute huomioiden täsmennetty TYP-lain säännöskohtaisia perusteluja.

7.2 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

Lainsäädännön arviointineuvosto on antanut esityksestä lausunnon. Lausunnossa katsottiin esitysluonnoksen keskeisimmiksi kehityskohteiksi esitysluonnoksesta valtiolle aiheutuvien kustannusten tarkempi erittelyminen, uudistuksen hyötyjen selkeämpi kuvaaminen ja ehdotettavien toimenpiteiden viranomaisvaikutusten tarkentaminen ottamalla huomioon tietojärjestelmien rajapintojen uudistamisen vaikutukset. Lisäksi arviointineuvosto katsoi, että esitysluonnokseen tulisi lisätä kuvaus siitä, miten ehdotetun muutoksen toimivuuden seuranta ja jälkiarviointia on tarkoitus tehdä. Arviointineuvosto katsoi, että hallituksen esitysluonnos on puutteellinen säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen näkökulmasta. Esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Myönteisenä arviointineuvoston lausunnossa pidettiin sitä, että esitysluonnoksen kuvaus sääntelyn nykytilasta, lakimuutoksen taustasta ja tehtävistä ehdotuksista on esitetty ymmärrettävästi, minkä katsottiin luovan hyvän pohjan vaikutusten arvioinnille. Arviointineuvosto piti myönteisenä myös sitä, että vaikutusarvioinnissa tuodaan systemaattisesti esille, mitä epävarmuuksia vaikutusarviointeihin voi liittyä ja mistä epävarmuudet voivat johtua. Lausunnossa todettiin, että esitysluonnoksessa on arvioitu työllisyysvaikutuksia hyvin tarkasti ja hyödynnetty tutkimustietoa. Lisäksi arviointineuvosto piti myönteisenä sitä, että esitysluonnoksessa on otettu huomioon lausuntopalaute yhdenvertaisuuden vaikutusten arvioinnista ja tarkasteltu tietosuojaa monipuolisesti.

Keskeisimpien kehityskohteiden osalta lausunnossa todettiin ensinnäkin, että taloudellisten vaikutusten osalta esitysluonnoksessa on käsitelty keskeisiä vaikutusalueita ja arvioissa selostetaan taloudellisten vaikutusten mittaluokkaa. Arviointineuvosto piti myönteisenä, että vaikutuksista esitetään määrällisiä arvioita. Arviointineuvosto katsoi kuitenkin, että esitysluonnoksesta jää epäselväksi, miten kustannukset jakaantuvat uudelle tietojärjestelmäpalvelukokonaisuudelle ja voiko kustannuksia erotella valtakunnallisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden, palvelualustan ja asiakastietovarannon osalta. Lisäksi lausunnossa todettiin, että esitysluonnokseen sisällytetyistä TE-digi-hankkeen menneitä ja tulevia kustannuksia kuvaavista taulukoista ei ilmene riittävällä tarkkuudella, miten juuri tämän esityksen kustannukset muodostuvat.

Uudistuksen hyötyjen kuvaamiseen osalta arviointineuvosto totesi, että hyötyjä olisi esitettävä mahdollisuuksien mukaan taulukossa. Jos määrällinen arviointi ei ole mahdollista, tulisi hyötyjen muodostumista, niihin vaikuttavia tekijöitä, vaikutusketjuja, hyötyjen suuntaa ja suuruusluokkaa arvioida laadullisesti myös asiakastietojärjestelmän uudistuksen osalta.

Arviointineuvosto katsoi, että tietojärjestelmien rajapintojen uudistamisen määrällisiä vaikutuksia olennaisille viranomaisille tulisi arvioida tarkemmin ja esittää taulukkomuodossa. Muutoin viranomaisvaikutuksia on arviointineuvoston mukaan arvioitu riittävästi.

Arviointineuvosto piti myönteisenä, että esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa on hyödynnetty kansainvälistä tutkimustietoa, mutta totesi jäävän epäselväksi, onko muissa maissa todella hyödynnetty kohtaantotoiminnallisuutta. Arviointineuvosto katsoi, että esitysluonnoksesta jää epäselväksi, miten uudenlaisen tekoälyä hyödyntävän kohtaantotoiminnallisuuden toimivuutta ja vaikuttavuutta seurattaisiin.

Lausunnossa otettiin esiin myös muita kehittämiskohteita. Arviointineuvosto kiinnitti huomiota muun muassa siihen, että esitysluonnoksessa ei ole käsitelty uudistuksen vaihtoehtoja ja katsoi, että esitysluonnoksessa tulisi tiiviisti esittää mahdollisia vaihtoehtoja tietojärjestelmä uudistuksen toteuttamiselle mukaan lukien vaihtoehto tilanteesta, jossa uudistusta ei tehtäisi. Lisäksi yritysvaikutuksia tulisi täsmentää selostamalla keskeisiä vaikutusmekanismeja ja vaikutusten suuntaa antava mittaluokka sekä selvittää lisäisikö uusi kohtaantotoiminnallisuus yritysten hakukkuutta käyttää TE-toimiston palveluita työvoiman hankinnassa, ja miten yritykset hyötyvät uudistuksesta. Yhteiskunnallisten vaikutusten osalta arviointineuvoston lausunnossa todettiin, että esitys sisältää kuvausta yhdenvertaisuuden ja tietosuojan toteuttamisesta ja voimassa olevasta sääntelystä, jolloin tekstistä on paikoin vaikeata tunnistaa olennaisia vaikutuksia. Yhdenvertaisuutta koskevia vaikutuksia olisi arviointineuvoston mukaan tarpeen tarkastella monitahoisemmin palvelualustan käytettävyyden kannalta. Lausunnossa todettiin, että esitysluonnoksesta jää epäselväksi, miten otetaan huomioon työnhakijat, joilla on erityisiä ongelmia työnhauksessa.

Esityksen jatkovalmistelussa on huomioitu arviointineuvoston lausunnossa esitetyt keskeiset kehittämiskohteet ja täydennetty esitystä täsmentämällä esityksen vaikutuksia valtioneuvostoon.

sekä selkeyttämällä kuvausta uudistuksen hyödyistä. Lisäksi viranomaisvaikutuksia on täydennetty arvioilla tietojärjestelmien rajapintojen uudistamisen vaikutuksista ja arvioituista kustannuksista. Esitykseen on myös lisätty kuvaus siitä, miten ehdotetun muutoksen ja erityisesti kohtaantotoiminnallisuuden toimivuuden seuranta ja jälkiarviointia on tarkoitus tehdä. Lisäksi esitykseen on täydennetty kuvaus vaihtoehtoista tietojärjestelmäkokonaisuuden uudistamiselle ja tehty joitakin pienempiä täydennyksiä arviointineuvoston lausunnossa esitetty huomioiden.

8 Säännöskohtaiset perustelut

8.1 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

1 luku Yleiset säännökset

9 §. *Työssäkäyntialue.* Pykälässä maininta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä korvattaisiin maininnalla valtakunnallisesta tietovarannosta 13 lukuun ehdotettavien muutosten mukaisesti.

2 luku Työnhakija

1 §. *Työnhaun käynnistäminen ja voimassaolo.* Pykälän 1 momentissa maininta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä korvattaisiin maininnalla valtakunnallisesta tietovarannosta 13 lukuun ehdotettavien muutosten mukaisesti.

3 luku Työnvälitys

3 §. *Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen.* Pykälän 1 momentissa maininta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä korvattaisiin maininnalla valtakunnallisesta palvelualustasta 13 lukuun ehdotettavien muutosten mukaisesti. Palvelualustalta poistaminen poistaisi ilmoituksen näkyvistä ja varannosta poistaminen poistaisi kaikki ilmoitusta koskevat tiedot.

12 luku Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §. *Tiedonsaantioikeus.* Pykälän 1 momentissa Työttömyysvakuutusrahasto muutettaisiin Työllisyysrahastoksi vuonna 2019 voimaan tulleen nimimuutoksen mukaisesti.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin väliaikainen muutos työllisyyden edistämisen kuntakokeilun ajaksi siten, että siihen lisättäisiin säännös työllistymistä tukevan palvelun tuottajan tiedonsaantioikeudesta. Kuntakokeilun ajan on voimassa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentin muutos, jossa säädetään harkinnanvaraisen kulukorvauksen myöntämisestä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittuun työllistymistä tukevaan palveluun osallistuvalla henkilöasiakkaalle. Säännöksessä tarkoitettu palvelu voi olla muutakin kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettut palvelut. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan hallituksen esitystä työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (HE 87/2020 vp) koskevan mietinnön (TyVM 16/2020 vp) mukaan työllistymistä tukevalla palvelulla viitataan sellaisiin työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan yleisen toimialan puitteissa järjestämiin työllisyyspalveluihin, jotka voisivat nykyisen tulkintakäytännön perusteella olla asiakasta velvoittavia suunnitelmassa sopimisen kautta. Olennaista on, että palvelu liittyy työllistymiseen. Nykyisin 12 luvun 6 §:n 2 momentissa säädetään julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan tiedonsaantioikeudesta. Tiedonsaantioikeus ei siten koske sellaista palveluntuottajaa, jonka palvelu on muuta kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua palvelua. Tällainen palveluntuottaja tarvitsee kuitenkin vastaavasti kuin

julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottaja henkilöasiakkaasta joitakin tietoja järjestääkseen palvelua hänelle. Tyypillisesti palveluntuottajalle välttämättömiä tietoja palvelun järjestämiseksi olisivat henkilöasiakkaan nimi- ja yhteystiedot.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin maininta virkamiehestä. Maininta lisättäisiin, jotta tiedonsaantioikeus koskisi myös valtion virkamiestä. Valtion virkamieslain (750/1994, 32 §) mukaan myös virkamiesten osalta on ankara takaisinottovelvollisuus. Viranhaltijalla tarkoitetaan kunnan palveluksessa olevaa henkilöä (laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta (304/2003)), kun taas valtion palveluksessa olevat ovat virkamiehiä. Nykyisen sanamuodon perusteella virkamiehet eivät kuuluisi momentissa tarkoitettun tiedonsaantioikeuden piiriin.

Pykälän 4 momentti, jossa säädetään tietojen luovuttamisesta konekielellisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla, poistettaisiin. Tiedonhallintalain 22 ja 23 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisen tavoista, eikä säännös enää ole tarpeen.

13 luku Asiakastietojen käsittely

1 §. Käyttötarkoitukset. Pykälässä säädettäisiin julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakkaiden ja palveluntuottajien tietojen käyttötarkoituksista. Nykyistä asiakastietojärjestelmä-lähtöistä säätämistapaa ei pidetä tarkoituksenmukaisena. Oikeudellisesti merkityksellisiä ovat käsiteltävät tiedot ja niiden käyttötarkoitukset, eivät välineet käsittelyn toteuttamiseksi. Pykälän otsikkoa muutettaisiin tämän mukaisesti.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykyistä vastaavista käyttötarkoituksista. Käyttötarkoituksia on tuoreeltaan arvioitu yleisen tietosuoja-asetuksen kannalta hallituksen esityksessä HE 12/2020 vp ja niitä koskevat muutokset ovat tulleet voimaan 1.7.2020. Tästä syystä käyttötarkoituksia ei tässä esityksessä arvioida yleisen tietosuoja-asetuksen kannalta.

Pykälän 1 momentti jaettaisiin selkeyden vuoksi neljään kohtaan. Sen johdantokappaleessa tarkoitettuja asiakkaita olisivat lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tämän lain mukaisia palveluita, tukia tai korvauksia hakeva tai saava yksityinen henkilö (*henkilöasiakas*), työnantaja tai yritys.

Momentin 1 kohtaan tehtäisiin kielellinen täsmennys nykyiseen nähden, kohdat 2 ja 3 vastaisivat nykyisin 1 momentissa säädettyä. Selkeyden vuoksi momenttiin otettaisiin omaksi 4 kohdakseen 1–3 kohdissa tarkoitettuihin tehtäviin liittyvä valvonta, kehittäminen, seuranta, tilastointi, ennakointi ja ohjaus. Näiden käyttötarkoitusten voidaan katsoa sisältyvän jo 1–3 kohdassa tarkoitettuihin lakisääteisiin tehtäviin, ja tilastointi on lisäksi sallittu käyttötarkoitus suoraan yleisen tietosuoja-asetuksen 5.1 ja 89.1 artiklan nojalla. Niiden mainitsemista erikseen pidetään kuitenkin selvyiden vuoksi tarpeellisenä, kun otetaan huomioon tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa tarkoitettu käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate.

Ehdotetussa 4 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevia säännöksiä sisältyy myös muuhun lain-säädäntöön. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa säädetään ELY-keskuksista ja työ- ja elinkeinotoimistoista. TE-toimistot toimivat ELY-keskusten alaisina paikallishallinnon viranomaisina. TE-toimistojen tehtävänä on edistää työvoiman saatavuuden turvaamista ja työllisyyden parantamista, toimeenpanna julkinen työvoimapalvelu, edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja tarjota yrityspalveluihin liittyvää neuvontaa. ELY-keskusten tehtävänä on muun muassa TE-toimistojen ohjaaminen ja valvonta. ELY-keskuksilla ja TE-toimistoilla on yhteinen valtakunnallinen työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus, josta säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa

(1373/2018). TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus tuottaa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon-alan palveluja henkilö- ja yritysasiakkaille. TE-hallinnon asiakaspalvelukeskuksesta saa tietoa, neuvontaa ja ohjausta julkisista työvoima- ja yrityspalveluista puhelimitse, sähköpostitse tai muiden sähköisten kanavien kautta. Työ- ja elinkeinoministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan ministeriön tehtäviin kuuluu julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelu ja toimeenpano.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaan henkilötietojen käsittely voi tapahtua muuta kuin sitä tarkoitusta varten, jonka vuoksi tiedot on kerätty, jos käsittely perustuu rekisteröidyn suostumukseen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön. Lainsäädännön on tällöin muodostettava välttämätön ja oikeasuhtainen toimenpide yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden, kuten kansanterveyden tai sosiaaliturvan takaamiseksi. Asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen talletettujen tietojen käyttäminen 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen, on välttämätöntä, jotta mainittuja tehtäviä hoitavat viranomaiset voivat hoitaa lakisääteiset tehtävänsä ja järjestää 1 momentin 1—3 kohdissa tarkoitettut palvelut laadukkaasti ja tuloksellisesti huomioiden muun muassa tarjottujen palvelujen vaikutukset henkilöiden työllistymiseen.

Pykälän 2 momentti poistettaisiin. Nykyisin momentissa säädetään työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän sisältämistä kolmesta rekisteristä, mitä ei pidetä tarpeellisena. Lisäksi momentissa säädetään, että henkilöasiakasrekisterin osarekisterinä on työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri ja että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiä sovelletaan kyseiseen osarekisteriin vain, jos TYP-laissa ei toisin säädetä. Tähän esitykseen sisältyvässä 2 lakiehdotuksessa ehdotetaan TYP-lakiin otettavaksi tarpeelliset säännökset monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteristä, eikä 2 momentin säännökset osarekisteristä ja säännösten soveltamisesta siten ole enää tarpeen.

Pykälän nykyiseen 3 ja 4 momenttiin ei ehdoteta muutoksia. Ne siirtyisivät pykälän 2 ja 3 momentiksi ehdotetun 2 momentin poistamisen johdosta.

2 §. Käsiteltävät tiedot. Säännökset käsiteltävistä tiedoista siirrettäisiin nykyisestä 3 §:stä 2 §:ään. Vastaavasti kuin nykyisin 3 §:n 1—3 momentissa, myös ehdotetussa 2 §:n 1—3 momentissa säädettäisiin erikseen henkilöasiakasta, työnantajaa tai yritystä ja palveluntuottajaa koskevista tiedoista. Erona nykyiseen ehdotetaan, että momenttien johdantokappaleissa säädettäisiin tiettyyn rekisteriin tallettamisen sijaan tietojen kohteesta. Pykälän 1 momentissa se olisi henkilöasiakas, 2 momentissa julkisia työvoima- ja yrityspalveluja hakeva tai saava työnantaja tai yritys, mikä viittaa lain 1 luvun 3 §:n 1 kohdan asiakkaan määritelmään ilman henkilöasiakasta. Pykälän 3 momentissa tietojen kohde olisi julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottaja.

Käsiteltäviin tietoihin ehdotetaan ainoastaan vähäisiä muutoksia. Pykälän 1 momentin 3 kohtaan lisättäisiin maininta muista työnvälityksessä käytettävistä tiedoista. Tällaisella tiedolla tarkoitettaisiin esimerkiksi henkilöasiakkaan työnhakua varten laatimaa vapaamuotoista esittelyä itsestään tai muuta työllistymistä tukevaa ja työnhaun kannalta olennaista tietoa. Pykälän 1 momentin 4 kohtaa täsmennettäisiin mainitsemalla säännöksessä työllistymis- ja muiden suunnitelmien toteuttamiseen liittyvät tiedot. Näillä tiedoilla tarkoitettaisiin muun muassa tietoja niistä työmahdollisuuksista, joita työnhakija on hakenut suunnitelmassa sovitulla tai edellytetyllä tavalla.

Nykyisen 13 luvun 3 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan henkilöasiakasrekisteriin voidaan tallettaa henkilöasiakasta sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi

hänelle. Voimassa olevaa 7 kohtaa koskevan hallituksen esityksen (HE 12/2020 vp) säännös-kohtaisten perustelujen mukaan lähtökohtana on, että rekisteriin merkityt terveydentilaa ja työkykyä koskevat tiedot perustuvat terveydenhuollon ammattihenkilön tekemään arvioon. Lisäksi perusteluissa todetaan, että työkykyä koskeva tieto voisi perustua myös esimerkiksi kuntoutuspalvelun tuottajalta saatuuun palautteeseen. Edellä mainitun hallituksen esityksen perustelujen vuoksi on syntynyt epätietoisuutta siitä, voidaanko henkilön omia arvioita työkyvystään ja terveydentilastaan tallettaa asiakastietojärjestelmään ja käsitellä näitä tietoja. Kyseisen hallituksen esityksen 12/2020 vp perusteluissa on jäänyt toteamatta se ilmeinen asia, että myös asiakkaan itsensä kertomia tietoja ja arviota omasta terveydentilastaan ja työ- ja toimintakyvystään voidaan käsitellä ja tallettaa asiakastietojärjestelmään. Esimerkiksi palvelutarpeen kartoitus ja työllistymissuunnitelman tekeminen olisi käytännössä mahdotonta, ellei TE-toimisto voisi käyttää asiakkaan omia arvioita julkisten työvoimapalvelujen järjestämisessä. Käytännössä asiakkaan omia arvioita on nykyisin kirjattu asiakkaan kanssa tehtyyn työllistymissuunnitelmaan, eikä nykyisen 7 kohdan sanamuodon katsota estävän kirjaamista. Tulkintaepäselvyyksien vuoksi on kuitenkin katsottu tarkoituksenmukaiseksi täsmentää kohdan sanamuotoa.

Ehdotettu 1 momentin 7 kohta vastaisi muilta osin voimassa olevaa lainsäädäntöä, mutta mainittua kohtaa täsmennettäisiin siten, että kohtaan lisätään maininta terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevista arvioista, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi. Asiakkaan terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot ovat välttämättömiä julkisten rekrytointipalvelujen ja osaamisen kehittämis- ja palvelujen tarjoamiseksi. Esimerkiksi työnvälityksen kannalta voi olla tarpeen merkitä henkilön terveydentilaan liittyvä rajoite, joka estää työskentelyn tietyissä tehtävissä. Terveydenhuollon ammattihenkilöiden laatimien arvioiden lisäksi myös asiakkaan itsensä tekemä arvio omasta työkyvystään ja työssä pärjäämisestä voi olla välttämätön tieto, jotta asiakas voidaan ohjata parhaiten hänen työllistymistään tukeviin palveluihin. On tavanomaista, että asiakas kertoo TE- viranomaisen järjestämässä työnhakuhaastattelussa mahdollisista työllistymisen esteistä tai rajoituksista. Koska aina ei ole saatavilla terveydenhuollon ammattihenkilön laatimaa arviota asiakkaan terveydentilasta tai työ- ja toimintakyvystä, on asiakkaan itsensä antamaa terveydentilaa tai työ- ja toimintakykyä koskevaa tietoa tai arviota voitava hyödyntää tarkasteltaessa sitä, mitkä palvelut parhaiten edistäisivät hänen työllistymistään. Asiakkaan tekemä arvio voisi olla suullinen tai perustua itsearviointimenetelmään, kuten esimerkiksi Työterveyslaitoksen kehittämään Kykyviisari-menetelmään. Lähtökohtana olisi, että muiden kuin henkilön itsensä tekemien terveydentilaa ja työkykyä koskevien arvioiden tulisi olla terveydenhuollon ammattihenkilön tekemiä.

Pykälän 2 momentin 7 kohdassa ja 3 momentin 6 kohdassa sekä pykälän 4 momentissa säädetään nykyisin tiedoista, jotka liittyvät julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen suunnitteluun ja toimeenpanoon (2 mom. 7 kohta); jotka ovat tarpeen julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun ja järjestämisen kannalta (3 mom. 6 kohta) ja jotka ovat julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen ja seurannan kannalta tarpeellisia, mutta eivät ole henkilötietoja (4 mom.). Näissä säännöksissä tarkoitetut tiedot eivät ole salassa pidettäviä. Säännöksiä voidaankin pitää lähinnä informatiivisina. Pykälän 2 momentin 7 kohtaa ja 3 momentin 6 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että tietoja määrittävät tarkoitukset yhdenmukaistettaisiin ja niihin sisällytettäisiin nykyisin 4 momentissa mainitut tarkoitukset.

Pykälän 4 momentti poistettaisiin. Kuten edellä on esitetty, sen ensimmäinen virke tulisi sisällytetyksi 2 momentin 7 kohtaan ja 3 momentin 6 kohtaan. Momentin toisessa virkkeessä säädetään nykyisin, että rekistereihin voi kuulua myös asiakirjoja, joita ei talleteta asiakastietojärjestelmään. Säännöksellä on viitattu sekä paperiasiakirjoihin että sähköisessä muodossa säilytettäviin asiakirjoihin, jotka säilytetään erillään asiakastietojärjestelmästä (HE 12/2020 vp, s. 21).

Tarve säännökselle poistuu osittain, koska laissa ei säädettäisi enää tietojen tallettamisesta asiakastietojärjestelmän rekistereihin vaan siitä, mitä tietoja voidaan käsitellä. Säännös olisi kuitenkin tarpeen siirtää muutettuna tietojen tallettamista koskevan säännöksen yhteyteen. Asiaa käsitellään jäljempänä 5 §:n perusteluissa.

Kuten käyttötarkoituksia, myös käsiteltäviä tietoja on arvioitu tietosuojasetuksen kannalta hallituksen esityksessä 12/2020 vp ja niitä koskevat muutokset tulivat voimaan 1.7.2020. Tästä syystä käsiteltäviä tietoja ei tässä esityksessä arvioida yleisen tietosuojasetuksen kannalta.

3 §. Työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut. Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtävästä kehittää ja ylläpitää työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvia asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta, palvelualustaa ja tietovarantoa.

4 §. Rekisterinpitäjät. Pykälä vastaisi nykyistä 2 §:ää, mutta 1 momentissa säädettäisiin rekisterinpitäjyydestä 2 §:ssä tarkoitetuista tiedoista nykyisen asiakastietojärjestelmän sijaan ja 2 momentissa viitattaisiin 3 §:ssä tarkoitettuihin tietojärjestelmäpalveluihin nykyisen asiakastietojärjestelmän sijaan.

5 §. Tietojen tallettaminen, poistaminen ja arkistointi. Pykälä vastaisi sisällöltään pääosin nykyistä 4 §:ää. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin nykyisen asiakastietojärjestelmän korvaamisesta uusilla tietojärjestelmäpalveluilla johtuvat muutokset. Lisäksi momenttiin siirrettäisiin nykyisen 3 §:n 4 momentin viimeisen virkkeen säännös. Osa työttömyysturvaan liittyviin selvityspyyntöihin annettavista vastauksista toimitetaan paperiasiakirjoina, jotka viedään asianhallintajärjestelmään, mutta ei välttämättä asiakastietojärjestelmään.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin ehdotettua 2 §:ää vastaava muutos. Henkilöasiakasrekisterin sijaan säännöksessä viitattaisiin 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tietoihin. Pykälän 3 ja 4 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

6 §. Käyttöoikeudet. Pykälä vastaisi nykyistä 4 a §:ää, mutta sen 1 momenttiin tehtäisiin nykyisen asiakastietojärjestelmän korvaamisesta uusilla tietojärjestelmäpalveluilla johtuvat muutokset. Asiakastietojärjestelmään talletettujen tietojen sijaan 3 momentissa viitattaisiin ehdotetussa 2 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

7 §. Käyttöoikeuden myöntäminen. Pykälä vastaisi sisällöllisesti pääosin nykyistä 5 §:ää. Sen 1 momenttiin tehtäisiin nykyisen asiakastietojärjestelmän korvaamisesta uusilla tietojärjestelmäpalveluilla johtuvat muutokset. Lisäksi 1 momentista poistettaisiin säännös, jonka mukaan käyttöoikeuden myöntäminen oikeuttaisi salassa pidettävien tietojen käsittelyyn tietyin edellytyksin. Säännöksen suhde tiedonsaantioikeuksiin, ehdotetussa 1 §:ssä tarkoitettuihin käyttötarkoituksiin ja 6 §:ssä säädettyihin käyttöoikeuden myöntämisen edellytyksiin on epäselvä. Käyttöoikeuden myöntäminen ei voi syrjäyttää salassa pitoa koskevaa lainsäädäntöä, vaan käyttöoikeus on tekninen suojatoimi, jolla varmistetaan, että salassa pidettäviin tietoihin pääsevät vain ne, joilla on niihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Toisin sanoen käyttöoikeutta ei voida myöntää, ellei henkilö tee sellaisia tehtäviä, joissa hänellä on lakiin perustuva oikeus tiedonsaantiin.

Edellä 6 §:n viimeisessä momentissa on jo säädetty käyttöoikeuden rajaamisesta välttämättömään ja 1 §:ssä käsittelyn tarkoituksista. Tiedonsaannista säädetään 12 luvun 6 §:ssä tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä varten ja muualla lainsäädännössä muita tehtäviä varten. Säännös ei siis ole tarpeen ja se on syytä poistaa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan teknistä muutosta luetteloksi säännöksen luettavuuden helpottamiseksi ja asiakastietojärjestelmän korvaamisesta uusilla tietojärjestelmäpalveluilla johtuvaa muutosta. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös mahdollisuudesta myöntää käyttöoikeus myös julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan palveluksessa olevalle henkilölle. Uudet valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvat asiakastietojärjestelmät mahdollistavat käyttöoikeuden rajaamisen hyvinkin suppeaksi, jolloin estettä käyttöoikeuden myöntämiselle myös palveluntuottajalle ei ole. Tämänkin käyttöoikeus olisi määriteltävä vastaamaan 12 luvun 6 §:ssä säädettyä palveluntuottajan tiedonsaantioikeutta. Pykälän 2 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

8 §. Käyttöoikeuden muuttaminen ja poistaminen. Pykälä vastaisi nykyistä 5 a §:ää, mutta sen 1, 2 ja 4 momentin pykäläviittaukset muutettaisiin vastaamaan ehdotettua pykälänumerointia ja 2 momentissa asiakastietojärjestelmään talletetut tiedot korvattaisiin viittauksella 2 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

9 §. Suostumus tietojen luovuttamiseen työnantajalle. Pykälä vastaisi nykyistä 6 §:ää. Ainoastaan 1 momentin maininta henkilöasiakasrekisteristä korvattaisiin henkilöasiakkaan tiedoilla.

10 §. Tietojen luovuttamista koskevat erityissäännökset. Pykälän 1 momentti, joka sisältää informatiivisena pidettävän viittauksen julkisuuslakiin, ehdotetaan poistettavaksi. On selvää, että julkisuuslakia sovelletaan tässä laissa tarkoitettuihin tietoihin. Pykälän 1 momentiksi siirtyvässä momentissa ja 2 momentiksi siirtyvässä momentissa maininnat työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä muutettaisiin viittauksiksi 2 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin. Pykälän otsikkoa muutettaisiin ehdotettua sisältöä vastaavaksi.

13 a luku **Palvelualusta**

Ehdotetussa 13 a luvussa säädettäisiin uudesta työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvasta palvelualustasta (Työmarkkinatori). Julkisesta työvoima ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 2 §:n mukaan julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuuksia saada työtä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua. Uutta palvelualustaa hyödynnettäisiin erityisesti työnvälityksessä. Se toteuttaisi osaltaan julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarkoitusta edistää osaavan työvoiman saatavuutta ja olisi uusi kanava, jolla työtä hakevat henkilöt voisivat etsiä työmahdollisuuksia.

Työtä hakevan henkilön olisi mahdollista luoda palvelualustalle työllistymistä tukeva esittely (työnhakuprofiili). Työnhakuprofiilin tiedoista säädettäisiin ehdotetussa 13 a luvun 2 §:ssä ja työnhakuprofiilien tietovarannosta ehdotetussa 4 §:ssä. Työnhakuprofiilien tietojen käyttötarkoitus ja käsittelyperuste olisi johdettavissa perustuslain 18.2 §:ssä säädetystä julkisen vallan velvoitteesta edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Mainittuun tietovarantoon talletettuja tietoja käytettäisiin työllistymisen ja työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseen ja tilastointiin. Palvelualustaa ja työnhakuprofiileita koskeva sääntely täyttäisi yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämän yleisen edun tavoitteen. Ehdotetussa 13 a luvussa tarkoitettu henkilötietojen käsittely olisi tarkoituksenmukaista osaavan työvoiman saatavuuden edistämiseksi ja työmahdollisuuksien tarjoamiseksi työtä hakeville. Työnhakuprofiilien sisältämien henkilötietojen käsittely on sekä tietojen tallettamisen että tiedonsaannin osalta rajattu koskemaan työllistymisen ja työmarkkinoiden toimivuuden edistämistä ja tilastointia. Henkilötietojen käsittely on siten oikeasuhteisuusperiaatteen mukaisesti rajoitettu palvelualustan tarkoitukseen ja sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Luvussa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyn perusteena on yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1

kohdan c alakohta. Siltä osin kuin on kyse luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettusta työnhakuprosessiin tietojen kopioimisesta ehdotetun 13 luvun 3 §:n mukaiseen viranomaisen tietovarantoon, käsittelyn perusteena on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohta.

1 §. Tarkoitus. Uuden luvun 1 pykälän 1 momentissa viitattaisiin palvelualustalla tarkoitettavan 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuihin työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa palvelualustaa. Palvelualusta olisi ensinnäkin väline tarjota julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Julkisenä työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämispalveluita sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalveluita. Julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit sekä tämän lain mukaiset tuet ja korvaukset.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 4 §:ssä säädetään julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoamisesta. Pykälän mukaan julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen perustuu elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tarpeisiin ja muutosten ennakointiin. Palvelujen tarjoaminen perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjotaan asiakkaiden omatoimisesti käytettävänä palveluna ja henkilökohtaisena palveluna. Asiakkaan asiointitapa sekä yhteydenpito julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjoavan viranomaisen ja asiakkaan välillä määräytyvät arvioidun palvelutarpeen perusteella. Lisäksi pykälässä säädetään työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen velvollisuudesta antaa asiakkaalle tietoa muista palvelumahdollisuuksista sekä tarvittaessa ohjattava asiakas muun viranomaisen tai palvelun järjestäjän palvelujen piiriin yhteistyössä näiden kanssa, jos asiakkaan palvelutarve edellyttää muita palveluja kuin julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tai jos palvelun järjestämisvastuu on muulla viranomaisella tai taholla.

Ehdotetussa 1 §:n 1 momentissa todettaisiin palvelualustan sisältävän sähköiset asiointipalvelut asiakkaille ja työ- ja elinkeinoviranomaisille. Asiakkaalla tarkoitetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:n 1 kohdan mukaan tämän lain mukaisia palveluita, tukia tai korvauksia hakevaa tai saavaa yksityistä henkilöä (henkilöasiakas), työnantajaa tai yritystä. Asiakkaan käsite on siis laaja.

Momentissa todettaisiin myös alustan tarkoitus julkisia, työmarkkinoiden toimintaa edistäviä palveluja ja muita työelämä- ja koulutuspalveluja kokoavana palveluna. Muiden viranomaisten palvelujen kokoamisella alustalle tarkoitettaisiin sitä, että alustalle koottaisiin tietoja muiden viranomaisten palveluista ja linkkejä palveluihin. Näin toteutettaisiin lain 1 luvun 4 §:ssä säädettyä velvoitetta antaa asiakkaille tietoa muista palvelumahdollisuuksista. Lisäksi sen on tarkoitus parantaa asiakkaan edellytyksiä löytää hänelle tarjolla olevat työllistymistä ja osaamisen kehittämistä edistävät palvelut riippumatta niiden tarjoajasta. Palvelualustaa on tarkoitus kehittää siten, että tulevaisuudessa sille voitaisiin koota myös muiden kuin viranomaisten tarjoamia työelämä- ja koulutuspalveluita, joiden tarjoamisen voidaan katsoa edistävän työmarkkinoiden toimintaa esimerkiksi tukemalla asiakkaiden mahdollisuuksia oman osaamisensa kehittämiseen. Palvelualustalle myöhemmässä vaiheessa mahdollisesti koottavien muiden työelämä- ja koulutuspalvelujen tarjoajia voisivat olla esimerkiksi oppilaitokset, yleishyödylliset yhdistykset sekä yksityiset palveluntuottajat. Muiden kuin viranomaisten tarjoamien työelämä- ja koulutuspalvelujen kokoaminen palvelualustalle olisi tarkoituksenmukaista, jotta julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen piiriin hakeutuville asiakkaille voitaisiin tarjota kattavasti tietoa muidenkin kuin viranomaisen tarjoamista palveluista työnhaun ja urasuunnittelun tueksi sekä oman osaamisensa kehittämiseen. Muiden kuin viranomaisten tarjoamien palvelujen kokoaminen palvelualustalle edellyttää, että selvitetään, onko palvelualustan tarjoamisessa muiden kuin viranomaisten käyttöön kyse valtiontuesta palvelujen tuottajille, jotta voidaan tarkemmin arvioida,

millaisin edellytyksin muut kuin viranomaiset voivat tarjota palveluitaan Työmarkkinatorilla. Jotta Työmarkkinatorin kehittämistä voitaisiin jatkaa myös muiden kuin viranomaisten tarjoamien työelämä- ja koulutuspalveluihin liittyvien toiminnallisuuksien osalta, on katsottu selvyiden vuoksi tarpeelliseksi varmistaa lainsäädännön tasolla jo tässä vaiheessa se, että palvelualustalle voidaan koota myös muiden kuin viranomaisten palveluita.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin palvelualustan viranomaispalvelujen ohella olennainen palvelu, työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen. Tarkemmat säännökset työnhakuprofiileista sisältyvät ehdotettavaan lukuun.

2 §. Työnhakuprofiilin laatiminen ja profiilin tiedot. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työnhakuprofiilin laatimisen edellytyksistä. Henkilö voisi ilmoittautumatta työnhakijaksi luoda oman työnhakuprofiilinsa. Profiilin laatiminen ei siis edellyttäisi, että henkilö olisi rekisteröity työnhakijaksi tai että hän olisi työtön. Profiilin laatiminen olisi vapaaehtoista. Työnhakuprofiilin luominen edellyttäisi palvelualustalle kirjautumista, joka puolestaan edellyttäisi vahvaa tunnistautumista ja KEHA-keskuksen alustan käytölle asettamien käyttöehtojen hyväksymistä. Tunnistautuminen tarvitaan, jotta voidaan varmistua siitä, että profiilin on laatinut kyseinen henkilö itse. Kyse olisi siis suojatoimesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työnhakuprofiilin tietosisällöstä. Työnhakuprofiili koostuisi niistä osaamisesta, työtoiveista ja työ- ja koulutuskokemukseen liittyvistä tiedoista, joita henkilö itse haluaa työnhakuprofiililleen täyttää. Muuhun osaamiseen voisi sisältyä esimerkiksi tietoja kielitaidosta sekä hankituista luvista tai pätevyyksistä, kuten hygieniapassista tai työturvallisuuskortista. Työtoiveet voisivat sisältää tietoja siitä, minkä toimialan tehtäviä henkilö etsii, tietoja alueista, joilta henkilö hakee töitä, ajankohdan, josta alkaen on käytettävissä uusiin tehtäviin, ja tiedon työmahdollisuuden koko- tai osa-aikaisuudesta tai vakituisuudesta tai määräaikaaisuudesta. Lisäksi henkilö voisi halutessaan sisällyttää profiiliinsa vapaamuotoisen esittelyn itsestään sekä linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Tietoihin ei saisi sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäväksi. Alustan ylläpitäjän eli KEHA-keskuksen tulisi huolehtia siitä, että profiilin laatijaa tiedotetaan työnhakuprofiilin laatimisvaiheessa esittelyn ja linkkien sisältämien tietojen rajauksista sekä henkilöiden paljastumisen mahdollisuudesta samassa yhteydessä, kun tarjotaan mahdollisuus lisätä linkkejä profiiliin.

Työnhakuprofiilin tietoja ei pidettäisi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa tarkoitettuina tietoina työhallinnon henkilöasiakkaasta. Työnhakuprofiilin voisi laatia kuka tahansa, eikä profiilista kävisi ilmi, onko henkilö rekisteröity työnhakijaksi tai onko hän työtön.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:n 1 kohdassa määritellään henkilöasiakas yksityiseksi henkilöksi, joka hakee tai saa tämän lain mukaisia palveluita, tukia tai korvauksia. Työnhakuprofiilin laativaa henkilöä voitaisiin pitää kyseisen määritelmän mukaisena henkilöasiakkaana, sillä työnhakuprofiilin julkaisemismahdollisuutta voitaisiin tässä esityksessä ehdotettujen muutosten johdosta pitää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisena palveluna. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa tarkoitettu työhallinnon henkilöasiakas on kuitenkin itsenäinen käsitteensä. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain määritelmäsäännöstä ei voida suoraan käyttää julkisuuslaissa käytetyn käsitteen määrittelyyn. Ottaen huomioon, että salassa pito on poikkeus perustuslaissa säädetystä julkisuusperiaatteesta ja että työnhakuprofiilin laativan henkilön tietoihin ei liity vastaavaa salassapitointiressiä kuin muita julkisia työvoima- ja yrityspalveluja saavan henkilön tietoihin, työnhakuprofiilin tietoja olisi lähtökohtaisesti pidettävä julkisina henkilötietoina.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin henkilön mahdollisuudesta milloin tahansa muokata tai poistaa työnhakuprofiilinsa tietoja taikka poistaa laatimansa työnhakuprofiilin. Profiilin laatiminen ei vielä tekisi sitä muille alustan käyttäjille näkyväksi, vaan se edellyttäisi erikseen julkaisemista. Ilman profiilin julkaisemistakin henkilö voisi hyödyntää alustan kohtaantotoiminnallisuutta ja nähdä alustalla julkaistuja työmahdollisuuksia ja viranomaisten palveluja hänen profiilinsa perusteella hänelle sopivimmassa järjestyksessä.

3 §. Työnhakuprofiilin julkaiseminen ja profiilien hakeminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työnhakuprofiilin julkaisemisesta. Julkaiseminen olisi henkilölle vapaaehtoista, ja hän voisi määritellä, miltä osin ja minkä ajan profiili on julkaistuna. Julkaistuna olemiselle olisi aina määriteltävä päättymispäivä. Profiilin laatija voisi perua julkaisemisen milloin tahansa. Työnhakuprofiilit julkaistaisiin lähtökohtaisesti anonymyminä. Profiiliin lisätyt linkit ulkoisiin palveluihin ja henkilön vapaamuotoisessa esittelyssä itsestään kertomat tiedot voisivat kuitenkin aiheuttaa sen, että työnantajat voisivat saada selville profiilin laatineen henkilön henkilöllisyyden niiden kautta. Tästä syystä 2 §:ssä on ehdotettu, että profiilin laatijaa tiedotetaan linkkien ja vapaamuotoisen esittelyn mahdollisista vaikutuksista hänen henkilötietojensa suojaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin julkaisemisen vaikutuksista. Julkaisemisen jälkeen alustalle kirjautuneet työnantajat voisivat nähdä julkaistun työnhakuprofiilin hakutoiminnon kautta ja työnantajien kohtaantotoiminnallisuus voisi nostaa työnhakuprofiilin näkyviin työnantajan julkaisemaan työmahdollisuuteen sopivana. Kirjautuminen alustalle edellyttäisi myös työnantajilta vahvaa tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Sillä varmistetaan, että henkilöllä, joka julkaisee työmahdollisuuden alustalla, on oikeus edustaa kyseistä yritystä ja että alustan käyttöön liittyvät väärinkäytökset ovat tarvittaessa jälkikäteen selvitettävissä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin julkaistujen työnhakuprofiilien hakemisen olevan mahdollista vain yksittäishakuina. Yksittäishauulla tarkoitetaan, että millään hakuehdolla ei ole mahdollista saada näkyviin kaikkia tietoja tai suurta osaa tiedoista. Edellytys yksittäishauista perustuu perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön. Ehdotetun 3 momentin mukaan hakukriteerinä olisi käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta. Näin varmistettaisiin, että muutamalla erillisellä haulalla ei olisi mahdollista saada näkyviin kaikkia työnhakuprofiileja eikä suurinta osaa niistä. Vaatimus ammattinimikkeeseen, osaamiseen tai työskentelyalueeseen käyttämisestä hakuehtona mahdollistaisi kuitenkin riittävän laajan hakutuloksen siten, että toiminnon käyttäminen palvelisi tarkoituksenmukaisella tavalla myös työnantajien tarpeita. Työskentelyalueen käyttäminen hakuperusteena mahdollistaisi sopivien työntekijöiden löytämisen myös silloin, kun avoinna olevaan tehtävään ei vaadittaisi aiempaa kokemusta tietystä ammatista tai tarkkaan määriteltä osaamista, vaan työ olisi luonteeltaan sellaista, johon työnantajan voisi tarjota tarvittavan perehdytyksen. Käytettäessä hakukriteerinä työskentelyaluetta hakutuloksiin tulostuisivat ne profiilit, joissa ilmoitettaisiin valmius työskennellä hakukriteerinä käytetyllä alueella. Hakutulokset perustuisivat siis tältäkin osin profiilin laatijan itse ilmoittamaan toiveeseen työskentelyalueesta, eikä esimerkiksi henkilön asuinpaikkaan. Hakua voisi tarkentaa ja hakutuloksia rajata käyttämällä lisäksi muina hakukriteereinä esimerkiksi koulutustasoa, kielitaitoa ja tietoa ajokortista.

4 §. Työnhakuprofiilien tietovaranto. Pykälässä säädettäisiin työnhakuprofiilien tietojen käytötarkoituksista, tietojen poistamisesta, mahdollisuudesta kopioida työnhakuprofiilin tietoja viranomaispalvelujen käyttöön sekä työnhakuprofiilien tietojen rekisterinpitäjyydestä. Pykälän 1 momentin mukaan työnhakuprofiilien tietoja käytettäisiin työllistymisen ja työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseen ja tilastointiin. Työnhakuprofiilien tietojen käyttötarkoitus ja käsittelyperuste olisi johdettavissa perustuslain 18.2 §:ssä säädetystä julkisen vallan velvoitteesta edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Julkisesta työvoima- ja yrittäjäpalvelusta annettuun lakiin ehdotetut säännökset KEHA-keskuksen velvollisuudesta kehittää

ja ylläpitää palvelualustaa, jolla voidaan laatia ja julkaista työnhakuprofiileja voidaan katsoa toteuttavan kyseistä perustuslaissa asetettua velvoitetta. Kyseessä olisi siis yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu käyttötarkoitus. Työnhakuprofiilien tietoja käytettäisiin myös tilastointiin, jonka on yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa todettu olevan yhteensopiva käyttötarkoitus alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietojen tallettamisesta omaan tietovarantoon ja tietojen poistamisesta varannosta joko henkilön poistaessaan profiilinsa tai viimeistään, kun henkilön edellisestä kirjautumisesta palvelualustalle on kulunut vuosi. Säännöksellä täsmennetään yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädettyä säilytyksen rajoittamisen periaatetta 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun käsittelyperusteesta seuraavan kansallisen liikkumavaran puitteissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin henkilön mahdollisuudesta halutessaan kopioida työnhakuprofiilinsa tietoja viranomaispalveluissa käytettäväksi. Jos henkilö rekisteröidään työnhakijaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla, hänestä tulee mainitussa laissa tarkoitettu työnhakija, jonka palveluprosessista säädetään mainitun lain 2 luvussa. Työ- ja elinkeinotoimiston peruste käsitellä työnhakijan tietoja on sille julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetty tehtävät. Työ- ja elinkeinotoimistolle on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetty tiedonsaantioikeus, jonka nojalla se voi saada tarvitsemansa tiedot. Ehdotetun säännöksen tarkoitus on mahdollistaa henkilön sujuva siirtyminen työnhakijan palveluiden piiriin niin, ettei hänen tarvitse ilmoittaa työnhakuprofiiliinsa jo sisältyviä tietoja uudelleen. Henkilön olisi kuitenkin edelleen mahdollista ilmoittaa työnhakijaksi ilmoittautuessaan työ- ja elinkeinotoimiston tarvitsemat tiedot erikseen, eikä tietojen kopioiminen työnhakuprofiilista olisi siten ainoa vaihtoehto ilmoittaa tietoja viranomaiselle. Kopioitavissa olevat tiedot rajoittuisivat siihen, mitä ehdotetun 13 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä. Tietojen kopioiminen edellyttäisi henkilön suostumusta. Siltä osin kuin kyse on henkilötietojen kopioimisesta työmarkkinatorin tietovarannosta 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun tietovarantoon henkilötietojen käsittelyperusteena on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu suostumus ja sovellettavaksi tulevat myös yleisen tietosuoja-asetuksen 7 artiklassa säädetty suostumuksen edellytykset. Rekisterinpitäjän on yleisen tietosuoja-asetuksen 7 artiklan mukaan pystyttävä osoittamaan, rekisteröidyn antama suostumus henkilötietojen käsittelyyn. Lisäksi rekisteröidyllä on oikeus peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa ja peruuttamisen tulee olla yhtä helppoa kuin sen antaminen. Yleisen tietosuoja-asetuksen 7 artiklan 3 kohdan mukaan suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritettujen käsittelyjen lainmukaisuuteen ja ennen suostumuksen antamista rekisteröidylle on ilmoitettava tästä. Tietosuoja-asetuksen suostumusta koskeva sääntely on pakottavaa, eikä tässä momentissa ehdoteta siihen poikkeuksia. Koska työnhakuprofiilien tietovarannosta viranomaisen tietovarantoon kopioitavat tiedot rajoittuisivat tietoihin, joita viranomaisella olisi ehdotetun 13 luvun 2 §:n 1 momentin nojalla peruste käsitellä, perustuisi ainoastaan tietojen kopiointi rekisteröidyn suostumukseen, jolloin vain kopioimisen osalta käsittelyperusteena olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohta. Valtakunnalliseen tietovarantoon talletettujen tietojen osalta henkilötietojen käsittely perustuisi puolestaan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan riippumatta siitä, onko tiedot kopioitu työnhakuprofiilien tietovarannosta vai onko ne talletettu suoraan valtakunnalliseen tietovarantoon. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi myös informatiivinen viittaus 13 luvun 5 §:ään, jossa säädetään 13 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen tietojen poistamisesta ja arkistoinnista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin KEHA-keskuksen olevan työnhakuprofiilien tietovarannon yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu rekisterinpitäjä. Rekisterinpitäjistä säättäminen on

mahdollista tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan nojalla, sillä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä.

5 §. *Palvelualustan käytön valvonta.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtävästä laatia palvelualustan käyttöehdot, valvoa alustan käyttöä sekä alustalla julkaistun sisällön lain, käyttöehtojen ja hyvän tavan mukaisuutta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seuraamuksista, joita KEHA-keskus voisi palvelualustan käyttäjille asettaa. Seuraamukset asetettaisiin käytännössä hallintopäätöksiin, joihin liittyisi muutoksenhakuoikeus. Valvonnassa noudatettavassa menettelyssä tulisi noudattaa hallintolain säännöksiä muun muassa asianosaisen kuulemisesta.

Ensisijainen keino puuttua alustan epäasianmukaiseen käyttöön olisi kehottaa palvelualustan käyttäjää määräajassa poistamaan julkaisustaan lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaisen sisällön. Jos käyttäjä ei noudattaisi kehotusta määräajassa, KEHA-keskus voisi poistaa kyseisen sisällön. Jos käyttäjän alustalla julkaisema sisältö olisi toistuvasti lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaista, KEHA-keskus voisi estää alustan käytön määräajaksi.

Työpaikkailmoituksen poistamisesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 3 §:ssä. Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin kyseisen säännöksen soveltamisesta myös palvelualustalla julkaistun työpaikkailmoitukseen. Selvyiden vuoksi momentissa todettaisiin myös KEHA-keskuksen toimivalta työpaikkailmoituksen poistamiseen palvelualustalta, sillä lain 3 luvun 3 §:n mukaan työpaikkaa koskevan ilmoituksen voi poistaa työ- ja elinkeinoviranomainen, jolla lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan tarkoitetaan työ- ja elinkeinotoimistoa ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskusta. Koska KEHA-keskus toimisi palvelualustan ylläpitäjänä, olisi tarkoituksenmukaista, että myös KEHA-keskus voisi tarvittaessa poistaa palvelualustalla julkaistun työpaikkailmoituksen.

14 luku Muutoksenhaku

2 §. *Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä.* Pykälän 1 momentissa oleva virheellinen viittaus 9 luvun 1 §:n 3 kohtaan muutettaisiin viittaukseksi kyseisen pykälän 3 momenttiin. Harkinnanvaraisesta kulukorvauksesta säädetään 9 luvun 1 §:n 3 momentissa, ei 1 §:n 3 kohdassa.

8.2 Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

14 §. *Asiakastietojen käsittely.* Pykälää muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin asiakastietojen käsittelyn perusteista kuntakokeilussa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun säännösten soveltamisesta asiakastietojen käsittelyyn kuntakokeilulaissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa, ellei kuntakokeilulaissa toisin säädetä. Säännös pitäisi sisällään nykyisin 14 §:n 4 momentissa ja 18 §:n 2 momentissa olevat viittaukset. Säännöksen johdosta muun muassa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 2 §:ää käsiteltävistä tiedoista sovellettaisiin myös kuntakokeilussa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ää täydentävästä asiakastietojen käyttötarkoituksesta. Säännös ehdotetaan otettavaksi lakiin selvyiden vuoksi. Asiakastietoja voitaisiin käsitellä kuntakokeilulaissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen sekä näitä tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kokeilukunnan roolista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä omien asiakkaidensa tietojen osalta. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetään, että työ- ja elinkeinotoimistot ovat KEHA-keskuksen kanssa yhteisrekisterinpitäjiä luvun 2 §:ssä tarkoitetuista tiedoista. Ehdotetussa kuntien rekisterinpitäjyydessä olisi siten kyse poikkeuksesta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyyn vastuunjakoon siltä osin kuin 2 §:ssä tarkoitettut tiedot koskisivat kokeilukuntien asiakkaita.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan, jos vähintään kaksi rekisterinpitäjää määrittää yhdessä käsittelyn tarkoitukset ja keinot, ne ovat yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjien vastuualueet voidaan määritellä yhteisrekisterinpitäjien keskinäisellä järjestelyllä tai osittain tai kokonaan jäsenvaltion lainsäädännössä. Järjestelystä tai lainsäädännöstä on käytävä asianmukaisesti ilmi yhteisten rekisterinpitäjien todelliset roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden. Rekisteröity voi käyttää yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksia suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan riippumatta yhteisrekisterinpitäjien vastuunjaosta.

Yhteisrekisterinpitäjinä toimivien KEHA-keskuksen ja kokeilukuntien vastuualueet määritellään lainsäädännössä. KEHA-keskuksen vastuulle kuuluvat yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyt rekisterinpitäjän tehtävät luettelaisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momentissa. Kokeilualan kunnat vastaisivat ehdotetun 3 momentin mukaan muista kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitetuista rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta. Rekisterinpitäjien vastuut KEHA-keskuksen ja kokeilualan kunnan välillä vastaisivat siten pääosin KEHA-keskuksen ja työ- ja elinkeinotoimistojen välistä vastuunjakoa. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyjä rekisterinpitäjän tehtäviä, joista kokeilualan kunnat vastaisivat, olisivat esimerkiksi 28 artiklan 1 kohdassa säädetty velvollisuus käyttää vain sellaisia henkilötietojen käsittelijöitä, jotka toteuttavat riittävät suojatoimet asianmukaisten teknisten ja organisatoristen toimien täytännönpanemiseksi niin, että asetuksen vaatimukset täyttyvät. Myös rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseen liittyvät rekisterinpitäjän tehtävät, lukuun ottamatta KEHA-keskukselle kuuluvia tehtäviä, kuuluisivat kokeilualan kunnille. Kokeilualan kunnan asiakkaista säädetään kokeilulain 4 §:ssä. Kokeilualan kuntien välinen vastuu rekisterinpitäjän tehtävistä määräytyisi rekisteröidyn asiakkuuden perusteella.

Koska työ- ja elinkeinotoimistot vastaavat kuntakokeilussa eräistä tehtävistä, kuten eräiden työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisesta, kokeilukuntien asiakkaiden osalta, työ- ja elinkeinotoimistolle säädettäisiin näissä tehtävissä käsiteltäviä tietoja koskeva huolellisuusvelvoite. Vaikka kokeilukunta olisi siis rekisterinpitäjä asiakkaidensa tiedoista, työ- ja elinkeinotoimistojen olisi huolehdittava, että sen kokeilualan kunnan asiakkaasta talletamat tiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä, sillä tältä osin työ- ja elinkeinotoimistot käsittelevät tietoja laissa määritellyin tavoin kokeilukunnan lukuun. Kuten edellä kohdassa 3.2 on todettu, kokeilukuntien määrittely rekisterinpitäjäksi ei muuttaisi sitä, että työnhakijan henkilötietojen käsittelyn peruste on kokeilulaissa kunnalle säädetyt tehtävät, eivätkä kunnat saisi käsitellä tietoja muihin tarkoituksiin ilman laissa säädettyä tehtävää ja tiedonsaantioikeutta.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 3 kohdan mukaan rekisteröity voi käyttää asetuksen mukaisia oikeuksiaan suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan riippumatta yhteisrekisterinpitäjien keskinäisestä vastuunjaosta. Tällä tarkoitetaan sitä, että rekisteröity saa asian vireille riippumatta siitä, mille rekisterinpitäjistä hän pyyntönsä esittää. Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen edellyttää, että jollekin rekisterinpitäjistä esitetty pyyntö tai tiedustelu välitetään tarvittaessa sille rekisterinpitäjälle, joka rekisterinpitäjien keskinäisen vastuualuejaon mukaan vastaa asiasta. Jos rekisteröity esimerkiksi esittäisi KEHA-keskukselle

vaatimuksen tietojensa oikaisemisesta, virasto voisi hallintolain (434/2003) mukaisesti siirtää asian sille kokeilualan kunnalle, jonka asiakkaana rekisteröity on.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nykyistä 14 §:n 1 momenttia vastaavasti kokeilualan kunnan velvollisuudesta käyttää kokeilulaissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa valtion tarjoamia tietojärjestelmäpalveluja asiakastietojen käsittelyä varten. Säännöksen viittauksen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin muutettaisiin vastaamaan 1 lakiehdotuksessa ehdotettua. Kuten edellä kohdassa 3.2. on todettu, kokeilukuntien määrittely rekisterinpitäjäksi ei poistaisi velvollisuutta käyttää valtion tarjoamia tietojärjestelmäpalveluja.

Pykälän 5 momenttiin siirrettäisiin nykyisin 18 §:n 4 momentissa oleva säännös julkisuuslain salassapitosäännöksen soveltamisesta myös kokeilukuntien asiakkaisiin.

18 §. Käyttöoikeus asiakastietojen käsittelyä varten. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin nykyistä 14 §:n 2 momenttia vastaavasti käyttöoikeuden myöntämisestä. Erona nykyiseen säännöksestä jätettäisiin pois informatiivinen viittaus henkilötietojen käsittelyä koskevaan yleislainsäädäntöön, koska tällainen viittaus sisältyy jo julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ään, joka puolestaan tulee sovellettavaksi ehdotetun 14 §:n 1 momentin nojalla. Lisäksi erona nykyiseen ehdotetussa 2 momentissa käyttöoikeuden myöntämisen edellytykset on kirjoitettu listana luettavuuden parantamiseksi ja säännöksiin on tehty 1. lakiehdotuksessa ehdotettujen muutosten seurannaismuutokset.

Pykälän 3 momenttiin koottaisiin nykyisin 18 §:n 1 momentin toiseen virkkeeseen ja 3 momenttiin sisältyvät säännökset. Ehdotetun 14 §:n 1 momentin nojalla sovellettavaksi tulisivat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun säännökset käyttöoikeuksista ja niiden myöntämisestä sekä muuttamisesta ja poistamisesta.

8.3 Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta

9 §. Työtöntä koskevat tiedot ja niiden käyttötarkoitus. Pykälää muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin työtöntä henkilöä koskevien tietojen käyttötarkoituksesta ja käsiteltävistä tiedoista. Otsikkoa muutettaisiin vastaavasti. Käyttötarkoitus ja käsiteltävät tiedot säilyisivät pääosin ennallaan, mutta säännöksiin tehtäisiin kielellisiä muutoksia. Monialaisen yhteispalvelun toteuttamisen sijaan käyttötarkoitus, josta säädettäisiin pykälän 1 momentissa, olisi tässä laissa työ- ja elinkeinotoimistolle, kunnalle ja Kansaneläkelaitokselle säädettyjen tehtävien hoitaminen. Tietosisältöä koskevan 2 momentin johdantokappaletta muutettaisiin siten, että rekisteriin talletettavien tietojen sijaan siinä puhuttaisiin tiedoista, joita työttömästä henkilöstä voidaan käsitellä. Momentin kohdista poistettaisiin vastaavasti maininnat työttömästä.

Lisäksi 2 momentin 5 kohtaan tehtäisiin vastaava täsmennys kuin 1. lakiehdotuksen 13 luvun 2 §:n 1 momentin 7 kohtaan. Nykyisessä 9 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädetään vastaavalla tavalla kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:n 1 momentin 7 kohdassa säädetään henkilöasiakasrekisteriin talletettavista tiedoista, että monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin voidaan tallettaa sellaiset työttömän terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle. Voimassa olevaa 5 kohtaa koskevien hallituksen esitysten (HE 183/2014 vp ja HE 12/2020 vp) säännöskohtaisten perustelujen mukaan lähtökohtana on, että rekisteriin merkityt terveydentilaa ja työkykyä koskevat tiedot perustuvat terveydenhuollon ammattihenkilön tekemään arvioon. Lisäksi perusteluissa todetaan, että työkykyä koskeva tieto voisi perustua myös esimerkiksi kuntoutuspalvelun tuottajalta saatuun palautteeseen. Hallituksen esitysten HE 183/2014 vp ja HE 12/2020 vp 9 §:n 2 momentin 5 kohtaa koskevat perustelut vastaavat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:n 1 momentin 7

kohtaa koskevia hallituksen esityksen 12/2020 vp perusteluja. Nykyisen 5 kohdan soveltamista koskee näin ollen sama epätietoisuus kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:n 1 momentin 7 kohdan soveltamista, koska hallituksen esitysten 183/2014 vp ja 12/2020 vp perusteluissa on jäänyt toteamatta se ilmeinen asia, että myös asiakkaan itsensä kertomia tietoja ja arviota omasta terveydentilastaan ja työ- ja toimintakyvystään voidaan käsitellä ja tallettaa asiakastietojärjestelmään.

Ehdotettu 2 momentin 5 kohta vastaisi muilta osin voimassa olevaa lainsäädäntöä, mutta mainittua kohtaa täsmennettäisiin siten, että kohtaan lisätään maininta terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevista arvioista, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle. Asiakkaan terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot ovat välttämättömiä monialaisen yhteispalvelun tarpeen arvioimiseksi ja palvelujen tarjoamiseksi. Esimerkiksi työnvälityksen kannalta voi olla tarpeen merkitä henkilön terveydentilaan liittyvä rajoite, joka estää työskentelyn tietyissä tehtävissä. Terveydenhuollon ammattihenkilöiden laatimien arvioiden lisäksi myös asiakkaan itsensä tekemä arvio omasta työkyvystään ja työssä pärjäämisestä voi olla välttämätön tieto, jotta asiakas voidaan ohjata parhaiten hänen työllistymistään tukeviin palveluihin. On tavanomaista, että asiakas kertoo monialaiseen yhteispalveluun kuuluvan kartoitusjakson aikana mahdollisista työllistymisen esteistä tai rajoituksista. Koska aina ei ole saatavilla terveydenhuollon ammattihenkilön laatimaa arviota asiakkaan terveydentilasta tai työ- ja toimintakyvystä, on asiakkaan itsensä antamaa terveydentilaa tai työ- ja toimintakykyä koskevaa tietoa tai arviota voitava hyödyntää tarkasteltaessa sitä, mitkä palvelut parhaiten edistäisivät hänen työllistymistään. Asiakkaan tekemä arvio voisi olla suullinen tai perustua itsearviointimenetelmään, kuten esimerkiksi Työterveyslaitoksen kehittämään Kykyviisari-menetelmään. Lähtökohtana olisi, että muiden kuin henkilön itsensä tekemien terveydentilaa ja työkykyä koskevien arvioiden tulisi olla terveydenhuollon ammattihenkilön tekemiä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen yleisen tietosuojasetuksen ja tietosuojalain soveltamiseen. Rekisterin ylläpitoa koskeva säännös pykälän 1 momentista siirrettäisiin osin muutettuna ehdotettuun 9 a §:ään, samoin kuin tietojen tallettamisvelvollisuutta koskeva säännös pykälän 3 momentista ja käyttöoikeuksia koskeva säännös pykälän 4 momentista.

9 a §. *Monialaisen yhteispalvelun asiakastietoaaineisto ja -järjestelmä.* Pykälään koottaisiin säännöksiä nykyisestä TYP-lain 9 §:n 1, 3 ja 4 momentista sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 3 momentista ja 4 a §:n 1 momentista tarpeellisin osin muutettuina.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtävästä kehittää ja ylläpitää asiakastietoaaineistoa ja asiakastietojärjestelmää monialaisen yhteispalvelun toteuttamiseksi. Nykyiseen TYP-lain 9 §:n 1 momentin säännökseen nähden momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös kehittäminen ylläpidon lisäksi.

Pykälän 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädettäisiin nykyistä TYP-lain 9 §:n 3 momenttia vastaavasti tietojen tallettamisvelvollisuudesta ja tietojen tallettamisen aloittamista koskevasta rajauksesta. Säännökseen lisättäisiin täsmennys, että talletusvelvollisuus koskee 9 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

Momentin toisessa virkkeessä säädettäisiin työtöntä koskevien tietojen säilytysajoista ja täsmennettäisiin, että poistaminen on KEHA-keskuksen tehtävä. Säännös vastaisi voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 3 momenttia, jota nykyisin sovelletaan monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:n 1 momentin nojalla. Säännöksen nojalla KEHA-keskus on

nykyisinkin huolehtinut tietojen poistamisesta säädetyn säilytysajan päättymisen jälkeen myös monialaisen yhteispalvelun asiakastietojen osalta. Asiakastietojen eheyden kannalta olisi perusteltua, että poistaminen olisi jatkossakin vain yhden rekisterinpitäjän tehtävä. Koska TYPPI-järjestelmää ei tässä yhteydessä uudisteta, on KEHA-keskus teknisesti asiakastietojärjestelmää ylläpitävänä ainoa taho, joka voi asiakastietojen poistamisen käytännössä tehdä. Säännöksen ottaminen TYP-lakiin on tarpeen, koska 1. lakiehdotukseen sisältyvässä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:n muutosehdotuksessa ehdotetaan luovuttavan osarekisterisääntelystä ja sääntelytavasta, jossa monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin sovelletaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiä, ellei TYP-laissa toisin säädetä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, ettei rekisteröidyllä ole yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen käsittelyn rajoittamiseen. Säännös vastaisi voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momenttia, jota nykyisin sovelletaan monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:n 1 momentin nojalla. Ehdotettu muutos ja säännöksen ottaminen TYP-lakiin on tarpeen edellä 2 momentin perusteluissa todetun ehdotetun sääntelytavan muutoksen ja osarekisterisääntelystä luopumisen vuoksi.

Pykälän 4 momentin ensimmäinen virke vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 a §:n 1 momenttia, joka ei muutoin tulisi enää sovellettavaksi kuten edellä on todettu. Momentin toinen ja kolmas virke vastaisivat TYP-lain 9 §:n 4 momentin toista ja kolmatta virkettä. Sen sijaan TYP-lain 9 §:n 4 momentin nykyinen viimeinen virke poistettaisiin. Sen mukaan henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakasrekisteriin talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi. Säännös ehdotetaan poistettavaksi, koska sen suhde tiedonsaantioikeuteen on epäselvä. Käyttöoikeuden myöntäminen ei voi syrjäyttää salassapitoa koskevaa lainsäädäntöä. Toisin sanoen käyttöoikeutta ei voida myöntää, ellei henkilö tee sellaisia tehtäviä, joissa hänellä on lakiin perustuva oikeus tiedonsaantiin. TYP-lain 11 §:ssä säädetään salassa pidettävien tietojen saamisesta palvelun järjestämistä varten. Pykälän 2 momentin mukaan työttömän suostumuksesta riippumatta työ- ja elinkeinotoimistolla, kunnalla ja Kansaneläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada toisiltaan sekä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi käyttää edellä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuja työtöntä koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun järjestämiseksi työttömälle.

9 b §. Rekisterinpitäjät. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi yhteisrekisterinpitäjyydestä KEHA-keskuksen ja monialaista yhteispalvelua toteuttavien työ- ja elinkeinotoimistojen, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen kesken. Nykyisin TYP-laissa ei säädetä rekisterinpitäjyydestä, joten sovellettavaksi tulisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun nykyinen 2 §. Sen mukaan rekisterinpitäjiä ovat KEHA-keskus ja työ- ja elinkeinotoimistot. Kuten kohdassa 3.6 on todettu, työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos tuottavat monialaisessa yhteispalvelussa käsiteltäviä tietoja lakisääteisissä tehtävissään, joten niillä on parhaat mahdollisuudet vastata rekisterinpitäjälle kuuluvista tietojen eheyteen, ajantasaisuuteen ja oikeellisuuteen liittyvistä tehtävistä samoin kuin rekisteröidyn oikeuksiin liittyvistä tehtävistä tuottamiensa tietojen osalta. Rekisterinpitäjyydestä säättäminen olisi mahdollista tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan nojalla, sillä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yhteisrekisterinpitäjien välisestä vastuunjaosta. Ehdotettu vastuunjako noudattaisi vastaavaa jakoa kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun nykyisessä 2 §:ssä ja 1 lakiehdotuksessa ehdotetussa 13 luvun 4 §:ssä. KEHA-

keskus vastaisi asiakastietojärjestelmän ja tietoaaineiston tietoturvaan liittyvistä yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja tehtävistä, kun taas palveluista vastaavat tahot vastaisivat muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakastietoaaineistoon tallettamiensa tietojen osalta.

TYPPI-järjestelmän käyttäminen edellyttää kirjautumista, joten järjestelmän käytöstä on tiedonhallintalain 17 §:n nojalla kerättävä tarpeelliset lokitiedot. TYPPI-järjestelmän käyttö edellyttäisi ehdotetun 9 a §:n 3 momentin mukaan henkilökohtaista käyttöoikeutta. TYPPI-järjestelmä kerää seurantatietoa muun muassa käyttäjän kirjautumisesta, asiakkuustietojen tallennuksista sekä palvelutapahtumien luonnista ja ylläpidosta. TYPPI-järjestelmään tietoja tallettanut henkilö onkin täsmällisesti jäljitettävissä järjestelmän tietojen ylläpidosta. Näin ollen tietojen tallettaja on täsmällisesti jäljitettävissä ja rekisterinpitäjän vastuu on täsmällisesti kohdennettavissa rekisterinpitäjien välillä sen mukaan, minkä rekisterinpitäjän palveluksessa tiedot tallettanut henkilö on.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan, jos vähintään kaksi rekisterinpitäjää määrittää yhdessä käsittelyn tarkoitukset ja keinot, ne ovat yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjien vastuualueet voidaan määritellä yhteisrekisterinpitäjien keskinäisellä järjestelyllä tai osittain tai kokonaan jäsenvaltion lainsäädännössä. Järjestelystä tai lainsäädännöstä on käytävä asianmukaisesti ilmi yhteisten rekisterinpitäjien todelliset roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden. Rekisteröity voi käyttää yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksia suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan riippumatta yhteisrekisterinpitäjien vastuunjaosta.

Yhteisrekisterinpitäjinä toimivien KEHA-keskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimistojen, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen vastuualueet määritellään lainsäädännössä. KEHA-keskuksen vastuulle kuuluvat yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetty rekisterinpitäjän tehtävät luokiteltasiin edellä kuvatuin tavoin TYP-lain 9 b §:n 2 momentissa. Työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos vastaisivat ehdotetun 9 b §:n 3 momentin mukaan muista kuin TYP-lain 9 b §:n 2 momentissa tarkoitetuista rekisterinpitäjän tehtävistä tallettamiensa tietojen osalta. Rekisterinpitäjien vastuut KEHA-keskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimistojen, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen välillä vastaisivat siten pääosin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa KEHA-keskuksen ja työ- ja elinkeinotoimistojen välistä vastuunjakoa. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyjä rekisterinpitäjän tehtäviä, joista työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos vastaisivat, olisivat esimerkiksi 28 artiklan 1 kohdassa säädetty velvollisuus käyttää vain sellaisia henkilötietojen käsittelijöitä, jotka toteuttavat riittävät suojatoimet asianmukaisten teknisten ja organisatoristen toimien täytäntöönpanemiseksi niin, että asetuksen vaatimukset täyttyvät. Myös rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseen liittyvät rekisterinpitäjän tehtävät, lukuun ottamatta KEHA-keskukselle kuuluvia tehtäviä, kuuluisivat työ- ja elinkeinotoimistoille, kunnille ja Kansaneläkelaitokselle.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 3 kohdan mukaan rekisteröity voi käyttää asetuksen mukaisia oikeuksiaan suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan riippumatta yhteisrekisterinpitäjien keskinäisestä vastuunjaosta. Tällä tarkoitetaan sitä, että rekisteröity saa asian vireille riippumatta siitä, mille rekisterinpitäjistä hän pyyntönsä esittää. Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen edellyttää, että jollekin rekisterinpitäjistä esitetty pyyntö tai tiedustelu välitetään tarvittaessa sille rekisterinpitäjälle, joka rekisterinpitäjien keskinäisen vastuualuejaon mukaan vastaa asiasta. Jos rekisteröity esimerkiksi esittäisi KEHA-keskukselle vaatimuksen tietojensa oikaisemisesta, virasto voisi hallintolain mukaisesti siirtää asian sille kokeilualueen kunnalle, jonka asiakkaana rekisteröity on.

8.4 Työttömyysturvalaki

11 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §. *Työvoimapolitiittinen lausunto.* Uudessa asiakastietojärjestelmässä työvoimapolitiittista lausuntoa ei osoitettaisi tietylle työttömyysetuutta maksavalle laitokselle (tietylle työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle). Lausunnon kohdentuminen oikealle etuutta maksavalle laitokselle ratkaistaisiin tietojärjestelmässä muulla tavalla. Lisäksi lausuntoihin ei enää merkittäisi tietoa työttömyysetuuden lajista (ansiopäivärahasta, peruspäivärahasta tai työmarkkinatuesta).

Tietojärjestelmien kehittämiseen liittyvien seikkojen takia pykälän 2 momentin 2 ja 3 kohta kumottaisiin tarpeettomana. Niissä säädetään nykyisin työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta muuttaa työ- ja elinkeinotoimiston antamaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon merkittyä etuutta maksavaa laitosta ja etuuslajia koskevaa tietoa. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa säädetyn viittauksen perusteella säännösten kumoaminen koskisi myös kuntien antamia työvoimapolitiittisia lausuntoja.

Joissakin tilanteissa ennen lain voimaantuloa ja tietojärjestelmämuutosten käyttöön ottamista annetuilla työvoimapolitiittisilla lausunnoilla voi kuitenkin olla merkitystä myös muutosten jälkeen. Toimivalta sen ratkaisemiseen, mikä etuutta maksava laitos on toimivaltainen henkilön työttömyysturva-asiassa ja mitä työttömyysetuuden lajia henkilölle maksetaan, on työttömyyskassalla ja Kansaneläkelaitoksella. Tällä perusteella työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos voisi käsitellä etuushakemuksen myös sellaisen työvoimapolitiittisen lausunnon perusteella, joka on alun perin annettu toiselle työttömyysetuutta maksavalle laitokselle tai johon on merkitty muu työttömyysetuuden laji kuin se, jota etuuden hakijalle tullaan maksamaan.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 2.5.2022.

Muutosten voimaantulon jälkeen uusien työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotto voidaan aloittaa. Käyttöönotto on suunniteltu tehtävän vaiheittain vuosien 2022 ja 2023 aikana. Käyttöönottovaiheeseen kuuluu siirtymäaika, jona uusia tietojärjestelmäpalveluja ja nykyistä asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta on käytettävä osin rinnakkain. Tähän liittyen 1 lakiehdotukseen ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännös.

Esitykseen sisältyvän 1 lakiehdotuksen 12 luvun 6 §:n 2 momenttiin ehdotettu muutos liittyy työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun ja sen johdosta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentin väliaikaiseen muutokseen. Ehdotetun säännöksen voimassaoloaika ehdotetaan siksi rajattavan mainitun 9 luvun 1 §:n 3 momentin voimassaoloa vastaavasti. Voimassaolo päättyisi 30.6.2023.

10 Toimeenpano ja seuranta

Uusien työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotto edellyttää muun muassa käyttäjien perehdyttämistä sekä tietojen siirtämistä nykyisestä järjestelmäkokonaisuudesta uuteen. Uuden järjestelmän käyttöönottoa koskeva siirtymäsuunnitelma on hyväksytty kesäkuussa 2021. Siirtymäsuunnitelmassa on tunnistettu järjestelmän käyttöönoton vaatima käyttäjien koulutus- ja valmennustarve. Perehdytyskokonaisuus suunnitellaan tarkemmin KEHA-keskuksessa ja se vastaa tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjien perehdytyksestä.

Muutosten voimaantulon jälkeen nykyisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöä on tarkoitus jatkaa uuden kokonaisuuden rinnalla ainakin vuoteen 2023 asti järjestelmävaihdon sujuvaksi toteuttamiseksi ja asiakkaiden palvelun varmistamiseksi.

Ehdotetun julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutoksen myötä käyttöön otettavan uuden kohtaantotoiminnallisuuden toimivuutta seurataan tietojärjestelmän tuottamien rekisteritietojen perusteella avoimien paikkojen, niiden täyttymisen ja rekrytointiajan kehittymistä seuraamalla. Julkisen työnvälityksen markkinaosuutta kaikista avoimista paikoista seurataan Tilastokeskuksen Avoimet työpaikat tilaston aineistosta.

Uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönoton vaikutuksista tullaan teettämään seurantatutkimus. Lakimuutoksesta seuraava järjestelmän käyttöönotto tuottaa epäjatkuvuusasetelman edellä mainituissa tilastointidikaattoreissa, mitä voidaan hyödyntää vaikuttavuustutkimuksen tutkimusasetelmassa muutoksen välittömän vaikutuksen arvioimiseksi.

11 Suhde muihin esityksiin

Hallitus on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 167/2021 vp). Jos eduskunta hyväksyy mainituissa esityksessä ehdotetut muutokset, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 9 §:ää ei tule muuttaa tässä tietojärjestelmiin liittyvää lainsäädäntöä koskevassa esityksessä ehdotetulla tavalla, vaan säännöksen tulisi jäädä hallituksen esityksessä HE 167/2021 vp ehdotettuun muotoon.

Jos eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 167/2021 vp ehdotetut muutokset, tässä tietojärjestelmiin liittyvää lainsäädäntöä koskevassa esityksessä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n 1 momenttiin ja 14 luvun 2 §:n 1 momenttiin ehdotetut muutokset tulisi tehdä niihin säännöksiin, joita on ehdotettu hallituksen esityksessä HE 167/2021 vp. Lisäksi tässä tietojärjestelmiin liittyvää lainsäädäntöä koskevassa esityksessä ehdotetun julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 3 §:ään ehdotetut muutokset tulisi tehdä hallituksen esityksessä HE 167/2021 vp ehdotettuun mainitun lain 3 luvun 8 §:ään.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 198/2021 vp) ja esityksen laiksi rekrytointitukikokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 160/2021 vp). Jos eduskunta hyväksyy hallituksen esityksissä HE 198/2021 vp ja 160/2021 vp ehdotetut muutokset, tässä tietojärjestelmiin liittyvää lainsäädäntöä koskevassa esityksessä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ään ehdotetut muutokset tulisi tehdä huomioiden ne muutokset, joita mainitun lain 13 luvun 1 §:ään on ehdotettu hallituksen esityksissä HE 198/2021 vp ja HE 160/2021 vp.

12 Suhde perustuslakiin ja sääntämisjärjestys

12.1 Henkilötietojen ja yksityisyyden suoja

Eräät esitetyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutoksista liittyvät perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattuun yksityiselämän suojaan, 12 §:n 2 momentissa säädettyyn julkisuusperiaatteeseen ja 18 §:n 2 momentissa säädettyyn julkisen vallan velvollisuuteen edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Tällaisia ovat ehdotettu 12 luvun 6 §:n 2 momentin muutos ja uuden 13 a luvun 2—4 §.

Perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädetään julkisuusperiaatteesta. Siihen kuuluu, että viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole

välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on myös oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Saman lainkohdan mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen suojan osalta perustuslain säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä. (HE 309/1993 vp, s. 53/I-II)

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkuma-alaa rajoittaa henkilötietojen suoja koskevan säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja sisältyy osittain samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee näin ollen turvata oikeus henkilötietojen suojaan tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta. Säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä.

Valiokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina muun muassa henkilötietojen sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus. Sääntelyn lain tasolla on tullut lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista. (Ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2, PeVL 42/2016 vp, s. 2, PeVL 38/2016 vp, s. 2, PeVL 29/2016 vp, s. 4, PeVL 13/2016 vp, s. 3–4).

Perustuslakivaliokunta on lisäksi arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen.

Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2–3 ja siinä viitatu lausunnot).

Valiokunta on arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (ks. PeVL 29/2016 vp, s. 4–5 ja esimerkiksi PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp). Valiokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevan sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (ks. esim. PeVL 38/2016 vp, s. 3). Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (ks. PeVL 13/2016 vp, s. 4, PeVL 14/2009 vp, s. 3/I). Myös EU:n yleisen tietosuojasetuksen 51 johdantokappaleen mukaan asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Valiokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 3/2017 vp, s. 5). (PeVL 15/2018 vp, s. 37)

Perustuslakivaliokunta on uudemmassa käytännössään katsonut, ettei estettä ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden, täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislaiilla. (ks. myös PeVL 2/2018 vp, s. 4—8, PeVL 31/2017 vp, s. 3—4, PeVL 5/2017 vp, s. 9 ja PeVL 38/2016 vp, s. 4). (PeVL 14/2018 vp, s. 3)

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön perusteella henkilötietojen julkistaminen on perustuslain puitteissa mahdollista julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 2/2017 vp, PeVL 65/2014 vp, PeVL 32/2008 vp). Perustuslakivaliokunta on pitänyt yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta olennaisena, että internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina. Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että rekisterin sisällön ja tarkoituksen kannalta perusteltu rajausta sisällytetään tietojen luovuttamiseen tällaisissa rekistereissä (esim. PeVL 17/2018 vp, ja siinä viitatu lausunnot).

Ehdotetussa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 2 momentin väliaikaisessa muutoksessa on kyse uuden tiedonsaantioikeuden lisäämisestä lakiin. Kuten säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, työllisyyden edistämisen kuntakokeilun ajan on voimassa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentin muutos, jossa säädetään harkinnanvaraisen kulukorvauksen myöntämisestä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittuun työllistymistä tukevaan palveluun osallistuvalla henkilöasiakkaalle. Säännöksessä tarkoitettu palvelu voi olla muutakin kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettut palvelut. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan hallituksen esitystä työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (HE 87/2020 vp) koskevan mietinnön (TyVM 16/2020 vp) mukaan työllistymistä tukevalla palvelulla viitataan sellaisiin työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan yleisen toimialan puitteissa järjestämiin työllisyyspalveluihin, jotka voisivat nykyisen tulkintakäytännön perusteella olla asiakasta velvoittavia suunnitelmassa sopimisen kautta. Olennaista on, että palvelu liittyy työllistymiseen.

Nykyisin 12 luvun 6 §:n 2 momentissa säädetään julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan tiedonsaantioikeudesta. Tiedonsaantioikeus ei siten koske sellaista palveluntuottajaa, jonka palvelu on muuta kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua palvelua, mutta jota voidaan pitää työllistymistä tukevana palveluna. Tällainen palveluntuottaja tarvitsee kuitenkin vastaavasti kuin julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottaja henkilöasiakkaasta joitakin tietoja järjestääkseen palvelua hänelle. Tyypillisesti palveluntuottajalle välttämättömiä tietoja palvelun järjestämiseksi olisivat henkilöasiakkaan nimi- ja yhteystiedot, jotka ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan nojalla, koska kyse on työhallinnon henkilöasiakasta koskevista tiedoista. Koska ehdotettu tiedonsaantioikeus vastaisi laissa jo olevaa julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan tiedonsaantioikeutta, joka on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (HE 133/2012 vp, PeVL 32/2012 vp), ja säännös olisi voimassa vain ajan, jona työllistymistä tukevan palvelun käsitteen sisältävä harkinnanvaraista kulukorvausta koskeva muutos on voimassa, ehdotuksen katsotaan olevan sopu-soinnussa perustuslaissa turvattun yksityisyyden suojan kanssa.

Ehdotetut 13 a luvun 2—4 §, jotka koskevat työnhakuprofiilien laatimista, tietoja ja niiden käyttötarkoituksia, julkaisemista ja hakemista ovat merkityksellisiä yksityisyyden suojan kannalta monella tavalla. Työnhakuprofiilien tarkoitus on, että henkilöt löytäisivät niiden avulla helpommin ja nopeammin itselleen työmahdollisuuksia, koulutuksia tai muita työllistymistä ja osaamisen kehittämistä tukevia palveluita ja että työnantajat löytäisivät helpommin ja nopeammin avoimiin tehtäviin tekijöitä. Työnhakuprofiilien laatimis- ja julkaisemismahdollisuuden tarjoa-

minen ovat siis uusi julkisen vallan keino edistää sille perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä velvollisuutta edistää työllisyyttä ja jokaisen oikeutta työhön. Työnhakuprofiilit ovat edellytys suunnitellulle kohtaantotoiminnallisuudelle, jonka vuosittaisiksi, kumuloituviksi työllisyysvaikutuksiksi on arvioitu vuoden 2019 lukujen perusteella 200 – 1 200 lisätyöllistä.

Ehdotetuissa 13 a luvun 2 ja 4 §:ssä on kyse siitä, mitä tietoja viranomaisen voisi käsitellä työnhakuprofiilin laativasta henkilöstä ja mitä tarkoituksia varten. Kuten 13 a luvun 2 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, käsiteltäviä tietoja - tietoja henkilön koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista - olisi pidettävä julkisina henkilötietoina. Lisäksi henkilö voisi halutessaan lisätä profiiliinsa vapaamuotoisen esittelyn itsestään ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Kyseiset tiedot, jotka asiakas vapaaehtoisesti täyttää työnhakuprofiililleen ja tallettaa palvelualustalle, eivät ole viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain tarkoittamia viranomaisen tietoja. Vapaamuotoisen esittelyn ja ulkopuolisten linkkien sisältämien tietojen rajaamiseksi ehdotetussa 2 §:ssä säädettäisiin, ettei profiiliin saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäväksi. Palvelualustaa ylläpitävällä KEHA-keskuksella ei ole käytännössä mahdollisuutta varmistua etukäteen siitä, mitä tietoja henkilöt työnhakuprofiiliensa vapaamuotoisissa esittelyissä tai ulkopuolisten linkkien kautta itsestään ilmoittavat. Tästä syystä 2 §:ään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan profiiliin ei saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäväksi, sekä säännöstä, jonka mukaan palvelualustan ylläpitäjän on tiedotettava profiilin laatijaa ennen vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämistä niiden sisältämien tietojen rajoituksista sekä vaikutuksesta hänen henkilötietojensa suojaan. Mahdollisuus vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämiseen työnhakuprofiiliin olisi tärkeä ominaisuus työnantajien etsiessä avoimiin tehtäviin tekijöitä.

Koulutus-, työkokemus-, osaamis- ja työtoivetietoja hyödynnettäisiin kohtaantotoiminnallisuudessa: Tietojen perusteella henkilölle voitaisiin esitellä työmahdollisuuksia ja palveluita hänelle sopivimmassa järjestyksessä ja työnantajalle työntekijöitä avoimena olevaan tehtävään sopivimmassa järjestyksessä. Kohtaantotoiminnallisuus ei estäisi henkilöä näkemästä alustalla julkaistuja työmahdollisuuksia, vaan henkilö voisi nähdä kaikki alustalla julkaistut työmahdollisuudet eikä työmahdollisuuksiin reagoimisella tai reagoimattomuudella olisi hänelle oikeusvaikutuksia. Esityksen valmistelussa on otettu huomioon perustuslakivaliokunnan automaattista päätöksentekoa koskeva lausuntokäytäntö (erityisesti PeVL 62/2018 vp ja 7/2019 vp), eikä ehdotettuun työnhakuprofiileita koskevaan lainsäädäntöön sisälly automaattista päätöksentekoa koskevia säännöksiä. Kohtaantotoiminnallisuus hyödyntäisi yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettua profilointia, mutta palvelualustalla tapahtuvaa profilointia ei käytettäisi päätöksenteon perusteena eikä kyse ole myöskään automaattisesta päätöksenteosta. Työnhakuprofiilin tiedot poistettaisiin kokonaan, kun henkilö itse haluaa ja viimeistään, kun henkilön edellisestä kirjautumisesta palvelualustalle on kulunut vuosi. Edellä esitetyillä perusteilla viranomaisten käsittelemät henkilötiedot katsotaan rajatun vain niiden käsittelyn tarkoituksen kannalta välttämättömään ottaen huomioon myös, että työnhakuprofiilin laatiminen on vapaaehtoista ja että sen sisältämät tiedot ja olemassaoloaika ovat henkilön itsensä päätettävissä.

Ehdotetussa 13 a luvun 3 §:ssä on kyse henkilötietojen julkaisemista koskevasta sääntelystä. Julkaisemisen tarkoituksena olisi edistää työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa ja siten työllisyyttä. Vain julkaistuja työnhakuprofiileja voitaisiin käyttää työnantajien kohtaantotoiminnallisuudessa, eli esitettäessä kirjautuneelle työnantajalle avoimeen tehtävään sopivimpia tekijöitä. Työnhakuprofiilien julkaiseminen onkin keino parantaa työnantajien mahdollisuutta löytää avoimeen tehtävään sopivin työntekijä, kun ainoastaan profiilin laatiminen ilman mahdollisuutta sen julkaisemiseen vaikuttaisi vain työnhakijan mahdollisuuteen löytää uusi työpaikka. Julkaisemisen voidaan katsoa toteuttavan perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä julkisen vallan velvollisuutta edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Mainittu työllisyyden edistämistä koskeva säännös on luonteeltaan julkiseen valtaan kohdistuva

perustuslaillinen toimeksianto. Säännös ei ota kantaa työllisyyden hoidossa käytettävään keinovalikoimaan, vaan jättää julkiselle vallalle merkittävästi liikkumatilaa sen harkitsemisessa, miten työllisyyttä voidaan parhaiten edistää. Ehdotetuilla työnhakuprofiilia ja sen julkaisemista koskevilla säännöksillä pyritään edistämään sekä työnhakijoiden työllistymistä että työnantajien osalta osaavan työvoiman saatavuutta nykyistä tehokkaammin ja siten turvaamaan jokaisen oikeutta työhön.

Kuten edellä on todettu, työnhakuprofiilin tiedot olisivat julkisia henkilötietoja. Profiilin julkaiseminen olisi sen laatimisesta erillinen toimi, joka olisi profiilin laatineelle henkilölle vapaaehtoinen. Hän voisi myös määritellä, miltä osin ja minkä ajan profiili on julkaistuna. Julkaiseminen olisi aina määräaikaista. Profiilit julkaistaisiin nimettöminä, mutta profiilin laatijan mahdollisesti itsestään tekemä vapaamuotoinen esittely tai lisäämät linkit voisivat paljastaa laatijan henkilöyden. Tästä syystä ennen esittelyn ja linkkien lisäämistä laatijaa olisi huomautettava niiden vaikutuksista hänen henkilötietojensa suojaan. Julkaistut profiilit olisivat ainoastaan palvelualustalle kirjautuneiden ja vahvasti tunnistautuneiden työnantajien nähtävissä. Näin ollen olisi jälkikäteen tarvittaessa selvitettävissä, kuka on hakenut tai katsellut työnhakuprofiilin tietoja. Lisäksi ehdotetussa 3 §:ssä säädettäisiin, että työnhakuprofiileja on mahdollista hakea vain yksittäisinä hakuina. Edellä esitetyistä syistä katsotaan, että työnhakuprofiilien tiedot ovat julkaisutavissa ehdotetulla tavalla eikä julkaiseminen ole ristiriidassa perustuslaissa turvatuhenkilötietojen suojan kanssa.

12.2 Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:n 1 momentin yleislausekkeen mukaan kaikki ovat yhdenvertaisia lain edessä. Perustuslain 6 §:n 2 momentin syrjinnän kielltoa koskevan säännöksen mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Uudella palvelualustalla olisi käytössä työnhakuprofiilien ja työpaikkailmoitusten kohtaantoa parantava toiminnallisuus, joka hyödyntäisi yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettua profilointia siten, että alustalla olevat työmahdollisuudet näytettäisiin henkilölle hänen työnhakuprofiilissaan ilmoittamien tietojen perusteella määräytyvässä järjestyksessä. Työnhakuprofiilien tietoihin kohdistuisi näin ollen automaattista käsittelyä, joka tuottaisi käsiteltyihin henkilötietoihin perustuen järjestetyn listan työmahdollisuuksista siten, että sopivimmat työmahdollisuudet tulostuvat listalla ensimmäisenä. Kohtaantotoiminnallisuus ei kuitenkaan estäisi henkilöä näkemästä mitään alustalla julkaistuja työmahdollisuuksia. Työntekijää etsivälle työnantajalle näytettäisiin puolestaan alustalla olevia työnhakuprofiileita työnantajan ilmoittamien tietojen perusteella määräytyvässä järjestyksessä.

Palvelualustalla tapahtuvaa profilointia ei käytetä päätöksenteon perusteena eikä kyse ole myöskään automaattisesta päätöksenteosta. Profiloinnista ei seuraa henkilölle velvollisuuksia, kuten velvollisuutta reagoida työmahdollisuuksiin eikä työnhakuprofiilin näkyminen työnantajalle tulostuvassa sopivimpien profiilien listauksessa myöskään aiheuttaisi profiilin laatineelle henkilölle oikeusvaikutuksia. Toiminnallisuuden käyttöönoton ei näin ollen katsota edellyttävän kansallista lainsäädäntöä. Vaikka kohtaantotoiminnallisuuden käyttöönoton ei katsota edellyttävän kansallista lainsäädäntöä, on tarkoituksenmukaista tarkastella kohtaantotoiminnallisuuden perustuslain mukaisuutta erikseen yhdenvertaisuuden ja syrjinnän kiellon osalta.

Kohtaantotoiminnallisuuden käytöllä pyritään edistämään työmarkkinoiden kohtaantoa. Toiminnallisuuden käyttöönotto onkin keino toteuttaa perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä julkisen vallan velvollisuutta edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Kohtaantotoiminnallisuus on jaksossa 5.2.3 yhdenvertaisuusvaikutuksia koskevassa osiossa tar-

kemmin kuvatuin tavoin toteutettu huomioiden yhdenvertaisuutta koskevat vaatimukset. Toiminnallisuus ei hyödynnä syrjintäperusteena käytettäviä tietoja, vaan se hyödyntää henkilön antamia osaamis-, ammatti-, koulutus-, kielitaito-, lupakortti- ja ajokorttitietoja. Kohtaantotoiminnallisuuden kehityksessä on huomioitu myös mahdolliset kirjoitusvirheet työnhakuprofiilin vapaissa teksteissä. Kirjoitusvirheiden merkitys on pyritty minimoimaan siten, että toiminallisuus ei siten aseta eriarvoiseen asemaan henkilöitä, joilla esimerkiksi vammasta johtuen on luku- tai kirjoitusvaikeuksia. Palvelualustan kehittämisessä on huomioitu saavutettavuutta koskevat vaatimukset.

Hallitus katsoo, että esityksessä ei ehdoteta sellaisia muutoksia, joiden vuoksi esitystä ei voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 12 luvun 6 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1456/2016,
muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 9 §, 2 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 luvun 3 §:n 1 momentin johdantokappale, 12 luvun 6 §:n 1 momentti, 12 luvun 6 §:n 2 momentti väliaikaisesti, 12 luvun 6 §:n 3 momentti, 13 luku ja 14 luvun 2 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 9 § laissa 1452/2016, 12 luvun 6 §:n 1—3 momentti laissa 1456/2016 ja 14 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 422/2021, ja
lisätään lakiin uusi 13 a luku seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

9 §

Työssäkäyntialue

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan. Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, henkilön tosiasiallisena asuinpaikkana pidetään hänen 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon merkittyä osoitettaan.

2 luku

Työnhakija

1 §

Työhaun käynnistäminen ja voimassaolo

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

3 luku

Työnvälitys

3 §

Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan avointa työpaikkaa koskevaa työpaikkailmoitusta tai poistaa ilmoituksen 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettulta valtakunnalliselta palvelualustalta, jos ilmoituksen perusteella on ilmeistä tai työnantajan aiemman menettelyn perusteella taikka muutoin on perusteltua syytä epäillä, että:

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työllisyysrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitettun työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan järjestämän työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän, virkamiehen ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

13 luku

Asiakastietojen käsittely

1 §

Käyttötarkoitukset

Asiakkaiden ja julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää:

- 1) tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen;
- 2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, vuorotteluvapaalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa

työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen;

3) sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa työ- ja elinkeinoministeriölle säädettyjen tehtävien hoitamiseen;

4) kohdassa 1—3 tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakoointiin ja ohjaukseen.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuojasetus*) ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

2 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

- 1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;
 - 2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;
 - 3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot sekä muut työnvälityksessä käytettävät tiedot;
 - 4) palvelutarvetta, suunnitelmia ja suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;
 - 5) tiedot työ- ja koulutustarjouksista ja esittelyistä työnantajalle;
 - 6) tiedot julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävästä palvelusta sekä asiantuntija-arvioinneista;
 - 7) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;
 - 8) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät selvitykset ja työvoimapolitiittiset lausunnot;
 - 9) tiedot julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvista etuuksista.
- Julkisia työvoima- ja yrityspalveluja hakevasta tai saavasta työnantajasta tai yrityksestä voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

- 1) yksilöintitiedot;
- 2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;
- 3) toimintaa ja palvelutarvetta koskevat tiedot;
- 4) työpaikkoja ja niiden täyttymistä koskevat tiedot;
- 5) palkkatukea koskevat päätökset ja siihen liittyvät seuranta- ja maksatustiedot;
- 6) työkokeilua koskevat sopimukset;
- 7) muut kuin 1—6 kohdassa tarkoitettut, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen, toimeenpanon ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

- 1) palveluntuottajan yksilöintitiedot;
- 2) työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;
- 3) palveluntuottajan kanssa tehdyt hankintasopimukset sekä niihin liittyvät maksatustiedot;
- 4) hankittua palvelua koskevat tiedot;
- 5) palvelun haku-, valinta- ja seurantatiedot;
- 6) muut kuin 1—5 kohdassa tarkoitettut, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen, toimeenpanon ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot;

7) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutusta ja sen järjestäjää koskevat tiedot sekä koulutukseen liittyvät haku-, valinta- ja seurantatiedot.

3 §

Työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus kehittää ja ylläpitää valtakunnallista asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta, palvelualustaa ja tietovarantoa.

4 §

Rekisterinpitäjät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus ja työ- ja elinkeinotoimistot ovat 2 §:ssä tarkoitettujen tietojen yhteisrekisterinpitäjiä. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus vastaa 3 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen yleisen tietosuojasetuksen:

- 1) 25 artiklassa tarkoitettu sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 2) 32 artiklassa tarkoitettu käsittelyn turvallisuudesta;
- 3) 35 artiklassa tarkoitettu tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 4) 36 artiklassa tarkoitettu ennakkokuulemisesta;
- 5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuojasetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin työ- ja elinkeinotoimisto vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

5 §

Tietojen tallettaminen, poistaminen ja arkistointi

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on talletettava 2 §:ssä tarkoitetut tiedot valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvalla asiakastietojärjestelmällä valtakunnalliseen tietovarantoon. Tieto voidaan kuitenkin säilyttää tietovarannosta erillisessä asianhallintajärjestelmässä, jos se on teknisistä syistä välttämätöntä. Jos talletettava henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, henkilön tietoihin tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Rekisteröidyllä ei ole yleisen tietosuojasetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta 2 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava kaikki asiakasta tai palveluntuottajaa koskevat tiedot, kun asiakkuuden tai sopimussuhteen päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

Tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaissa (831/1994).

6 §

Käyttöoikeudet

Valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvan asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyvistä tehtävistä vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus. Tiedot voimassa olevista käyttöoikeuksista on pidettävä ajan tasalla.

Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoaltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä.

Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa käsitellä vain sellaisia 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä hänen tehtäviensä hoitamiseksi, ja vain siten kuin hänen tehtäviensä hoitamiseksi on välttämätöntä.

7 §

Käyttöoikeuden myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeuden valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön hakemuksesta. Hakemuksessa on annettava käyttöoikeuden myöntämisen ja voimassaolon määrittämiseksi tarpeelliset tiedot.

Käyttöoikeus voidaan myöntää sellaiselle 1 momentissa mainitun viranomaisen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa:

- 1) tässä laissa säädettyjä tehtäviä;
- 2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädettyjä julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun liittyviä tehtäviä;
- 3) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen liittyviä tehtäviä;
- 4) sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa säädettyjä tehtäviä;
- 5) työttömyysturvalaissa säädettyjä tehtäviä;
- 6) vuorotteluvapaalaissa säädettyjä tehtäviä;
- 7) 1—4 kohdassa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin taikka työttömyysturva- tai vuorotteluvapaajärjestelmään liittyviä valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtäviä;
- 8) rekisterinpitäjän tehtäviä taikka käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyviä tehtäviä.

Käyttöoikeus voidaan myöntää lisäksi sellaiselle henkilölle, joka on:

- 1) työ- ja elinkeinoministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä tekevän tahon palveluksessa ja hoitaa arviointi-, tarkastus- tai selvitystehtävää;
- 2) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta 3 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen kehittämis- tai ylläpitotehtäviä tekevän tahon palveluksessa ja hoitaa tällaista kehittämis- tai ylläpitotehtävää;
- 3) julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan palveluksessa ja hoitaa työvoima- ja yrityspalveluihin liittyviä tehtäviä.

8 §

Käyttöoikeuden muuttaminen ja poistaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava käyttöoikeus, jos:

- 1) käyttöoikeuden myöntämiselle 7 §:ssä säädetty edellytykset eivät enää täyty;
- 2) käyttöoikeuden poistaminen on välttämätöntä muusta kuin 1 kohdassa tarkoitetusta henkilötietojen suojaan tai asiakastietojärjestelmän tietoturvaan liittyvästä painavasta syystä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa käyttöoikeuden, jos 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja on käsitelty 6 §:n 3 momentin, yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain vastaisesti.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on muutettava käyttöoikeutta, jos haettu tai myönnetty käyttöoikeus ei enää vastaa sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan tai kestoltaan sitä tarkoitusta, johon sitä on haettu tai johon se on myönnetty.

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön sekä 7 §:n 3 momentissa tarkoitettun työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuolisen tahon on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteista.

9 §

Suostumus tietojen luovuttamiseen työnantajalle

Työnantajalle voidaan luovuttaa työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja työnhakijasta vain työnhakijan kirjallisella suostumuksella. Henkilöasiakkaan tietoihin on merkittävä tieto suostumuksesta tai siitä kieltäytymisestä.

Työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja ovat:

- 1) työnhakijan nimi ja yhteystiedot, äidinkieli, muu kielitaito ja kansalaisuus;
- 2) työnhakijan koulutus ja suorittamat ammatilliset tutkinnot sekä tarpeellisin osin niiden sisältö ja arvosanat;
- 3) työhistoria työtodistuksesta ilmenevine tietoineen;
- 4) asevelvollisuuden suorittaminen;
- 5) erityisosaaminen, työ- ja koulutustoiveet samoin kuin työnhakijan itsensä laatima työnhakuesittely työnantajia varten;
- 6) työsopimuslain 1 luvun 3 a §:ssä ja merityösopimuslain 1 luvun 4 a §:ssä tarkoitetun määräaikaisen työsopimuksen solmimisedellytysten selvittämiseksi tieto siitä, että henkilö on ollut yhdenjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan.

Työnantajalle voidaan luovuttaa työnhakijan terveydentilaa koskevia tietoja vain, jos työnhakija antaa siihen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen ja jos tiedot ovat välttämättömiä avoimen työpaikan tai kyseisen ammattialan erityisten terveydentilavaatimusten täyttämiseksi taikka sellaisen työnhakijan työllistymisen edistämiseksi, jonka vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä.

10 §

Tietojen luovuttamista koskevat erityissäännökset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on velvollinen sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta luovuttamaan työ- ja elinkeinoministeriölle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät 2 §:ssä tarkoitetut tiedot. Työnvälitystilaston laatimista varten tiedot on kuitenkin luovutettava työ- ja elinkeinoministeriölle oma-aloitteisesti.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta 2 §:ssä tarkoitettujen salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu- tai selvitystyötä varten päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus.

13 a luku

Palvelualusta

1 §

Tarkoitus

Edellä 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla valtakunnallisella palvelualustalla tarjotaan tässä laissa tarkoitettuja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Palvelualusta sisältää sähköiset asiointipalvelut asiakkaille ja työ- ja elinkeinoviranomaisille. Lisäksi alustalla voidaan tarjota muita työmarkkinoiden toimintaa edistäviä viranomaisten palveluja ja muita työelämä- ja koulutuspalveluja.

Lisäksi palvelualusta on avoin palvelu, jossa henkilö voi laatia ja julkaista itsestään työllistymistä tukevan esittelyn (*työnhakuprofiili*).

2 §

Työnhakuprofiilin laatiminen ja profiilin tiedot

Henkilö voi laatia työnhakuprofiilin rekisteröitymättä työnhakijaksi. Työnhakuprofiilin laatiminen edellyttää palvelualustalle kirjautumista. Kirjautuminen edellyttää vahvaa tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä.

Työnhakuprofiiliin laatija päättää, mitä tietoja profiiliin sisällyttää. Työnhakuprofiili voi sisältää tietoja henkilön koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Lisäksi se voi sisältää vapaamuotoisen esittelyn profiilin laatijasta ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Profiiliin ei saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi. Alustan ylläpitäjän on tiedotettava profiilin laatijaa ennen vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämistä niiden sisältämien tietojen rajoituksista sekä vaikutuksesta hänen henkilö-tietojensa suojaan.

Henkilö voi milloin tahansa muokata tai poistaa työnhakuprofiilinsa tietoja taikka poistaa laatimansa työnhakuprofiilin.

3 §

Työnhakuprofiilin julkaiseminen ja profiilien hakeminen

Työnhakuprofiilin julkaiseminen on vapaaehtoista. Profiilin laatija voi määritellä, miltä osin ja kuinka pitkään työnhakuprofiili on julkaistuna. Profiilin julkaistuna olemiselle on määriteltävä päättymispäivä. Profiilin laatija voi perua julkaisemisen milloin tahansa.

Julkaistuja työnhakuprofiileja voivat hakea ja tarkastella vain palvelualustalle kirjautuneet työnantajat. Kirjautuminen palvelualustalle edellyttää vahvaa tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä.

Työnhakuprofiileja on mahdollista hakea vain yksittäishakuina siten, että hakuperusteena on käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta.

4 §

Työnhakuprofiilien tietovaranto

Työnhakuprofiilien tietoja käytetään työllistymisen ja työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseen ja tilastointiin.

Työnhakuprofiilien 2 §:ssä tarkoitettut tiedot talletetaan 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun tietovarannosta erilliseen työnhakuprofiilien tietovarantoon. Tiedot poistetaan työnhakuprofiilien tietovarannosta, kun henkilö poistaa laatimansa työnhakuprofiilin palvelualustalta, kuitenkin viimeistään kun henkilön edellisestä palvelualustalle kirjautumisesta on kulunut vuosi.

Jos työnhakuprofiilin laatinut henkilö rekisteröidään työnhakijaksi, työnhakuprofiilin tiedot voidaan työnhakijan suostumuksella kopioida 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun tietovarantoon siltä osin kuin ne ovat 13 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Kopioitujen tietojen poistamiseen ja arkistointiin sovelletaan, mitä 13 luvun 5 §:ssä säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjä.

5 §

Palvelualustan käytön valvonta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus laatii palvelualustan käyttöehdot ja valvoo alustan käyttöä sekä alustalla julkaistun sisällön lain, käyttöehtojen ja hyvän tavan mukaisuutta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi kehottaa palvelualustan käyttäjää määräajassa poistamaan julkaisemastaan sisällöstä lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaisen sisällön. Jos käyttäjä ei noudata kehotusta määräajassa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa kyseisen sisällön. Jos käyttäjän alustalla julkaisema sisältö on toistuvasti lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi estää alustan käytön häneltä määräajaksi.

Mitä 3 luvun 3 §:ssä säädetään työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymisestä ja ilmoituksen poistamisesta, sovelletaan palvelualustalla julkaistuun työpaikkailmoitukseen. Sen lisäksi, mitä mainitussa pykälässä säädetään, myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa avointa työpaikkaa koskevan ilmoituksen palvelualustalta.

14 luku

Muutoksenhaku

2 §

Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Poiketen siitä, mitä 1 §:n 1 momentissa säädetään, 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 12 luvun 6 §:n 2 momentti on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2023 asti.

Tämän lain voimaantullessa käytössä ollut työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää voidaan käyttää vuoden 2024 loppuun. Mitä tässä tai muussa laissa säädetään työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, sovelletaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään.

Tämän lain 13 luvun 7 §:n 3 momentin 3 kohtaa sovelletaan vain käyttöoikeuden myöntämiseen lain voimaantulon jälkeen käyttöön otettavaan asiakastietojärjestelmään.

2.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 14 ja 18 §, sellaisena kuin niistä on 14 § osaksi laissa 421/2021, seuraavasti:

14 §

Asiakastietojen käsittely

Asiakastietojen käsittelyyn tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvussa säädetään asiakastietojen käsittelystä, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Sen lisäksi, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ssä säädetään, asiakkaiden ja julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen sekä tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakkointiin ja ohjaukseen.

Poiketen siitä, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetään, yhteisrekisterinpitäjiä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen kanssa tässä laissa tarkoitettuihin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden tietojen osalta ovat kokeilualueiden kunnat. Kokeilualueen kunta vastaa muista kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4

§:n 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakkaidensa osalta. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava, että sen kokeilualueen kunnan asiakkaasta tallettamat tiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä.

Kokeilualueen kunnan on käytettävä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja mainitun luvun 2 §:ssä säädettyjen tietojen käsittelemiseksi.

Mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa säädetään työhallinnon asiakkaita koskevien tietojen salassapidosta, sovelletaan kokeilualueiden kuntien tässä laissa tarkoitettujen asiakkaiden tietoihin.

18 §

Käyttöoikeus asiakastietojen käsittelyä varten

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää kokeilualueen kunnan tai kokeilualueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän hakemuksesta sen henkilöstöön kuuluvalla viranhaltijalle käyttöoikeuden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään.

Käyttöoikeuden myöntäminen kokeilualueen kunnan tai kokeilualueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän henkilöstöön kuuluvalla viranhaltijalle edellyttää, että:

1) käyttöoikeuden myöntäminen on välttämätöntä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi;

2) tässä laissa tarkoitettujen tehtävien tai tässä laissa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyvät valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtävät muodostavat vähintään puolet käyttöoikeuden hakijan tehtäväkuvasta; ja

3) asiakastietojen käyttötarve ei ole satunnaista eikä harvinaista.

Kokeilualueen kunnan on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 8 §:ssä tarkoitettua käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

3.

Laki

työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) 9 §, sellaisena kuin se on laeissa 448/2020 ja 424/2021, ja *lisätään* lakiin uusi 9 a ja 9 b § seuraavasti:

9 §

Työtöntä koskevat tiedot ja niiden käyttötarkoitus

Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos voivat käsitellä työtöntä henkilöä koskevia tietoja niille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Työttömästä henkilöstä voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

- 1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;
- 2) monialaisen yhteispalvelun asiakkuuteen ja monialaisessa yhteispalvelussa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;
- 3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot;
- 4) sellaiset sosiaalista tilannetta koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä;
- 5) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;
- 6) palvelutarvetta koskevat tiedot;
- 7) monialaista työllistymissuunnitelmaa ja sen toteutumista, seurantaa ja tarkistamista koskevat tiedot.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuojasetus*) ja tietosuojalaissa (1050/2018).

9 a §

Monialaisen yhteispalvelun asiakastietoaineisto ja -järjestelmä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus kehittää ja ylläpitää monialaisen yhteispalvelun asiakastietoaineistoa ja asiakastietojärjestelmää monialaisen yhteispalvelun toteuttamiseksi.

Työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen on talletettava 9 §:ssä tarkoitetut tiedot monialaisen yhteispalvelun asiakastietojärjestelmällä asiakastietoaineistoon. Työttömän tietoja saa tallettaa tietoaaineistoon sen jälkeen, kun monialainen yhteispalvelu on alkanut. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava kaikki työtöntä koskevat tiedot, kun monialaisen yhteispalvelun päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

Rekisteröidyllä ei ole yleisen tietosuojasetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

Asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen hakemuksesta. Käyttöoikeus voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

9 b §

Rekisterinpitäjät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus, työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos ovat 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen yhteisrekisterinpitäjiä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus vastaa asiakastietojärjestelmän ja tietoaaineiston yleisen tietosuojasetuksen:

- 1) 25 artiklassa tarkoitettu sisä- ja ulkoarvioinnista ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 2) 32 artiklassa tarkoitettu käsittelyn turvallisuudesta;
- 3) 35 artiklassa tarkoitettu tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 4) 36 artiklassa tarkoitettu ennakkokuulemisesta;
- 5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuojasetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän ja tietoaaineiston tietoturvasuhteita.

Työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakastietoaaineistoon tallettamiensa tietojen osalta.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

4.

Laki

työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 11 luvun 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1457/2016, seuraavasti:

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimapoliittinen lausunto

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua työvoimapoliittista lausunnon sellaisista 2 luvussa säädetyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa, sekä korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa työvoimapoliittisessa lausunnossa olevan ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Käytettäessä tämän lain voimaantullessa käytössä ollutta työ- ja elinkeinotoimiston asiakas-tietojärjestelmää, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen toimivaltaan antaa työ-voimapolitiittisia lausuntoja sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 11 luvun 4 §:n 2 momenttia.

Helsingissä 25.11.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Työministeri Tuula Haatainen

1.

Laki**julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 12 luvun 6 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1456/2016,

muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 9 §, 2 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 luvun 3 §:n 1 momentin johdantokappale, 12 luvun 6 §:n 1 momentti, 12 luvun 6 §:n 2 momentti väliaikaisesti, 12 luvun 6 §:n 3 momentti, 13 luku ja 14 luvun 2 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 9 § laissa 1452/2016, 12 luvun 6 §:n 1—3 momentti laissa 1456/2016 ja 14 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 422/2021, ja

lisätään lakiin uusi 13 a luku seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

9 §

9 §

Työssäkäyntialue

Työssäkäyntialue

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan. Jos muuhun arvioon ei ole ai-
hetta, henkilön tosiasiallisena asuinpaikkana pidetään hänen *työ- ja elinkeinotoimiston asia-*
kastietojärjestelmään merkittyä osoitettaan.

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilo-
metrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta
asuinpaikastaan. Jos muuhun arvioon ei ole ai-
hetta, henkilön tosiasiallisena asuinpaikkana
pidetään hänen *13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun*
valtakunnalliseen tietovarantoon merkittyä
osoitettaan.

2 luku

2 luku

Työnhakija**Työnhakija**

1 §

1 §

Työhaun käynnistäminen ja voimassaolo

Työhaun käynnistäminen ja voimassaolo

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä
päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen
tarkoitettussa verkkopalvelussa tai henkilökoh-

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä
päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen
tarkoitettussa verkkopalvelussa tai henkilökoh-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

taisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään *työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään*. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

taisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi *13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon*. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

3 luku

3 luku

Työnvälitys**Työnvälitys**

3 §

3 §

Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen

Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan avointa työpaikkaa koskevaa työpaikkailmoitusta tai poistaa ilmoituksen *työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä*, jos ilmoituksen perusteella on ilmeistä tai työnantajan aiemman menettelyn perusteella taikka muutoin on perusteltua syytä epäillä, että:

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan avointa työpaikkaa koskevaa työpaikkailmoitusta tai poistaa *ilmoituksen 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettulta valtakunnalliselta palvelualustalta*, jos ilmoituksen perusteella on ilmeistä tai työnantajan aiemman menettelyn perusteella taikka muutoin on perusteltua syytä epäillä, että:

12 luku

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö**Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö**

6 §

6 §

*Tiedonsaantioikeus**Tiedonsaantioikeus*

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta,

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, *Työllisyysrahastolta*, julkisten

Voimassa oleva laki

julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päätynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa myös konekielellisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

13 luku

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

1 §

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää käytetään julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa

Ehdotus

työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan järjestämän työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän, virkamiehen ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päätynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

(kumotaan)

13 luku

Asiakastietojen käsittely

1 §

Käyttötarkoitukset

Asiakkaiden ja julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää:

1) tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen;

Voimassa oleva laki

laissa, työttömyysturvalaissa, vuorotteluvapaa-laissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen ja sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa työ- ja elinkeinoministeriölle säädettyjen tehtävien hoitamiseen.

Asiakastietojärjestelmä muodostuu henkilöasiakasrekisteristä, työnantajarekisteristä ja palveluntuottajarekisteristä sekä henkilöasiakasrekisterin osarekisterinä toimivasta monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteristä. Mitä tässä luvussa säädetään työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä, sovelletaan monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin kuitenkin vain, jos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa ei toisin säädetä.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuoja-asetus*), jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

3 §

Rekisterikohtaiset tiedot

Henkilöasiakasrekisteriin voidaan tallettaa henkilöasiakkaasta:

- 1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;
- 2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;
- 3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot;

Ehdotus

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, vuorotteluvapaa-laissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen;

3) sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa työ- ja elinkeinoministeriölle säädettyjen tehtävien hoitamiseen;

4) kohdassa 1—3 tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuoja-asetus*) ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

2 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

- 1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;
- 2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;
- 3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot sekä muut työnvälityksessä käytettävät tiedot;

Voimassa oleva laki

4) palvelutarvetta ja suunnitelmia koskevat tiedot;

5) tiedot työ- ja koulutustarjouksista ja esitelyistä työnantajalle;

6) tiedot julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävistä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista;

7) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

8) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät selvitykset ja työvoimapoliittiset lausunnot;

9) tiedot julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvista etuuksista.

Työnantajarekisteriin voidaan tallettaa julkisia työvoima- ja yrityspalveluja hakevasta tai saavasta työnantajasta:

1) yksilöintitiedot;

2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;

3) toimintaa ja palvelutarvetta koskevat tiedot;

4) työpaikat ja niiden täyttymistä koskevat tiedot;

5) palkkatukea koskevat päätökset ja siihen liittyvät seuranta- ja maksatustiedot;

6) työkokeilua koskevat sopimukset;

7) muut kuin tämän momentin 1–6 kohdassa tarkoitetut, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen suunnitteluun ja toimeenpanoon liittyvät tiedot.

Palveluntuottajarekisteriin voidaan tallettaa asiakaspalvelua varten:

1) palveluntuottajan yksilöintitiedot;

2) työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;

3) palveluntuottajan kanssa tehdyt hankintasopimukset sekä niihin liittyvät maksatustiedot;

4) hankittua palvelua koskevat tiedot;

5) palvelun haku-, valinta- ja seurantatiedot;

6) muut kuin tämän momentin 1–5 kohdassa tarkoitetut, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun ja järjestämisen kannalta tarpeelliset palveluntuottajaa koskevat tiedot;

Ehdotus

4) palvelutarvetta, suunnitelmia ja suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;

5) tiedot työ- ja koulutustarjouksista ja esitelyistä työnantajalle;

6) tiedot julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävistä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista;

7) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

8) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät selvitykset ja työvoimapoliittiset lausunnot;

9) tiedot julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvista etuuksista.

Julkisia työvoima- ja yrityspalveluja hakevasta tai saavasta työnantajasta tai yrityksestä voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

1) yksilöintitiedot;

2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;

3) toimintaa ja palvelutarvetta koskevat tiedot;

4) työpaikkoja ja niiden täyttymistä koskevat tiedot;

5) palkkatukea koskevat päätökset ja siihen liittyvät seuranta- ja maksatustiedot;

6) työkokeilua koskevat sopimukset;

7) muut kuin 1–6 kohdassa tarkoitetut, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen, toimeenpanon ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

1) palveluntuottajan yksilöintitiedot;

2) työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;

3) palveluntuottajan kanssa tehdyt hankintasopimukset sekä niihin liittyvät maksatustiedot;

4) hankittua palvelua koskevat tiedot;

5) palvelun haku-, valinta- ja seurantatiedot;

6) muut kuin 1–5 kohdassa tarkoitetut, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen, toimeenpanon ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot;

Voimassa oleva laki

7) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutusta ja sen järjestäjää koskevat tiedot sekä koulutukseen liittyvät haku-, valinta- ja seurantatiedot.

Rekistereihin saa tallettaa myös muita kuin tässä pykälässä tarkoitettuja, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen ja seurannan kannalta tarpeellisia tietoja, jotka eivät ole henkilötietoja. Rekistereihin voi kuulua myös asiakirjoja, joita ei talleteta asiakastietojärjestelmään.

2 §

Rekisterinpitäjät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus ja työ- ja elinkeinotoimistot ovat *työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän* yhteisrekisterinpitäjiä. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus vastaa työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yleisen tietosuoja-asetuksen:

- 1) 25 artiklassa tarkoitettua sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 2) 32 artiklassa tarkoitettua käsittelyn turvallisuudesta;
- 3) 35 artiklassa tarkoitettua tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 4) 36 artiklassa tarkoitettua ennakkuulemisesta;
- 5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista

Ehdotus

7) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutusta ja sen järjestäjää koskevat tiedot sekä koulutukseen liittyvät haku-, valinta- ja seurantatiedot.
(kumotaan)

3 §

Työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus kehittää ja ylläpitää valtakunnallista asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta, palvelualustaa ja tietovarantoa.

4 §

Rekisterinpitäjät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus ja työ- ja elinkeinotoimistot ovat 2 §:ssä tarkoitettujen tietojen yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja yhteisrekisterinpitäjiä. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus vastaa 3 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen yleisen tietosuoja-asetuksen:

- 1) 25 artiklassa tarkoitettua sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 2) 32 artiklassa tarkoitettua käsittelyn turvallisuudesta;
- 3) 35 artiklassa tarkoitettua tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 4) 36 artiklassa tarkoitettua ennakkuulemisesta;
- 5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista

Voimassa oleva laki

sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvaluutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin työ- ja elinkeinotoimisto vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

4 §

Tietojen tallettaminen, poistaminen ja arkistointi

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on talletettava asiakastiedot *työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään*. Jos rekisteriin talletettava henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, rekisteriin tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Rekisteröidyllä ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta henkilöasiakasrekisterissä olevien tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava kaikki asiakasta tai palveluntuottajaa koskevat tiedot, kun asiakkuuden tai sopimussuhteen päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

Tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaissa (831/1994).

4 a §

Ehdotus

sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvaluutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin työ- ja elinkeinotoimisto vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

5 §

Tietojen tallettaminen, poistaminen ja arkistointi

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on talletettava *2 §:ssä tarkoitett* tiedot *valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvalla asiakastietojärjestelmällä valtakunnalliseen tietovarantoon*. Tieto voidaan kuitenkin säilyttää tietovarannosta *erillisessä asianhallintajärjestelmässä, jos se on teknisistä syistä välttämätöntä*. Jos talletettava henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, *henkilön tietoihin* tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Rekisteröidyllä ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta *2 §:n 1 momentissa tarkoitettujen* tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava kaikki asiakasta tai palveluntuottajaa koskevat tiedot, kun asiakkuuden tai sopimussuhteen päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

Tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaissa (831/1994).

6 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Käyttöoikeudet

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. *Asiakastietojärjestelmän* käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyvistä tehtävistä vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus. Tiedot voimassa olevista käyttöoikeuksista on pidettävä ajan tasalla.

Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoaltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä.

Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa käsitellä vain sellaisia asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä hänen tehtäviensä hoitamiseksi, ja vain siten kuin hänen tehtäviensä hoitamiseksi on välttämätöntä.

5 §

Käyttöoikeuden myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeuden *työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään* työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön hakemuksesta. Hakemuksessa on annettava käyttöoikeuden myöntämisen ja voimassaolon määrittelemiseksi tarpeelliset tiedot. Virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus *työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään*, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi taikka valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakkointi- tai ohjaustehtävän suorittamiseksi.

Käyttöoikeus voidaan myöntää sellaiselle 1 momentissa mainitun viranomaisen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa:

- 1) tässä laissa säädettyjä tehtäviä;

Käyttöoikeudet

Valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvan *asiakastietojärjestelmän* käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyvistä tehtävistä vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus. Tiedot voimassa olevista käyttöoikeuksista on pidettävä ajan tasalla.

Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoaltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä.

Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa käsitellä vain sellaisia 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä hänen tehtäviensä hoitamiseksi, ja vain siten kuin hänen tehtäviensä hoitamiseksi on välttämätöntä.

7 §

Käyttöoikeuden myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeuden *valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen* kuuluvaan *asiakastietojärjestelmään* työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön hakemuksesta. Hakemuksessa on annettava käyttöoikeuden myöntämisen ja voimassaolon määrittelemiseksi tarpeelliset tiedot.

Käyttöoikeus voidaan myöntää sellaiselle 1 momentissa mainitun viranomaisen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa:

- 1) tässä laissa säädettyjä tehtäviä;

Voimassa oleva laki

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädettyjä julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun liittyviä tehtäviä;

3) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen liittyviä tehtäviä;

4) sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa säädettyjä tehtäviä;

5) työttömyysturvalaissa säädettyjä tehtäviä;

6) vuorotteluvapaalaissa säädettyjä tehtäviä;

7) 1–4 kohdassa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin taikka työttömyysturva- tai vuorotteluvapaajärjestelmään liittyviä valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtäviä;

8) rekisterinpitäjän tehtäviä taikka käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyviä tehtäviä.

Käyttöoikeus *työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään* voidaan myöntää lisäksi sellaiselle henkilölle, joka on työ- ja elinkeinoministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä tekevän tahon palveluksessa tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta asiakastietojärjestelmän kehittämis- tai ylläpitotehtäviä tekevän tahon palveluksessa ja joka hoitaa kyseistä tehtävää.

5 a §

Käyttöoikeuden muuttaminen ja poistaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava käyttöoikeus, jos:

1) käyttöoikeuden myöntämiselle 5 §:ssä säädetty edellytykset eivät enää täyty;

Ehdotus

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädettyjä julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun liittyviä tehtäviä;

3) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen liittyviä tehtäviä;

4) sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa säädettyjä tehtäviä;

5) työttömyysturvalaissa säädettyjä tehtäviä;

6) vuorotteluvapaalaissa säädettyjä tehtäviä;

7) 1–4 kohdassa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin taikka työttömyysturva- tai vuorotteluvapaajärjestelmään liittyviä valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtäviä;

8) rekisterinpitäjän tehtäviä taikka käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyviä tehtäviä.

Käyttöoikeus voidaan myöntää lisäksi sellaiselle henkilölle, joka on:

1) työ- ja elinkeinoministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä tekevän tahon palveluksessa ja hoitaa arviointi-, tarkastus- tai selvitystehtävää;

2) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta 3 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen kehittämis- tai ylläpitotehtäviä tekevän tahon palveluksessa ja hoitaa tällaista kehittämis- tai ylläpitotehtävää;

3) julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan palveluksessa ja hoitaa työvoima- ja yrityspalveluihin liittyviä tehtäviä.

8 §

Käyttöoikeuden muuttaminen ja poistaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava käyttöoikeus, jos:

1) käyttöoikeuden myöntämiselle 7 §:ssä säädetty edellytykset eivät enää täyty;

Voimassa oleva laki

2) käyttöoikeuden poistaminen on välttämättömä muusta henkilötietojen suojaan tai asiakastietojärjestelmän tietoturvaan liittyvästä painavasta syystä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa käyttöoikeuden, jos asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja on käsitelty 4 a §:n 3 momentin, yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain vastaisesti.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on muutettava käyttöoikeutta, jos haettu tai myönnetty käyttöoikeus ei enää vastaa sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan tai kestoaltaan sitä tarkoitusta, johon sitä on haettu tai johon se on myönnetty.

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön sekä 5 §:n 3 momentissa tarkoitetun työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuolisen tahon on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteista.

6 §

Suostumus tietojen luovuttamiseen työnantajalle

Työnantajalle voidaan luovuttaa työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja työnhakijasta vain työnhakijan kirjallisella suostumuksella. Henkilöasiakasrekisteriin on merkittävä tieto suostumuksesta tai siitä kieltäytymisestä.

Työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja ovat:

- 1) työnhakijan nimi ja yhteystiedot, äidinkieli, muu kielitaito ja kansalaisuus;
- 2) työnhakijan koulutus ja suorittamat ammatilliset tutkinnot sekä tarpeellisin osin niiden sisältö ja arvosanat;
- 3) työhistoria työtodistuksesta ilmenevine tietoineen;
- 4) asevelvollisuuden suorittaminen;

Ehdotus

2) käyttöoikeuden poistaminen on välttämättömä muusta kuin 1 kohdassa tarkoitettusta henkilötietojen suojaan tai asiakastietojärjestelmän tietoturvaan liittyvästä painavasta syystä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa käyttöoikeuden, jos 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja on käsitelty 6 §:n 3 momentin, yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain vastaisesti.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on muutettava käyttöoikeutta, jos haettu tai myönnetty käyttöoikeus ei enää vastaa sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan tai kestoaltaan sitä tarkoitusta, johon sitä on haettu tai johon se on myönnetty.

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön sekä 7 §:n 3 momentissa tarkoitetun työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuolisen tahon on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteista.

9 §

Suostumus tietojen luovuttamiseen työnantajalle

Työnantajalle voidaan luovuttaa työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja työnhakijasta vain työnhakijan kirjallisella suostumuksella. *Henkilöasiakkaan tietoihin* on merkittävä tieto suostumuksesta tai siitä kieltäytymisestä.

Työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja ovat:

- 1) työnhakijan nimi ja yhteystiedot, äidinkieli, muu kielitaito ja kansalaisuus;
- 2) työnhakijan koulutus ja suorittamat ammatilliset tutkinnot sekä tarpeellisin osin niiden sisältö ja arvosanat;
- 3) työhistoria työtodistuksesta ilmenevine tietoineen;
- 4) asevelvollisuuden suorittaminen;

Voimassa oleva laki

5) erityisosaaminen, työ- ja koulutustoiveet samoin kuin työnhakijan itsensä laatima työnhakuesittely työnantajia varten;

6) työsopimuslain 1 luvun 3 a §:ssä ja merityösopimuslain 1 luvun 4 a §:ssä tarkoitetun määräaikaisen työsuhteen solmimisedellytysten selvittämiseksi tieto siitä, että henkilö on ollut yhdenjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan.

Työnantajalle voidaan luovuttaa työnhakijan terveydentilaa koskevia tietoja vain, jos työnhakija antaa siihen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen ja jos tiedot ovat välttämättömiä avoimen työpaikan tai kyseisen ammattialan erityisten terveydentilavaatimusten täyttämiseksi taikka sellaisen työnhakijan työllistymisen edistämiseksi, jonka vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä.

7 §

Tietojen luovuttaminen asiakastietojärjestelmästä

Jollei laissa toisin säädetä, tietojen luovuttamiseen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä ja siihen talletettujen tietojen julkisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on velvollinen salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta luovuttamaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä työ- ja elinkeinoministeriölle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Työnvälitystilaston laatimista varten tiedot on kuitenkin luovutettava työ- ja elinkeinoministeriölle oma-aloitteisesti.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään sisältyvien, salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu-

Ehdotus

5) erityisosaaminen, työ- ja koulutustoiveet samoin kuin työnhakijan itsensä laatima työnhakuesittely työnantajia varten;

6) työsopimuslain 1 luvun 3 a §:ssä ja merityösopimuslain 1 luvun 4 a §:ssä tarkoitetun määräaikaisen työsuhteen solmimisedellytysten selvittämiseksi tieto siitä, että henkilö on ollut yhdenjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan.

Työnantajalle voidaan luovuttaa työnhakijan terveydentilaa koskevia tietoja vain, jos työnhakija antaa siihen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen ja jos tiedot ovat välttämättömiä avoimen työpaikan tai kyseisen ammattialan erityisten terveydentilavaatimusten täyttämiseksi taikka sellaisen työnhakijan työllistymisen edistämiseksi, jonka vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä.

10 §

Tietojen luovuttamista koskevat erityissäännökset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on velvollinen *sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään*, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta luovuttamaan työ- ja elinkeinoministeriölle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät *2 §:ssä tarkoitetut tiedot*. Työnvälitystilaston laatimista varten tiedot on kuitenkin luovutettava työ- ja elinkeinoministeriölle oma-aloitteisesti.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta *2 §:ssä tarkoitettujen* salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu-

Voimassa oleva laki

tai selvitystyötä varten päättää elinkeino-, lii-
kenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elin-
keinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus.

*Tiedot voidaan luovuttaa teknisen käyttöyh-
teyden avulla.*

Ehdotus

tai selvitystyötä varten päättää elinkeino-, lii-
kenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elin-
keinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus.

13 a luku

Palvelualusta

1 §

Tarkoitus

Edellä 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettulla valta-
kunnallisella palvelualustalla tarjotaan tässä
laissa tarkoitettuja julkisia työvoima- ja yritys-
palveluja. Palvelualusta sisältää sähköiset asi-
ointipalvelut asiakkaille ja työ- ja elinkeinovi-
ranomaisille. Lisäksi alustalla voidaan tarjota
muuta työmarkkinoiden toimintaa edistäviä vi-
ranomaisten palveluja ja muita työelämä- ja
koulutuspalveluja.

Lisäksi palvelualusta on avoin palvelu, jossa
henkilö voi laatia ja julkaista itsestään työllis-
tymistä tukevan esittelyn (*työnhakuprofiili*).

2 §

*Työnhakuprofiilin laatiminen ja profiilin tie-
dot*

Henkilö voi laatia työnhakuprofiilin rekiste-
röitymättä työnhakijaksi. Työnhakuprofiilin
laatiminen edellyttää palvelualustalle kirjautu-
mistä. Kirjautuminen edellyttää vahvaa tunnis-
tautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksy-
mistä.

Työnhakuprofiiliin laatija päättää, mitä tie-
toja profiiliin sisällyttää. Työnhakuprofiili voi
sisältää tietoja henkilön koulutuksesta, työko-
kemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoi-
veista. Lisäksi se voi sisältää vapaamuotoisen
esittelyn profiilin laatijasta ja linkkejä palvelu-
alustan ulkopuolisiin palveluihin. Profiiliin ei
saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty
salassa pidettäviksi. Alustan ylläpitäjän on tie-
dotettava profiilin laatijaa ennen vapaamuotoi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sen esittelyn ja linkkien lisäämistä niiden sisältämien tietojen rajoituksista sekä vaikutuksesta hänen henkilötietojensa suojaan.

Henkilö voi milloin tahansa muokata tai poistaa työnhakuprofiilinsa tietoja taikka poistaa laatimansa työnhakuprofiilin.

3 §

Työnhakuprofiilin julkaiseminen ja profiilien hakeminen

Työnhakuprofiilin julkaiseminen on vapaaehtoista. Profiilin laatija voi määritellä, miltä osin ja kuinka pitkään työnhakuprofiili on julkaistuna. Profiilin julkaistuna olemiselle on määriteltävä päättymispäivä. Profiilin laatija voi perua julkaisemisen milloin tahansa.

Julkaistuja työnhakuprofiileja voivat hakea ja tarkastella vain palvelualustalle kirjautuneet työnantajat. Kirjautuminen palvelualustalle edellyttää vahvaa tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä.

Työnhakuprofiileja on mahdollista hakea vain yksittäishakuina siten, että hakuperusteena on käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta.

4 §

Työnhakuprofiilien tietovaranto

Työnhakuprofiilien tietoja käytetään työllistymisen ja työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseen ja tilastointiin.

Työnhakuprofiilien 2 §:ssä tarkoitetut tiedot talletetaan 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta tietovarannosta erilliseen työnhakuprofiilien tietovarantoon. Tiedot poistetaan työnhakuprofiilien tietovarannosta, kun henkilö poistaa laatimansa työnhakuprofiilin palvelualustalta, kuitenkin viimeistään kun henkilön edellisestä palvelualustalle kirjautumisesta on kulunut vuosi.

Jos työnhakuprofiilin laatinut henkilö rekisteröidään työnhakijaksi, työnhakuprofiilin tiedot voidaan työnhakijan suostumuksella kopioida 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun tietovarantoon siltä osin kuin ne ovat 13 luvun 2 §:ssä

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tarkoitettuja tietoja. Kopioitujen tietojen poistamiseen ja arkistointiin sovelletaan, mitä 13 luvun 5 §:ssä säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjä.

5 §

Palvelualustan käytön valvonta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus laatii palvelualustan käyttöehdot ja valvoo alustan käyttöä sekä alustalla julkaistun sisällön lain, käyttöehtojen ja hyvän tavan mukaisuutta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi kehottaa palvelualustan käyttäjää määräajassa poistamaan julkaisemastaan sisällöstä lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaisen sisällön. Jos käyttäjä ei noudata kehotusta määräajassa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa kyseisen sisällön. Jos käyttäjän alustalla julkaisema sisältö on toistuvasti lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi estää alustan käytön häneltä määräajaksi.

Mitä 3 luvun 3 §:ssä säädetään työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymisestä ja ilmoituksen poistamisesta, sovelletaan palvelualustalla julkaistuihin työpaikkailmoitukseen. Sen lisäksi, mitä mainitussa pykälässä säädetään, myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa avointa työpaikkaa koskevan ilmoituksen palvelualustalta.

14 luku

Muutoksenhaku

2 §

14 luku

Muutoksenhaku

2 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Poiketen siitä, mitä tämän luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään, 9 luvun 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Poiketen siitä, mitä 1 §:n 1 momentissa säädetään, 9 luvun 1 §:n 3 *momentissa* tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 12 luvun 6 §:n 2 momentti on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2023 asti.

Tämän lain voimaantullessa käytössä ollut työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää voidaan käyttää vuoden 2024 loppuun. Mitä tässä tai muussa laissa säädetään työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, sovelletaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään.

Tämän lain 13 luvun 7 §:n 3 momentin 3 kohta sovelletaan vain käyttöoikeuden myöntämiseen lain voimaantulon jälkeen käyttöön otettavaan asiakastietojärjestelmään.

2.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 14 ja 18 §, sellaisena kuin niistä on 14 § osaksi laissa 421/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käyttö

Asiakastietojen käsittely

Kokeilualueen kunnan on käytettävä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ssä tarkoitettua asiakastietojärjestelmää mainitun luvun 3 §:ssä säädettyjen tietojen käsittelemiseksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää kokeilualueen kunnan tai kokeilualueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän hakemuksesta sen henkilöstöön kuuluvalle viranhaltijalle käyttöoikeuden asiakastietojärjestelmään, jos se on välttämätöntä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Käyttöoikeus voidaan myöntää, jos tässä laissa tarkoitetut tehtävät tai tässä laissa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyvät valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtävät muodostavat vähintään puolet käyttöoikeuden hakijan tehtäväkuvasta eikä asiakastietojen käyttötarve ole satunnaista eikä harvinaista. *Tietojärjestelmään tallennettujen henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus), jäljempänä yleinen tietosuojasetus, ja tietosuojalaissa (1050/2018).*

Kokeilualueen kunnan viranhaltijan käyttöoikeuden muuttamiseen ja poistamiseen sovelletaan, mitä työ- ja elinkeinotoimiston virkamiehen käyttöoikeuden muuttamisesta ja poistamisesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 5 a §:ssä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 6 §:ssä säädetään työnhakijaa koskevien tietojen luovuttamisesta työntantajalle työnhakijan kirjallisella suostumuksella.

Asiakastietojen käsittelyyn tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvussa säädetään asiakastietojen käsittelystä, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Sen lisäksi, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ssä säädetään, asiakkaiden ja julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen sekä tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen.

Poiketen siitä, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetään, yhteisrekisterinpitäjiä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen kanssa tässä laissa tarkoitettuihin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden tietojen osalta ovat kokeilualueiden kunnat. Kokeilualueen kunta vastaa muista kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakkaidensa osalta. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava, että sen kokeilualueen kunnan asiakkaasta tallettavat tiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä.

Kokeilualueen kunnan on käytettävä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa *julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja* mainitun luvun 2 §:ssä säädettyjen tietojen käsittelemiseksi.

Mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa säädetään työhallinnon asiakkaita koskevien tietojen salassapidosta, sovelletaan kokeilualueiden kuntien tässä laissa tarkoitettujen asiakkaiden tietoihin.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

18 §

*Vastuu asiakastietojen käsittelystä****Käyttöoikeus asiakastietojen käsittelyä varten***

Kokeilun alueen kunta on yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklassa tarkoitettua käsittelyn vastuussa henkilötietojen käsittelystä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmässä kokeilun soveltamisen ajan. Kokeilun alueen kunta on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 5 a §:ssä tarkoitettua käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteesta.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä, sen rekisterinpitäjistä, henkilöasiakasrekisteriin talletettavista tiedoista ja asiakastietojärjestelmän käytöstä säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvussa.

Virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään, saa käsitellä vain sellaisia asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä hänen tehtäviensä hoitamiseksi ja vain siten kuin hänen tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä hoitamiseksi on välttämätöntä.

Mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa säädetään työhallinnon asiakkaita koskevien tietojen salassapidosta, koskee kokeilun alueiden kuntien tässä laissa tarkoitettujen asiakkaiden tietoja.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää kokeilun alueen kunnan tai kokeilun alueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitettuihin tehtävistä vastaavan kuntayhtymän hakemuksesta sen henkilöstöön kuuluvalla viranhaltijalla käyttöoikeuden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään.

Käyttöoikeuden myöntäminen kokeilun alueen kunnan tai kokeilun alueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitettuihin tehtävistä vastaavan kuntayhtymän henkilöstöön kuuluvalla viranhaltijalla edellyttää, että:

1) käyttöoikeuden myöntäminen on välttämätöntä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi;

2) tässä laissa tarkoitettuihin tehtäviin tai tässä laissa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyvät valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtävät muodostavat vähintään puolet käyttöoikeuden hakijan tehtäväkuvasta; ja

3) asiakastietojen käyttötarve ei ole satunnaista eikä harvinaista.

Kokeilun alueen kunnan on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 8 §:ssä tarkoitettua käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

3.

Laki**työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014)
 9 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 448/2020 ja 424/2021, ja
lisätään lakiin uusi 9 a ja 9 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 §

9 §

*Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri****Työtöntä koskevat tiedot ja niiden käyttötarkoitus***

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus ylläpitää monialaisen yhteispalvelun toteuttamiseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ssä tarkoitettua monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriä. Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriä käytetään tässä laissa työ- ja elinkeinotoimistolle, kunnalle ja Kansaneläkelaitokselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen.

Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos voivat käsitellä työtöntä henkilöä koskevia tietoja niille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin voidaan tallettaa:

Työttömästä henkilöstä voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

1) *työttömän* nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;

1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;

2) monialaisen yhteispalvelun asiakkuuteen ja monialaisessa yhteispalvelussa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;

2) monialaisen yhteispalvelun asiakkuuteen ja monialaisessa yhteispalvelussa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;

3) *työttömän* koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot;

3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot;

4) sellaiset *työttömän* sosiaalista tilannetta koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä;

4) sellaiset sosiaalista tilannetta koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä;

5) sellaiset *työttömän* terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

5) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

6) *työttömän* palvelutarvetta koskevat tiedot;

6) palvelutarvetta koskevat tiedot;

7) monialainen työllistymissuunnitelma ja sen toteutumista, seurantaa ja tarkistamista koskevat tiedot.

7) monialaista työllistymissuunnitelmaa ja sen toteutumista, seurantaa ja tarkistamista koskevat tiedot.

Voimassa oleva laki

Työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen on talletettava työtöntä koskevat asiakastiedot monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin. Työttömän tietoja saa tallettaa asiakasrekisteriin sen jälkeen, kun monialainen yhteispalvelu on alkanut.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen hakemuksesta. Käyttöoikeus voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. *Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakasrekisteriin talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi.*

Ehdotus

[siirretty 9 a §:n 2 momenttiin]

[siirretty 9 a §:n 4 momenttiin]

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuojalaki*) ja tietosuojalaissa (1050/2018).

9 a §

Monialaisen yhteispalvelun asiakastietoineisto ja -järjestelmä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus *kehittää ja ylläpitää* monialaisen yhteispalvelun *asiakastietoineistoa ja asiakastietojärjestelmää* monialaisen yhteispalvelun toteuttamiseksi.

Työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen on talletettava 9 §:ssä tarkoitettut tiedot *monialaisen yhteispalvelun asiakastietojärjestelmällä asiakastietoineistoon*. Työttömän tietoja saa tallettaa tietoineistoon sen jälkeen, kun monialainen yhteispalvelu on alkanut. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimis-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava kaikki työtöntä koskevat tiedot, kun monialaisen yhteispalvelun päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

Rekisteröidyllä ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

Asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen hakemuksesta. Käyttöoikeus voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

9 b §

Rekisterinpitäjät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus, työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos ovat 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen yhteisrekisterinpitäjiä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus vastaa asiakastietojärjestelmän ja tietoineiston yleisen tietosuoja-asetuksen:

- 1) 25 artiklassa tarkoitettusta sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;*
- 2) 32 artiklassa tarkoitettua käsittelyn turvallisuudesta;*
- 3) 35 artiklassa tarkoitettua tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista;*
- 4) 36 artiklassa tarkoitettua ennakkokuulemisesta;*

5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän ja tietoineiston tietoturvallisuutta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakastietoaaineistoon tallettamiensa tietojen osalta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

4.

Laki

työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 11 luvun 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1457/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 luku

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

4 §

Työvoimapoliittinen lausunto

Työvoimapoliittinen lausunto

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi:

1) antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon sellaisista 2 luvussa säädetyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa;

2) muuttaa työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapoliittisen lausunnon koskemaan toista työttömyysetuuden lajia;

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon sellaisista 2 luvussa säädetyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa, sekä korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa työvoimapoliittisessa lausunnossa olevan ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3) siirtää työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapolitiittisen lausunnon toiselle työttömyysetuutta maksavalle laitokselle;

4) korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa työvoimapolitiittisessa lausunnossa olevan ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
Käytettäessä tämän lain voimaantullessa
käytössä ollutta työ- ja elinkeinotoimiston
asiakastietojärjestelmää, työ- ja elinkeinohal-
linnon asiakaspalvelukeskuksen toimivaltaan
antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja sovelle-
taan tämän lain voimaan tullessa voimassa ol-
lutta 11 luvun 4 §:n 2 momenttia.*
